

*0: EK
*1: 2009-2010
*2: 14
*3: WordXP
*4: 14de vergadering
*5: Dinsdag 22 december 2009
*6: 10.00 uur
**

Voorzitter: Van der Linden

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Asscher, Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Benedictus, Van den Berg, Biermans, De Boer, Broekers-Knol, Doek, Van Driel, Dupuis, Duthler, Eigeman, Elzinga, Essers, Flierman, Franken, Goyert, De Graaf, Hamel, Haubrich-Gooskens, Hendriks, Hermans, Hillen, Ten Hoeve, Hofstra, Holdijk, Huijbregts-Schiedon, Janse de Jonge, Van Kappen, Kneppers-Heijner, Koffeman, Kox, Kuiper, Lagerwerf-Vergunst, Laurier, Leijnse, Leunissen, Van der Linden, Linthorst, Meulenbelt, Meurs, Peters, Putters, Quik-Schuijt, Reuten, Rosenthal, Schaap, Schouw, Schuurman, Slager, Smaling, Strik, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Thissen, Tiesinga, Vedder-Wubben, Vliegenthart, De Vries, Werner, Westerveld en Willems,

en de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, en de heer De Jager, staatssecretaris van Financiën.

**

*N

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Noten, wegens ziekte;

De Vries-Leggedoor, wegens bezigheden elders;

Slagter-Roukema, Van Bijsterveldt, Dölle en Ten Horn, wegens vervoersproblemen;

Engels, wegens fysieke belemmeringen.

**

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek u, een moment te gaan staan.

Het is mij een droeve plicht, u te berichten dat op 15 december jongstleden na een ernstige ziekte in de leeftijd van 61 jaar is overleden mevrouw Marian Sleijser. Mevrouw Sleijser was bijna veertig jaar verbonden aan de Staten-Generaal als stenograaf bij de Dienst Verslag en Redactie. Zij heeft zich met grote toewijding voor onze Kamer ingezet. Namens u allen heb ik, met de Griffier, aan de familie mijn oprechte deelneming met dit grote verlies betuigd. Ik verzoek u om een ogenblik stilte.

**

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

**

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De **voorzitter**: Op verzoek van de fractie van de VVD heb ik de heer Schaap aangewezen tot lid van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid (OCW) in plaats van de heer Biermans.

**

*B

!Belastingplan 2010!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2010) (32128);**

- het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2010) (32129);**

- het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale vereenvoudigingswet 2010) (32130);**

- het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet op de accijns in verband met Richtlijn nr. 2008/118/EG van de Raad van 16 december 2008 (PbEU L 9) (Implementatie horizontale richtlijn accijns) (32031);**

- het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag in verband met de afschaffing van de vliegbelasting (32132);**

- het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale onderhoudswet 2010) (32133).**

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris van Financiën van harte welkom in de Eerste Kamer.

Ik dank de vele aanwezige leden dat zij onder deze omstandigheden hier zijn, waardoor wij vandaag deze wetten kunnen afhandelen. Vanwege de weersomstandigheden is het verzoek, de interventies kort te houden, omdat de leden vanavond ook weer huiswaarts moeten kunnen keren.

**

De beraadslaging wordt geopend.

*N

De heer **Biermans** (VVD): Voorzitter. U kunt zien dat de plichtsetrouwheid van de leden van de commissie van Financiën erg groot is. Van de zeven

sprekers is het één nog niet gelukt om te komen, maar die zal er straks ongetwijfeld zijn. Wie zou ook willen dat wij volgend jaar geen belasting kunnen heffen? Alhoewel ...

De leden van de fractie van de VVD danken de staatssecretaris voor zijn reacties op de door hen gestelde vragen met betrekking tot het Belastingplan 2010 en de overige vandaag aan de orde zijnde fiscale wetsvoorstellen. In deze plenaire bijdrage rubriceer ik de opmerkingen van de leden van mijn fractie rond de diverse wetsvoorstellen. Maar allereerst maak ik enige algemene opmerkingen.

Bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Successiewet heb ik toegezegd, in te gaan op de mogelijkheden om de eindejaarsdruk rond de fiscale wetsvoorstellen te verminderen. In de vaste commissie voor Financiën van deze Kamer is de indruk ontstaan dat het ministerie gewenste wetwijzigingen opspaat tot het einde van het jaar. In de eindejaarswetsvoorstellen komen immers voorstellen aan de orde die niet per se in die wetsvoorstellen geregeld behoeven te worden. Er zijn voorstellen die al vroeg in het jaar bekend zijn en daarmee ook al voor het zomerreces van deze Kamer afgehandeld kunnen worden. Daarnaast zijn er voorstellen die niet per 1 januari van het komende jaar ingang moeten vinden maar bijvoorbeeld één jaar later. Ook die voorstellen kunnen opgenomen worden in een wetsvoorstel dat ons in het voorjaar bereikt en dat wij voor het zomerreces afwerken. Als die voorstellen geen samenhang vertonen, verwachten wij uiteraard een wetsvoorstel per voorstel. Ik doe een dringend beroep op de staatssecretaris om deze werkwijze het komende jaar uit te proberen. Ik hoop dat mijn collega-senatoren mij daarin steunen. Hopelijk neemt de tijdsdruk daarmee af en kunnen wij, maar ook de mensen uit de praktijk, nog diepgaander aandacht besteden aan de diverse voorstellen. Overigens is het goed dat de staatssecretaris onze wens om niet samenhangende onderwerpen in aparte wetsvoorstellen op te nemen dit jaar heeft gehonoreerd, of in elk geval dat deels heeft gedaan.

Deze staatssecretaris kan met recht en reden een compliment worden gegeven over zijn aanpak van zwarte vermogens. Het aantal nieuwe verdragen en protocollen tot wijziging van bestaande verdragen tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting is duizelingwekkend. Ze worden hier veelal als hamerstuk afgedaan, wat absoluut niet wil zeggen dat wij er niet met grote belangstelling naar kijken. Mede door de economische crisis is wereldwijd een gevoel van urgentie ontstaan dat zwarte vermogens op te sporen moeten zijn en dat de staten elkaar daartoe moeten informeren. Elke belastingplichtige moet zijn fair share afdragen aan de nationale schatkist. De staatssecretaris voert daarnaast een consequente publiciteitscampagne om zwartsparenders duidelijk te maken dat zwartsparen een risicovolle zaak is en nog meer wordt. Niet alleen omdat de opsporingskans sterk vergroot wordt, maar ook omdat de straffen op zwartsparen sterk worden verhoogd. De

inkeerregeling boet aan belang in. De VVD is voor een eerlijke verdeling van de belastingdruk en juicht de maatregelen op dit terrein dan ook van harte toe.

De leden van de VVD-fractie hebben er kennis van genomen dat de tevredenheid van de belastingbetalers -- het woord klanten krijg ik niet uit mijn mond -- weer is toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Het gemiddelde rapportcijfer is een 6,7. Er zijn geen dalende trends. De bereikbaarheid en de waardering van de belastingtelefoon is verbeterd tot respectievelijk 66% en een 6,4. De conclusie in het rapport is er een van tevredenheid. Waren mijn ouders maar zo geweest. Als ik met een 6 thuiskwam, vroegen ze of dat niet beter kon. Meestal hadden ze met die vraag gelijk. Kan de staatssecretaris zijn mening geven over de cijfers uit de rapportage en zeggen wat de doelstellingen voor de komende jaren zijn? Wij hopen dat de ambitie van de staatssecretaris groot is. Een andere vraag die de rapportage oproept, is wat de verklaring is van het feit dat de gepercipieerde pakkans bij fiscaal adviseurs met 57% zo laag is. Wat betekent dit? Is dit verontrustend en, zo ja, wat gaat de staatssecretaris daaraan doen?

Mijn verdere betoog heb ik opgebouwd rond de diverse wetsvoorstellen. Over wetsvoorstel 32133 merk ik slechts op dat het absoluut niet noodzakelijk is dit wetsvoorstel tegelijk met het Belastingplan aan te bieden. Halverwege het jaar kunnen de voorstellen uit een dergelijk wetsvoorstel ook afgehandeld worden.

Mijn inhoudelijke betoog begin ik met wetsvoorstel 32128, maar niet dan nadat ik heb aangegeven dat ook dit wetsvoorstel onderdelen bevat die zich voor behandeling op een ander moment in het jaar lenen. Als voorbeeld noem ik de herijking van het boetebeleid.

De staatssecretaris heeft een mooi pakket maatregelen getroffen voor het bevorderen van het ondernemerschap. Wat de vergroeningsmaatregelen betreft, laat ik het bij de opmerking dat die bomen elk jaar hoger reiken en breder worden. Een grote snoeibeurt wordt zo langzamerhand noodzakelijk, willen we door de bomen het bos nog zien. De maatregelen zijn van een ongekennde en daarmee ongewenste gedetailleerdheid. Dat is niet iets van dit jaar, maar dat wou groeit onder deze staatssecretaris al enkele jaren. Bij de maatregelen rond het arbeids- en inkomensbeleid vallen de kleine banen op. Als daarmee 50.000 jongeren aan een baantje worden geholpen, is dat heel mooi. Wij nemen aan dat die regeling snel op de effectiviteit wordt geëvalueerd.

De schoonmaker krijgt er een mooie klus bij. Hij moet, wil hij een juiste btw-factuur opstellen, bijhouden hoe veel tijd hij in huis werkt en hoeveel buitenshuis. Men kan zich voorstellen dat dit bij het lappen van ramen niet zo gemakkelijk is, zeker niet als zij naar binnen opendraaien. Wij wensen hem succes daarmee, evenals de Belastingdienst met het controleren van de juistheid van zijn btw-afdracht. Kan de staatssecretaris in dit kader reageren op de brief van 18 december jongstleden van de VMRG?

De nieuwe regels rond de boete kunnen de goedkeuring van de leden van de VVD-fractie wegdragen. We hopen wel dat de Belastingdienst de regels met de nodige coulance toepast. Zeker daar waar het gaat om het kenbaarheidsvereiste of de vraag of er sprake is van een pleitbaar standpunt. Kan de staatssecretaris ons op dit punt geruststellen? Ook de overige maatregelen in dit wetsvoorstel zijn voor ons acceptabel.

Men zal begrijpen dat het ons genoeg doet dat we na twee jaar een Belastingplan bespreken, dat de instemming van de leden van de VVD-fractie zal krijgen.

Ik ben toe aan de bespreking van wetsvoorstel 32129 inzake de overige fiscale maatregelen. Ook, of misschien wel met name, in dit wetsvoorstel zijn maatregelen opgenomen die niet per se aan het eind van het jaar behandeld moeten worden. Een behandeling kort voor of kort na het zomerreces zou de eindejaarsdrukte aanmerkelijk hebben beperkt. Overigens bevat dit wetsvoorstel een groot aantal maatregelen, dat mijn fractie aanstaat en daarom op onze sympathie kan rekenen. Ik noem:

- De verbeteringen van de positie van de dga, zoals de versoepeling van de gebruikelijkloonregeling en de invoering van de eenmalige mogelijkheid om een tbs-pand geruisloos in de bv of nv te brengen. De VVD pleit er overigens al lang voor om het tbs-pand net als andere verhuurde panden onder box 3 te laten vallen. De verschillen in fiscale consequenties tussen een aan de eigen onderneming verhuurd pand of een aan een derde verhuurd pand zijn onbegrijpelijk groot. Jammer is daarom dat de staatssecretaris de terbeschikkingstellingsregeling niet eenvoudig geschrapt heeft; de doorschuiffaciliteit bij schenking van ab-aandelen zien wij ook als een verbetering. Jammer hierbij is wel dat de staatssecretaris niet bereid is geweest om de werknemerseis geheel te laten vervallen. Die eis maakt dat niet voor alle gevallen van schenking van die aandelen de faciliteit geldt. Daarmee kan de continuïteit van de onderneming toch in het gedrang komen. Bij de schriftelijke inbreng heb ik al als voorbeeld genoemd de zoon of dochter van de ab-houder, die niet als werknemer, maar als zzp'er voor de onderneming werkt. Het is goed denkbaar, dat ook dat kind de belasting niet kan opbrengen. De werknemerseis komt in dat licht geforceerd over, zeker als ook een parttime dienstverband voldoende is voor de faciliteit. De verplichting om de aandelen vijf jaar te houden, biedt ons inziens voldoende garantie dat misbruik niet voorkomt. Wij dringen er nogmaals duidelijk bij de staatssecretaris op aan om de faciliteit aldus aan te passen. In elk geval verwachten we een serieuze inhoudelijke reactie van de staatssecretaris op onze visie, maar het eerste heeft natuurlijk duidelijk de voorkeur.

- De uitbreiding van de inhoudingsvrijstelling dividendbelasting. Alweer een stap in de richting van de beperking van die belasting. De lang gekoesterde wens van de VVD om die vestigingsklimaatverpestende belasting met

een zeer beperkte opbrengst te laten vervallen komt steeds dichterbij vervulling.

- De verhoging van de belastinggrondslag van de verpakkingbelasting van 15.000 kilo naar 50.000 kilo. De VVD is altijd al tegen deze bureaucratiebevorderende belasting geweest. Door deze maatregel vallen gelukkig een groot aantal ondernemers niet meer onder de belasting, al zijn zij bepaald niet van de administratieve rompslomp, die deze heffing veroorzaakt, af. Welk budgettair belang is na deze aanpassing nog met de heffing gemoeid?

Bij de schriftelijke behandeling hebben de CDA-fractie en mijn fractie aandacht gevraagd voor de brieven van de pensioengerechtigden van de VN en de NATO, die worden getroffen door de reparatie van de gevolgen van het arrest van de Hoge Raad over internationale pensioenregelingen. De staatssecretaris is in zijn reactie niet ingegaan op het argument dat er sprake is van op nettobasis berekende pensioenen. Formeel gezien zijn weliswaar dan geen heffingen ingehouden, maar de pensioenrechten zijn uiteindelijk even hoog als wanneer dat wel was gebeurd en de uitkerende instanties van de brutobasis zouden zijn uitgegaan. Voor de leden van de VVD-fractie is de materiële terugwerkende kracht, die deze maatregel in zich bergt, mede om die reden niet acceptabel. Graag ontvangen zij een reactie van de staatssecretaris hierop.

Ik ben aangekomen bij het voorstel voor een fiscale vereenvoudigingswet. Dit wetsvoorstel bevat eveneens een groot aantal regelingen dat veel eerder dit jaar aan ons voorgelegd had kunnen zijn. Daarmee zou de tijdsdruk op de noodzakelijke eindejaarswetsvoorstellen zoals het Belastingplan aanmerkelijk lager zijn geweest. Het beoordelen van dit wetsvoorstel heeft de leden van de VVD-fractie trouwens sowieso weinig vreugde gebracht. De reden daarvan is dat het een aantal maatregelen bevat dat ons niet aanstaat. Ik noem de werkkostenregeling, de zoveelste aantasting van de eigenwoningregeling en het niet-indexeren van het bedrag van het heffingsvrije vermogen van en de vrijstellingen voor box 3, alsmede de heffingsgrondslag per 1 januari 2010.

Over de werkkostenregeling is al veel ophef geweest en nog steeds ontvangen wij brieven van verontruste ondernemers, die van mening zijn dat die regeling een grove aanslag zal zijn op de toch al magere winsten. Het feit dat de staatssecretaris toestaat dat de huidige aftrekbare kostenregeling de komende jaren naast de nieuwe regeling blijft bestaan, geeft onzes inziens aan dat hij die bezwaren zelf ook ziet. Op het verzoek van de VVD-fractie in de Tweede Kamer om de regeling voorlopig niet in te voeren, heeft de staatssecretaris helaas negatief gereageerd.

Dit kabinet heeft bij zijn aantreden beloofd de aftrek hypotheekrente ongemoeid te laten. Wat is die belofte waard? Bij het Belastingplan 2008 heeft het kabinet het maximum van het eigenwoningforfait voor woningen met een WOZ-waarde van meer dan 1 mln. laten vervallen. De belofte is toen voor de eerste keer verbroken. De tweede aantasting betreft de jaarlijkse ophoging

van het forfait van diezelfde woningen. De belofte wordt voor de tweede maal verbroken. Het vervallen van de goedkoperwonenregeling in dit wetsvoorstel, dat 70 mln. op gaat brengen, is alweer een aantasting van de hypotheekrenteaftrek. Voor de derde keer verloochent het kabinet zijn belofte. De haan moet onderhand wel kraaien! De eerste twee aantastingen treffen eigenaren van woningen van boven 1 mln. Het verval van de goedkoperwonenregeling treft iedereen, ook de eigenaar van een goedkope woning, die bijvoorbeeld door de huidige economische malaise goedkoper moet gaan wonen. Het niet-indexeren van een aantal box 3-elementen wordt door de burgers als onrechtvaardig ervaren.

Reeds nu kan ik zeggen dat de leden van de VVD-fractie om deze redenen tegen het vereenvoudigingswetsvoorstel zullen stemmen. Hoewel er ook een aantal positieve dingen in geregeld wordt, slaat de balans ver door naar tegenstemmen.

Dan kom ik bij het wetsvoorstel tot afschaffing van de vliegbelasting. Het is jammer dat wij dit wetsvoorstel voorgelegd moeten krijgen door het kabinet. Bij de invoering van de vliegtaks heb ik gesproken over een belasting die het bedrijfsleven alleen maar schade berokkent en geen bijdrage levert aan een beter milieu. Naar onze mening zou op grote schaal belastingvlucht plaats gaan vinden. Ik heb de vliegtaks daarom getypeerd als een ordinaire nieuwe belasting met een voor sommigen zand in de ogen strooiende, sympathiek klinkende naam en doelstelling. Helaas hebben wij op alle punten gelijk gekregen. Enfin, het positieve van de invoering van de vliegtaks door dit kabinet is dat ik de staatssecretaris vandaag twee complimenten mag maken. Allereerst omdat hij de belasting per 1 juli van dit jaar op nihil gezet heeft en ten tweede omdat hij nu de moed heeft de belasting definitief af te schaffen. Het zou in onze ogen goed zijn als de staatssecretaris op dit pad doorgaat. De afschaffing van de dividendbelasting, de overdrachtsbelasting, de ontervingsbelasting en de "beschonkenbelasting" -- ik noem zomaar wat belastingen -- zouden wij zeer toejuichen. Budgettaire ruimte is er genoeg als de linkse hobby's van dit kabinet niet langer worden gesubsidieerd.

Wij zien uit naar de reacties van de staatssecretaris en hopen dat die ons in elke geval in tweede termijn de mogelijkheid geven om hem nog een compliment te maken.

Ik ben nog niet helemaal aan het einde van mijn betoog, want ik zie hier nog een brief liggen. Dat is een brief van 17 december 2009 van de Vereniging Afvalbedrijven, die een reactie geeft op het amendement op stuk nr. 32 van het Belastingplan 2010. De vraag daarin luidt heel concreet of de staatssecretaris kan toezeggen dat de afvalstroom als monostroom, die kan worden gestort onder het huidige lage tarief, gehandhaafd kan worden.

De heer **Essers** (CDA): De heer Biermans heeft over een aantal wetsvoorstellen al een oordeel

uitgesproken. Hij heeft gezegd dat hij óf zal voorstemmen óf zal tegenstemmen. Acht hij het mogelijk dat het verloop van het debat de VVD-fractie nog tot andere inzichten zal brengen?

De heer **Biermans** (VVD): Ik heb hierop twee reacties. Allereerst realiseer ik mij nu dat ik over de afschaffing van de vliegtaks niet heb gezegd dat wij daar voor zullen zijn. Dat wijzigt absoluut niet. Ik kan mij niet voorstellen dat de stem over wetsvoorstellen waarvan ik heb gezegd dat wij ertegen zullen stemmen, zal veranderen in een voorstem. Voor de rest zal het afhangen van de reacties van de staatssecretaris of alle voorstemmogelijkheden overeind zullen blijven.

De heer **Essers** (CDA): Maar de heer Biermans sluit nog niets uit?

De heer **Biermans** (VVD): In die zin sluit ik nog niets uit.

*N

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris en zijn ambtenaren voor antwoorden op onze vragen bij de schriftelijke behandeling. Ik begin met een procedurele kwestie die ons democratisch bestel aangaat. Het zou niet gek zijn geweest als alle woordvoerders vandaag gemiddeld twintig minuten spreektijd per voorstel hadden aangevraagd. Ieder van ons zou dan in eerste termijn twee uur aan het woord zijn; samen zestien uur. De staatssecretaris had dan waarschijnlijk acht uur voor zijn eerste termijn gekregen. Hoe dan ook voorkomt de onderhavige stapeling van wetsvoorstellen dit. En hoe dan ook worden deze wetsvoorstellen minder uitvoerig behandeld dan mijns inziens gewenst is. De staatssecretaris moet ons straks maar duidelijk maken dat dit niet zijn opzet is, en als dit niet zijn opzet is, wat hij eraan gaat doen. Senator Biermans ging ook in op dit onderwerp.

Ter tafel liggen 6 voorstellen tot wijziging van in totaal 26 verschillende fiscale wetten en van 3 overige wetten. Snel geteld gaat het om de wijziging van, onafgerond, 500 wetsartikelen. Het lezen van de wijzigingsvoorstellen is doorgaans abracadabra als je er de huidige wetstekst niet bijhaalt. De Kamer ontving vijf voorstellen op 19 november jongstleden. Het wetsvoorstel Implementatie horizontale richtlijn accijns ontvingen wij op 3 december jongstleden en werd vorige week op aandringen van de staatssecretaris nog aan de agenda van vandaag toegevoegd. Onderwijl hadden wij de complexe wijziging van de Successiewet te behandelen. Het gaat om vuistdikke dossiers. De regering verzocht de Kamer deze voor het kerstreces te behandelen en de meerderheid van de Kamer heeft daarmee ingestemd.

Ik herhaal kort wat ik de vaste commissie voor Financiën van de Kamer eerder schriftelijk liet weten. Van Eerste Kamerleden wordt verwacht dat zij wetsvoorstellen gedegen bestuderen, zich er een oordeel over vormen en deze vervolgens via de

staande procedures schriftelijk en plenair behandelen. Daar klaag ik niet over, integendeel, ik doe dit eervolle werk met genoegen. Er moet echter wel voldoende tijd zijn om het werk naar behoren te doen. Gemiddeld genomen kan dit ook, maar met de onderhavige stapeling van wetsvoorstellen niet. Deze culminatie van werkzaamheden gaat mijns inziens ten koste van de kwaliteit van het wetgevingsproces van de zijde van de Eerste Kamer.

Mijnheer de voorzitter, ik althans heb bij de vandaag voorliggende wetsvoorstellen mijn taak als Eerste Kamerlid niet naar behoren kunnen uitvoeren omdat de Eerste Kamer mij daartoe onvoldoende tijd gaf en dat spijt mij. In ons democratisch bestel dienen alle politieke fracties voldoende gelegenheid te krijgen hun werk naar behoren te doen, dus ook de oppositiefracties.

Dit gezegd hebbende zie ik graag vooruit. De Eerste Kamer stelt haar eigen agenda vast en ik ga er graag van uit dat de Kamer zich niet langer neerlegt bij de genoemde stapeling. Dat heeft uiteraard consequenties voor de planning van het wetgevingsprogramma van het kabinet. Er ligt dan ook een verantwoordelijkheid bij het kabinet en in het bijzonder bij de bewindslieden van Financiën. Het gaat mij nu niet zozeer om de samenloop van de Successiewet en het fiscale eindejaarspakket; dat was een ongelukkig toeval. Het gaat mij vooral om de omvang van genoemd fiscaal pakket en hetgeen daarin gedumpt wordt. Ik geef een enkel voorbeeld. Toen de staatssecretaris hier vorige week twee toezeggingen deed over de aflossing van eigenwoningschuld en de defiscalisering van vorderingen en schulden, stelde hij deze te zullen regelen in het Belastingplan 2011. Dit is het dumpen waar ik op doel. In andere woorden wees senator De Boer daar vorige week ook op. Dergelijke wetswijzigingen horen enerzijds in een afzonderlijk wetsvoorstel thuis, en anderzijds moeten deze losgekoppeld worden van het belastingplan. Wetsvoorstellen zouden over het jaar gespreid moeten worden aangeboden, zodat deze onze Kamer ook in de periode januari tot juni bereiken. Senator Biermans stelde dit ook al voor. Voorts zou de Eerste Kamer voorstellen die niet onlosmakelijk met de Miljoenennota samenhangen, doch daar mogelijk op afstand aan gerelateerd zijn, in september en oktober moeten kunnen behandelen; de Tweede Kamer navenant eerder. Ik verwacht vandaag een harde toezegging van het kabinet op dit punt. Als die er niet komt, verwacht ik van de Kamer de uitspraak dat het aldoor omvangrijker fiscale pakket zo nodig deels na het kerstreces behandeld wordt.

Mijnheer de voorzitter. Mijn tweede onderwerp betreft een kwestie waar ik bij het Belastingplan 2009 ook over sprak. De regering vraagt de Kamer een volmacht; namelijk de volmacht om belastingwetten uit 2009, die door het parlement zijn aangenomen maar die naar het oordeel van de regering niet juist geregeld zijn, bij ministeriële regeling te mogen wijzigen. Dit lijkt mijn fractie een potentiële inbreuk op de medewetgevende bevoegdheid van het parlement en daarmee van deze Kamer; de volmacht is ook

strijdig met de motie-Jurgens. Het gaat om artikel XXXVIII uit het Belastingplan 2010 dat luidt: "Ingeval de samenloop van wetten die in 2009 in het Staatsblad zijn of worden gepubliceerd en wijzigingen aanbrengen in één of meer belastingwetten, niet of niet juist is geregeld, of indien als gevolg van die samenloop onjuistheden ontstaan in de aanduiding van artikelen, artikelonderdelen, verwijzingen en dergelijke in de desbetreffende wetten, kunnen die wetten op dit punt bij ministeriële regeling worden gewijzigd."

Gezien het woord "of" in de tekst betreft de volmacht meer dan het wijzigen van een mogelijk foutieve artikelaanduiding. Mijn fractie is van mening dat het oordeel of een wetstekst iets al dan niet juist regelt aan de Kamer toekomt. Indien de regering een wijziging wenst, moet ze deze aan het parlement voorleggen. Indien het om een futiliteit gaat, zullen beide Kamers daar rap mee instemmen: dat kan in drie weken gebeurd zijn.

Op 16 december 2008 zei de staatssecretaris hier dat het voornamelijk om vernummeringen van wetsartikelen gaat. Ik gaf aan daar tevreden mee te kunnen zijn en stelde voor "dat artikel volgend jaar zodanig te wijzigen dat het alleen om vernummeringen gaat". De staatssecretaris antwoordde: "Ik kan nu de consequenties van een eventuele toezegging hierover niet overzien. Ik zal zorgen dat de samenloopbepaling ook tekstueel meer toegesneden is op uitsluitend de situaties waarvoor die in de praktijk beoogd is en gebruikt wordt." Het betreffende artikel is echter niet gewijzigd en de volledige volmacht staat er nog steeds in. Indien de staatssecretaris in zijn eerste termijn hierover geen concrete en harde tekstuele toezegging doet, overweeg ik in tweede termijn op dit punt een motie in te dienen. Ik vraag de staatssecretaris om bij aanvang van zijn eerste termijn, de betreffende tekst te overleggen.

De heer **Biermans** (VVD): Bij de schriftelijke inbreng op het Belastingplan heb ik gewezen op het feit dat in twee artikelen het percentage voor de werkkostenregeling ten onrechte niet gewijzigd is. Dat was bij het begin van de ontstaansgeschiedenis van het wetsvoorstel 1,5 en is door een amendement 1,4 geworden. Is de heer Reuten van mening dat ook dit soort correcties voorgelegd moet worden aan de Eerste en Tweede Kamer? Of kan de staatssecretaris deze zelf wijzigen op basis van dat allesomvattende corrigerende wetsartikel?

De heer **Reuten** (SP): Wij kunnen wel zeggen dat het een futiliteit is, maar het is natuurlijk geen futiliteit, want het hangt duidelijk samen met het punt waar wij het beiden over eens zijn, namelijk de stapeling. Het is de staatssecretaris en zijn ambtenaren eigenlijk ook allemaal te veel. Als er een amendement wordt ingediend om "1,5%" te wijzigen in "1,4%", moet de zaak op orde zijn. Het moet gewoon goed gewijzigd worden. De stapeling is ook het departement en de staatssecretaris te veel. Ook de staatssecretaris overziet de 500 gewijzigde artikelen niet meer. Kortom, de Kamer moet zich daar maar over uitspreken.

De heer **Biermans** (VVD): In dat licht heb ik het nog niet geplaatst en ik geloof dat ik dat ook niet ga doen. Wellicht kunnen de heer Reuten en ik het toch wel eens worden als de staatssecretaris in een brief of in zijn termijn aangeeft welke correcties hij laat vallen onder het artikel. Als zijn reactie duidelijk is, denk ik dat ik tevreden ben.

De heer **Reuten** (SP): In het nu volgende gedeelte van mijn betoog bespreek ik drie soorten belastingaftrek of subsidiëring via de belastingen.

Dat zijn ten eerste de qua omvang belangrijkste belastingaftrekposten in de directe belastingen voor ondernemingen: de zelfstandigenaftrek en de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek. Voorgesteld wordt om deze te verhogen tot respectievelijk 1,2 mld. en ruim 0,3 mld. Mijn fractie is voorstander van de facilitering van het midden- en kleinbedrijf, maar ziet een aantal bezwaren tegen de vorm ervan, namelijk belastingsubsidies.

Het kabinet heeft in de memorie van antwoord niet kunnen aangeven waarom de winstvrijstelling verhoogd is naar juist 12%. Uit de tekst is op te maken dat indien het budget dit toegelaten had, de vrijstelling ook hoger had kunnen zijn. Dit is geen bevredigend antwoord op de vraag naar de motivering van de hoogte van de vrijstelling. Het kabinet geeft voorts aan dat het motief van de aftrek de door groei van de onderneming via extra investeringen is. Tegelijkertijd beaamt het kabinet dat het niet uitgesloten is dat de aftrek in feite resulteert in extra consumptie of beleggingen door de ondernemer. Bij de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek zijn investeringen de conditie en dus lijken die beter toegesneden op het doel.

In beide gevallen vloeien de directe revenuen van deze belastingsubsidie naar de betreffende ondernemers, zonder dat de Staat -- dat wil dus zeggen de overige belastingbetalers -- daar direct iets voor terugontvangt. De constructie kan echter worden gezien als een staatsinvestering zonder deelneming. We kunnen ook zeggen dat de Staat via de Belastingdienst functioneert als Sinterklaas of als Kerstman. Ik vraag de staatssecretaris om in dit verband te reageren op het voorstel van de minister van Economische Zaken om te gaan snijden in het subsidiestelsel en dit te vervangen door een stelsel van tijdelijke kredieten. Bij aflossing van de kredieten kan hetzelfde geld dan weer worden ingezet om andere ondernemingen te faciliteren. Indien de betreffende onderneming daaraan de voorkeur geeft, kan de belastingsubsidie ook vervangen worden door vervroegd aflosbare c.q. uitkoopbare cumulatieve inkomstobligaties of cumulatief preferente aandelen. Vervanging van een belastingsubsidiestelsel door een kredietstelsel kan ook bijdragen aan een meer gebalanceerde belastingdruk tussen ondernemers en werknemers waarop de PvdA-fractie in het voorlopig verslag doelt. Ook de Raad van State is kritisch op de ongebalanceerde belastingdruk en kwalificeert dit als ongerechtvaardigd.

Ten tweede snijd ik de zogenoemde werkkostenregeling aan, waarvan volgens het voorstel 1,4% van de loonsom forfaitair verstrekt mag worden. De onbelaste vergoedingen en verstrekkingen belopen 1,8% van het bbp, wat neerkomt op ongeveer 10,6 mld. Zou er normaal belasting over worden geheven, dan zou dit 5,3 mld. extra belasting genereren, zo heeft de staatssecretaris laten weten. Het gaat hier dus om groot geld.

Onder het voorgestelde forfait vallen onder andere personeelsfeesten en -reisjes, kerstpakketten maar ook nering bij het eigen bedrijf. Veelal gaat het om zaken die de werknemer zelf niet, of niet zo, zou aanschaffen. De werknemer denkt dat het om een gift van de werkgever gaat, maar bijna de helft is indirect een sigaar uit eigen doos. De gederfde belasting van 5,3 mld. moet immers door andere belastingen zoals loonbelasting en omzetbelasting worden opgebracht. Dus je krijgt iets wat je soms helemaal niet of maar half wilt en waarvoor je de helft zelf betaalt. Dit is geen klare wijn. Als de werkgever de werknemer een cadeau wenst te geven, dan moet hij daarvan ook de volle kosten dragen, dat zou helder zijn.

Ten slotte op dit punt. Voor die sectoren in de economie waar je de markt wilt laten werken, moet je dat consequent doen. Wat betreft de gerichte vrijstellingen, zoals die voor reis- en verblijfskosten, worden de betreffende bedrijven indirect gesubsidieerd door de rest van de economie, inclusief de andere bedrijven. De redenering van de staatssecretaris op dit punt in de memorie van antwoord is nogal schimmig. Hij zegt dat afschaffen van de vrijstelling sommige bedrijven onevenredig zou treffen. Dat kan zijn, maar hetzelfde geldt dan voor bedrijven die bijvoorbeeld onevenredig veel elektriciteit of suiker gebruiken. Moeten die dan ook belastingvrijstelling op elektriciteit of suiker krijgen? Graag hoor ik van de staatssecretaris een betere redenering voor de handhaving van de vrijstellingen dan die uit de memorie van antwoord. Graag hoor ik ook een adequate redenering voor het handhaven van de aftrek reiskosten woon-werkverkeer. Deze vormen voor de Staat niet slechts een kostenpost, maar ze bevorderen ook de verkeerscongestie omdat werknemers bij de keuze van hun woon- en werkplaats immers niet de reiskosten hoeven in te calculeren.

Ten derde bespreek ik "giften" en in het bijzonder giften aan de Nederlandse Staat of de Belastingdienst. Het gaat mij daarbij, zoals ik dadelijk aangeef, onder andere om de belastingmoraal. Ik heb een experimentje uitgevoerd. Op 12 oktober maakte ik een bedrag over aan de Belastingdienst, onder vermelding van "gift". Ik weet niet of de staatssecretaris ook wel eens een gift overmaakt, maar meestal stuurt de begunstigde dan een bedankje, en soms ook nog een jaarverslag. Zo niet de Belastingdienst, deze stortte het bedrag terug! Dit was op 5 november. Ik heb het bedrag toen nogmaals overgemaakt, wederom onder vermelding van "gift". Daarop kreeg ik op 16 november een brief, niet met een bedankje, maar met de mededeling dat de

Belastingdienst -- ik citeer -- "aan deze betaling geen bestemming kan geven omdat de verstrekke gegevens onvolledig of onjuist zijn". Vervolgens liet ik schriftelijk weten dat mijn overschrijving wél een juiste bestemming aangaf, namelijk een "gift". Hierop heb ik niets meer vernomen, dus neem ik aan dat de gift alsnog goed terecht is gekomen, maar zeker weten doe ik dat niet.

Nu is er onder andere in Nederland de merkwaardige praktijk dat als iemand een gift doet aan een algemeen nut beogende instelling -- een ANBI -- deze dan aftrekbaar is van de belasting. Iemand die in het hoogste belastingtarief valt, doet zo eigenlijk een halve gift, en iemand die in een lager tarief valt doet een navenant hogere gift. Dat is tweemaal raar. Een gift is een gift, zo dunkt mij, en ik zie niet in waarom alle andere belastingbetalers zich daarbij moeten aansluiten, want daar komt het op neer. En de andere belastingbetalers moeten zich ook nog eens in sterkere mate aansluiten bij de gift van iemand met een hoog inkomen. Het gaat in totaal om een jaarlijkse belastingteruggave van 305 mln. en álle belastingbetalers moeten dit bedrag uiteraard extra opbrengen. Kan de staatssecretaris de redelijkheid van een en ander beknopt uitleggen?

De volgende vraag is of de staatssecretaris de Nederlandse Staat en de Belastingdienst als algemeen nut beogende instellingen ziet. Indien hij deze vraag positief beantwoordt, vraag ik hem voorts waarom deze niet op de ANBI-lijst van de Belastingdienstwebpagina staan. Indien de staatssecretaris mij wil antwoorden dat dit overbodig is omdat de donateur immers het beoogde bedrag -- zonder aftrek -- kan overmaken, dan vraag ik hem in te gaan op de parallel met andere instellingen, waar de donateur immers hetzelfde kan doen.

Ten slotte op dit punt. Indien ik de staatssecretaris niet kan vermurwen om het hele giftenaftrekgedoe spoedig af te schaffen, dan stel ik hem voor om een campagne te starten waarbij de Belastingdienst geafficheerd wordt als een van de mogelijke goede doelen. Dat lijkt mij een interessante mogelijkheid om mensen nog eens goed te laten nadenken over het eventueel ontwijken van belastingen.

Ik heb ten slotte nog twee punten waar ik kort over zal zijn; eerst de vliegbelasting. Bij de behandeling van het fiscaal stimuleringspakket op 30 juni heb ik argumenten gegeven waarom mijn fractie tegen de nultariefstelling van de vliegbelasting was. Die gelden ook voor de algehele afschaffing van de vliegbelasting; ik zal ze niet herhalen. Kort gezegd maakt het kabinet zowel een kortzichtige als een gebrekkige en verkeerde belangenafweging. Mijn fractie is tegen dit wetsvoorstel.

Ik beëindig met de maatregelen aangaande "kleine banen van jongeren". Deze beogen bestrijding van de jeugdwerkloosheid, wat op zichzelf sympathiek is. In vervolg op onze vragen daarover in het voorlopig verslag spreek ik echter mijn zorg uit over drie mogelijke averechtse effecten hiervan. Ten eerste dreigen huidige voltijdbanen gesplitst te worden. Ten tweede dreigt

er voor laaggeschoolden een verdringingseffect door scholieren en studenten die van de regeling gebruik gaan maken. Ten derde dreigt, nog meer dan thans, dat bedrijven jongeren ontslaan als ze 23 jaar worden. In ieder van deze gevallen biedt de maatregel geen of geringe langetermijnperspectieven voor jongeren.

Ik zie de antwoorden van de staatssecretaris graag tegemoet.

*N

De heer **Essers** (CDA): Mijnheer de voorzitter. De behandeling van het Belastingpakket 2010 staat vooral in het teken van de financiële en economische crisis. Het open karakter van onze economie in combinatie met de prominente aanwezigheid van financiële instellingen maakt dat Nederland extra kwetsbaar is gebleken voor de kredietcrisis. Die afhankelijkheid van de internationale economie maakt het nemen van eenzijdige maatregelen extra moeilijk. Toch is iedereen het erover eens dat niets doen geen optie is. Op korte termijn zal de economie moeten worden gestimuleerd, op langere termijn zullen de overheidsuitgaven weer op orde moeten worden gebracht. Een doortastend overheidsingrijpen gecombineerd met maatregelen die de economische groei extra stimuleren, is nodig om te voorkomen dat toekomstige generaties de lasten moeten dragen van de extra schulden die wij in deze tijden zijn aangegaan. Op microniveau zullen veel burgers en bedrijven zich afvragen welke middelen zij hebben om zo goed mogelijk uit het financiële onweer te komen.

Dan is het goed om te weten dat de fiscale wetgeving en jurisprudentie verschillende mogelijkheden bieden om te besparen op belastingen in tijden waarin verliezen worden geleden. Zo is er de mogelijkheid van fiscale verliesverrekening. Een fiscaal verlies kan door inkomstenbelastingondernemers drie jaar worden teruggewenteld en door vennootschapsbelastingondernemers een jaar. De mogelijkheid tot voorwaartse verliesverrekening is voor zowel de inkomstenbelasting als de vennootschapsbelasting op negen jaar gesteld. Voor de invoering van de Wet werken aan winst per 1 januari 2007 was de carry-backtermijn in alle gevallen drie jaren en was de carry-forwardtermijn in de tijd onbeperkt. Het moge duidelijk zijn dat deze destijds aangebrachte beperkingen van de verliesverrekeningsmogelijkheden in tijden van crisis slecht uitkomen. Wij juichen het dan ook toe dat het kabinet in het Belastingplan 2010 voorstelt om Vpb-plichtige bedrijven voor de jaren 2009 en 2010 de optie te bieden van een verlenging van de carry-backtermijn van een naar drie jaren, zij het dat, als men van deze optie gebruik wenst te maken, men wel drie jaren inlevert van de carry-forwardtermijn van negen jaar. Bovendien geldt voor de extra verrekeningsjaren een plafond voor te het te verrekenen verlies per jaar van 10 mln. De leden van de CDA-fractie vragen zich af wat de reden is om in ruil voor twee jaren extra carry-backtermijn te eisen dat de carry-forwardtermijn

met drie jaren wordt ingekort. Was dit werkelijk nodig?

Een andere crisismaatregel die wij toejuichen is de aangekondigde verlenging van de mogelijkheid tot vervroegde afschrijving van 2009 naar 2010.

Minstens zo belangrijk als regelgeving die tegemoetkomt aan de financiële crisis is een soepele opstelling van de Belastingdienst en de fiscale rechters bij de toepassing van deze regelgeving. Juist in tijden van nood kan een ondernemer een halstarrige houding van een belastinginspecteur niet gebruiken, laat staan dat hij staat te wachten op procedures. Met name het open begrip "goed koopmansgebruik" laat alle ruimte voor een dergelijke flexibele opstelling. Daarbij dient te worden bedacht dat het bepalen van de jaarwinst een kwestie is van nu belasten of later. Zolang het wettelijke principiële uitgangspunt van de belastingheffing van ondernemingswinsten wordt geëerbiedigd, kan de Belastingdienst zich in het kader van goed koopmansgebruik soepel opstellen. Dat uitgangspunt is het totaalwinstbeginsel van artikel 3.8 in de Wet inkomstenbelasting 2001. Niet meer, maar ook niet minder dan de door een onderneming behaalde totaalwinst dient uiteindelijk in de heffing te worden betrokken. Hieruit vloeit voort dat het verloren gaan van verliesverrekeningsmogelijkheden zoveel mogelijk moet worden vermeden.

Bij de invoering van de Wet werken aan winst heeft de regering beloofd dat de Belastingdienst zich soepel zal opstellen als het gaat om het toestaan van methoden ter voorkoming van verliesverdamming. Eén van de beproefde methoden om verliesverdamming tegen te gaan, is het realiseren van stille reserves in activa door deze te verkopen aan een gelieerde vennootschap. De "sale and lease back"-methode is hier een variant op. Er is niets op tegen als deze transacties tegen "at arm's length"-prijzen plaatsvinden. Veel moeilijker doet de Belastingdienst echter indien ondernemers bepaalde activa wensen te waarderen tegen de waarde in het economische verkeer zonder dat de daardoor vrijvallende stille reserve is gerealiseerd door middel van een verkooptransactie aan een "derde".

Dat blijkt ook weer uit de memorie van antwoord, waarin op een door ons in dit verband gestelde vraag wordt geantwoord dat het aan de fiscale winst toevoegen van ongerealiseerde stille reserves niet past bij de afweging tussen theoretische zuiverheid, de totaalwinstgedachte, enerzijds en grondslagverbreding in combinatie met tariefsverlaging anderzijds. Waar baseert de staatssecretaris dit standpunt op? Het realisatiebeginsel is immers geen zelfstandig beginsel van goed koopmansgebruik. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat een ondernemer zich voorzichtig mag opstellen in die zin dat hij verliezen onder bepaalde voorwaarden al mag nemen voordat deze zijn gerealiseerd. Winstneming mag een ondernemer in de regel niet langer uitstellen dan tot het moment van realisatie. Dat neemt echter niet weg dat hij er wel voor mag

kiezen zich minder voorzichtig op te stellen door bijvoorbeeld al eerder dan het moment van realisatie winsten te nemen, mits die winstneming maar in overeenstemming is met het realiteitsbeginsel. De hogere waardering van activa dient dan natuurlijk wel in overeenstemming te zijn met de werkelijke waarde van die activa. Dit vindt ook steun in weliswaar oude, maar daarom niet minder relevante jurisprudentie. In het ter gelegenheid van de Wet werken aan winst uitgebrachte advies verklaart ook de Raad van State zich expliciet voorstander van deze methode. In dit verband hechten wij er ook aan erop te wijzen dat naar onze mening een stelselwijziging in het licht van voorkoming van verliesverdamming niet mag worden afgewezen met het argument dat sprake zou zijn van een incidenteel fiscaal voordeel. In plaats van een incidenteel fiscaal voordeel is naar onze mening sprake van het voorkomen dat er, in het licht van het totaalwinstbeginsel, een incidenteel fiscaal nadeel wordt geleden. Wij roepen de staatssecretaris dan ook op zijn in de memorie van antwoord ingenomen standpunt te heroverwegen.

Een andere maatregel die in tijden van economische crisis contraproductief lijkt te werken, is die welke het verlaagde btw-tarief niet meer van toepassing verklaart voor isolatieglas en andere materialen die een onbeduidend deel uitmaken van de totale prestatie per 1 januari 2010. Kan de staatssecretaris verklaren waarom voor deze maatregel is gekozen, uitgerekend in deze economisch slechte tijden?

Een ander aspect van de crisis is de versterkte aandacht voor de aanpak van zwart geld en belastingparadijzen. Op dat terrein is het afgelopen jaar meer vooruitgang geboekt dan in de twintig jaren daarvoor. Dat bleek ook uit de dit jaar door de commissie voor Financiën in deze Kamer georganiseerde spraakmakende conferentie over Tax Justice. De staatssecretaris heeft inmiddels meer dan 1 mld. aan zwart geld gelokaliseerd dankzij de inkeerregeling. Dat verdient alle lof. Maar deze jacht op zwart geld heeft ook een keerzijde. De overheid moet zich niet zodanig laten meesleuren in de strijd tegen zwart geld dat daarbij methoden worden gebruikt die in strijd kunnen komen met de integriteit en waardigheid van de overheid. Naar de mening van de leden van de CDA-fractie dreigt dit te gebeuren als de overheid tipgevers gaat belonen naar rato van de opbrengst die deze tips voor de Schatkist opleveren. Wij stemmen dan ook in met het in de memorie van antwoord gegeven antwoord op de door de CDA-fractie gestelde vraag dat naar de mening van de staatssecretaris het belonen van fiscale premiejagers op de wijze zoals dat in de Verenigde Staten plaatsvindt, in onze rechtscultuur geen structurele plaats dient te krijgen. Aan de andere kant wenst de staatssecretaris echter wel het in de toekomst toekennen van tipgeld te beschouwen als een discretionaire bevoegdheid van de Belastingdienst, zodat de Belastingdienst ervaring kan opdoen om interne richtlijnen te ontwikkelen. Naar de mening van de CDA-fractie dient eerst ten principale de vraag te worden beantwoord of en zo

ja in hoeverre het belonen van tipgevers -- anders dan schadeloosstellingen -- wel past binnen de overheidstaak. Deze vraag dient met grote zorgvuldigheid te worden beantwoord. Het zonder de aanwezigheid van een toetskader uitvoeren van experimenten op dit vlak lijkt de CDA-fractie niet de juiste weg. Graag vernemen wij de mening van de staatssecretaris hieromtrent. Aan welk toetskader denkt hij in dit verband? Hoe wenst de staatssecretaris de discussie over dit onderwerp met het parlement vorm te geven?

In tijden van crisis is het des te meer van belang dat ondernemers niet worden lastiggevallen met overbodige regelgeving. De leden van de CDA-fractie hebben dan ook met instemming kennis genomen van de ook dit jaar door de staatssecretaris van Financiën tot stand gebrachte administratieve en fiscale lastenverlichting voor bedrijven en burgers. Dat geldt bijvoorbeeld voor het ondernemerspakket, de werkkostenregeling en voor de afschaffing van de vliegbelasting. Toch ontvangen wij nogal wat klachten over de voorgestelde kleinebanenregeling die ertoe moet leiden dat de werkgevers- en werknemerslasten voor kleine banen voor jongeren worden verminderd. Deze zou in de praktijk tot de nodige uitvoeringsproblemen leiden. Deze manifesteren zich bijvoorbeeld wanneer een werknemer het ene loontijdvak wel en het andere loontijdvak niet onder deze regeling valt. Ook de werkkostenregeling blijkt vele praktische afbakeningsproblemen te veroorzaken. Wat is de visie van de staatssecretaris hierop?

Verder vragen wij de staatssecretaris wat hij vindt van de suggestie gedaan door de heren Barmiento en Van der Vegt -- NTFR 2009/2603 -- om als bijdrage aan de administratieve lastenverlichting de ogenschijnlijk archaïsche eis van de thans verplichte dividendnota te laten vervallen.

Een ander voorbeeld in dit verband is de fiscale begeleiding van de bedrijfsopvolging. Met de beste bedoelingen heeft de wetgever ernaar gestreefd dat fiscale regels een zo gering mogelijke belemmering opwerpen voor de realisatie van noodzakelijke bedrijfsopvolgingen. In de aangepaste schenk- en erfbelasting is de ondernemingsvrijstelling aanmerkelijk verruimd. Ook in het belastingpakket worden nieuwe versoepelingen aangebracht, zoals de mogelijkheid van een geruisloze doorschuiving in het geval van schenking van tot een aanmerkelijk belang behorende aandelen. In het verslag hebben wij geconstateerd dat ondanks alle goede bedoelingen van een stroomlijning van de bedrijfsopvolgingsregelingen in de inkomstenbelasting en schenk- en erfbelasting geen sprake is. Uitgaande van vier vormen van bedrijfsopvolging, te weten overdracht van een onderneming tegen contanten en overdracht tegen een vordering, schenking en vererving, ontstaat met ingang van 2010 een uiterst verbrokken beeld. Terecht wordt in het antwoord van de staatssecretaris gewezen op het feit dat deze faciliteiten in de loop van de tijd tot stand zijn gekomen, waarbij er steeds voor is gekozen om een

oplossing te kiezen die paste bij de problemen die zich in de praktijk voordeden. Het resultaat hiervan is echter wel dat er thans een onoverzichtelijk geheel aan regels is ontstaan, waardoor ondernemers meer dan nodig is afhankelijk zijn van adviseurs teneinde de juiste keuzes te kunnen maken. Ook al nemen wij het streven van de regering serieus om de verschillende regelingen voor zover het om vergelijkbare situaties gaat op dezelfde wijze vorm te geven, de vraag dringt zich op of het niet tijd is voor een "grand design" van de fiscale begeleiding van de bedrijfsopvolging analoog aan het Duitse Umwandlungssteuergesetz, waarin al dit soort regels in een logisch en op elkaar afgestemd geheel worden samengebracht.

Uit de afschaffing van de vliegbelasting blijkt de toenemende afhankelijkheid van het buitenland. Eenzijdige invoering van een dergelijke belasting in Nederland zonder dat in ieder geval de buurlanden ook een dergelijke belasting kennen, betekent onherroepelijk dat de Nederlandse concurrentiepositie wordt aangetast zonder dat er minder wordt gevlogen. Mensen zijn nu eenmaal eerder bereid om naar een buitenlandse luchthaven te rijden dan om meer voor een vliegticket te betalen.

Die afhankelijkheid van het buitenland en in het bijzonder van het feit dat Nederland onderdeel uitmaakt van de EU, komt ook tot uitdrukking in de uiterst complexe en weerbarstige problematiek van de vennootschapsbelasting. In de zogenoemde Sinterklaasbrief schetst de staatssecretaris de dilemma's waar hij tegen aanloopt bij zijn voornemen om de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 enerzijds beter bestand te maken tegen grondslaguithollende constructies en anderzijds beter concurrerend te maken ten opzichte van andere landen. Deze twee doelstellingen zijn op zich al tegenstrijdig. De invoering van een verplichte groepsrentebox beperkt de mogelijkheid van grondslaguithollende constructies gebaseerd op renteaftrek, maar is anderzijds ook nadelig voor buitenlandse investeerders die actief zijn in Nederland en op deze manier de aftrekmogelijkheden beperkt zien worden. Daarnaast spelen EG-rechtelijke problemen, variërend van mogelijke conflicten met de fundamentele verdragsvrijheden als de vrijheid van vestiging en van kapitaalverkeer tot dreigende conflicten met de verbodenstaatssteunbepalingen. Voor de staatssecretaris is dit alles reden om voorlopig af te zien van de invoering van een verplichte groepsrentebox, een maatregel waar Nederland op zich wel het groene licht van Brussel voor had gekregen, en zich te beperken tot maatregelen die de renteaftrek bij zwaar gefinancierde bedrijfsovernames beperken.

Op zich verrassend is dat de staatssecretaris in diezelfde Sinterklaasbrief aangeeft te overwegen om te komen tot een meer territoriale aanpak van buitenlandse filialen, in het fiscale jargon "vaste inrichtingen" genoemd. Dit zou betekenen dat verliezen van deze buitenlandse filialen niet meer direct ten laste komen van de wereldwinst van Nederlandse hoofdkantoren. Dit is opmerkelijk, omdat daarmee een einde komt aan

de sinds 1914 bestaande standaardpraktijk dat buitenlandse verliezen van filialen direct de wereldwinst verminderen, met dien verstande dat deze verliesverrekening weer wordt teruggenomen als het filiaal later winsten behaalt. Voor die winsten wordt dan namelijk geen vermindering ter voorkoming van dubbele belasting verleend, zolang deze nog niet uitgaan boven de in het verleden in aftrek gebrachte buitenlandse verliezen. In het documentatiedocument werd van deze mogelijkheid geen gewag gemaakt.

Wat zijn de door de staatssecretaris genoemde redenen om tot deze heroverweging te komen? Hoewel er in beginsel slechts sprake is van een timingvoordeel, zegt hij dat het terugnemen van verliezen, bijvoorbeeld door het omzetten van een filiaal in een dochtervennootschap voor onbepaalde tijd kan worden uitgesteld. Dit argument roept echter de vraag op hoe dit zich verhoudt ten opzichte van artikel 13c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, dat nu net ter voorkoming van dit oneigenlijk gebruik in het leven is geroepen. Als dit artikel gebreken vertoont, ligt het dan niet eerder voor de hand deze te herstellen?

Als tweede argument noemt de staatssecretaris dat het zicht houden op deze claims de uitvoering voor de Belastingdienst compliceert en dat bedrijven de verliezen per filiaal moeten bijhouden, waardoor de regeling administratief relatief bewerkelijk is. Dit argument moge op zich juist zijn, ons zijn geen klachten hierover bij het bedrijfsleven bekend. Mochten die wel bestaan, dan kan men nog altijd besluiten om het filiaal om te zetten in een buitenlandse dochtervennootschap. De opmerking over de administratieve lasten voor de fiscus mag juist zijn, maar de vraag blijft waarom uitgerekend nu die heroverweging moet plaatsvinden.

Nog raadselachtiger is het laatste argument van de staatssecretaris, dat de vraag kan worden gesteld "of het reëel is om buitenlandse verliezen ten laste te laten komen van de Nederlandse grondslag". Laat ik vooropstellen dat er op zich goede argumenten zijn om te kiezen voor een meer territoriale benadering van filialen, al was het maar omdat op die manier het belastingstelsel meer rechtsvormneutraal zal worden. Verliezen van een buitenlandse dochter kunnen immers ook niet de winst van de Nederlandse moedervennootschap verlagen. De enige uitzondering is de verrekening van liquidatieverliezen.

De vraag blijft echter bestaan waarom nu net in deze Sinterklaasbrief deze heroverweging wordt aangekondigd. Heeft dat wellicht toch te maken met het voornemen om een renteaftrekbeperkende maatregel in combinatie met een grensoverschrijdende fiscale eenheid in te voeren? Dit vanwege EG-rechtelijke vereisten. Graag verkrijgen wij van de staatssecretaris een nadere uitleg voor deze nieuwe denkrichting. In welke mate zal deze maatregel de Nederlandse fiscale concurrentiepositie aantasten? Hoeveel bedrijven zullen naar verwachting worden getroffen door deze maatregel? Om hoeveel verliezen gaat het? Hoe verhoudt zich deze maatregel met

bestaande belastingverdragen? Geldt deze koerswijziging ook voor buitenlandse onroerende zaken, niet zijnde een filiaal? Verder vragen wij ons met de redactie VakstudieNieuws af of, nu het voorgestelde artikel 13l van de Wet op de vennootschapsbelasting in strijd wordt geacht met het EU-recht, dit ook niet zou moeten gelden voor het huidige artikel 10d van die wet.

Wat betreft de groepsrentebox vernemen wij graag het standpunt van de staatssecretaris over de door de heer De Wit in het Weekblad Fiscaal Recht 2009/6837 gedane voorstellen die Nederland een mogelijkheid bieden om zich te weer te stellen tegen eventuele buitenlandse tegenmaatregelen.

Wij danken de staatssecretaris voor zijn antwoorden in de memorie van antwoord over de versoepeling van de deelnemingsvrijstelling. Ten aanzien van deze antwoorden krijgen wij graag nog één verheldering. Uit de literatuur blijkt het antwoord inzake de toepassing van de deelnemingsvrijstelling bij afwijkende buitenlandse renteaftrekbepkeringen, bijvoorbeeld een earningsstrippingsregeling, voor meerdere uitleg vatbaar te zijn. De staatssecretaris constateert eerst dat er geen sprake is van een stelselafwijking indien de buitenlandse dochtermaatschappij in plaats van een complex van renteaftrekbepkeringen een earningsstrippingsregeling kent. Uit de nota naar aanleiding van het verslag blijkt dat in dat geval niet behoeft te worden bepaald hoe groot de feitelijke winstbelastingdruk is, maar dat kan worden volstaan met een marginale beoordeling van het reguliere winstbelastingtarief. In de daarop volgende zin lijkt de staatssecretaris toch weer te verlangen dat de dochtermaatschappij op een vanuit Nederlandse optiek adequate wijze in een winstbelasting wordt betrokken. Als dat waar is, zou dit het relatief heldere beeld dat in de nota naar aanleiding van het verslag is gecreëerd weer vertroebelen, want dat is duidelijk een strengere maatstaf dan alleen een marginale toetsing aan het reguliere winstbelastingtarief. Of moet de bedoelde zin los worden gezien van het voorbeeld en betreft het slechts een herhaling van de algemene hoofdregel dat er sprake dient te zijn van een naar Nederlandse maatstaven reële heffing?

Wij danken de staatssecretaris voor zijn reactie op de vele commentaren die wij uit de samenleving op het belastingpakket 2010 hebben ontvangen. Daarbij viel ons in het bijzonder op de commotie die is ontstaan naar aanleiding van een amendement van Tweede Kamerlid Tang, waardoor per 1 januari 2010 de toepassing van het lage tarief voor gevaarlijke afvalstoffen in de afvalstoffenbelasting wordt afgeschaft. De opbrengst is gebruikt voor onder meer het dekken van amendementen inzake het stimuleren van mkb-beleggingen en kortingen voor aardgasauto's. Als gevolg hiervan dreigen bedrijven die zijn gespecialiseerd in de verwerking van specifieke soorten gevaarlijke afvalstoffen in grote problemen te komen, aangezien dan concurrerende bedrijven in Duitsland een voorsprong zullen krijgen. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris gewezen op de nadelen van het

amendement-Tang voor deze sector. Behalve op de forse stijging van het tarief en het uitwijkgedrag naar Duitsland, heeft hij daarbij gewezen op het gevaar van omkatting in niet gevaarlijk afval door vermenging met andere afvalstoffen en illegaal storten.

Omdat dit verweer, dat toch niet mals is, kennelijk geen weerklank heeft gevonden in de Tweede Kamer vindt de staatssecretaris het thans niet voor de hand liggen om de werking van het amendement gedeeltelijk teniet te doen. Daarbij merkt hij op dat het "in de gebruikelijke staatsrechtelijke verhoudingen tussen kabinet en Staten-Generaal (...) niet passend (zou) zijn dat het kabinet geen uitvoering geeft aan een amendement dat zojuist door de Tweede Kamer is aanvaard, zeker nu de nadelen van het amendement in de discussie met de Tweede Kamer zijn gewisseld". Als volwaardig onderdeel van de Staten-Generaal heeft de Eerste Kamer in deze echter ook een stem. Mijn fractie verzoekt de staatssecretaris dan ook -- ik meen dat de heer Biermans daar ook om vroeg -- om in samenspraak met de betrokken bedrijven een oplossing te zoeken voor deze problematiek.

Tot slot. Wij waarderen het streven van deze staatssecretaris om tegemoet te komen aan onze wens om zo veel mogelijk afzonderlijke wetsvoorstellen in te dienen. Als volgende stap -- en daarbij sluit ik mij aan bij de collega's Reuten en Biermans -- zouden wij de staatssecretaris willen vragen om die afzonderlijke wetsvoorstellen zo veel mogelijk verspreid over het jaar in te dienen, opdat de behandeling ervan niet behoeft plaats te vinden in de doorgaans toch al drukke laatste weken van het jaar. Het zal de kwaliteit van de wetgeving ongetwijfeld ten goede komen. Daarbij realiseer ik mij overigens wel dat wij hiervoor ook de medewerking van onze collega's van de Tweede Kamer nodig hebben, want als zij wachten met de behandeling, dreigt het hele dossier van het belastingpakket uiteindelijk toch weer aan het eind van het jaar bij ons te worden ingediend. Dus niet alleen de medewerking van Financiën is nodig, maar ook die van de Tweede Kamer.

Mijnheer de voorzitter. Met vertrouwen wachten wij het antwoord van de staatssecretaris af.

*N

De heer **Laurier** (GroenLinks): Voorzitter. Terecht sprak de heer Essers over de belastingplannen vanuit het perspectief van de financiële crisis. Nu er een financiële crisis is opgetreden, is het van belang te bezien hoe die zich verhoudt tot de reële economie en welke maatregelen mogelijk een tegenwicht tegen deze crisis bieden. In dit verband valt de vermindering van de belasting op arbeid met 2,2% op. Opmerkelijk is dat het gaat om de afdracht van speur- en ontwikkelingswerk. In het licht van het feit dat men Nederland wil stimuleren als kennisland is dit begrijpelijk, maar de vraag is of dat het type arbeid is waar de klappen vallen als de financiële crisis doorzet in de reële economie. Op dit punt ontvangen wij graag een reactie van de staatssecretaris.

Recentelijk verschenen de cijfers van het Centraal Planbureau. Opvallend is dat de werkloosheid minder oploopt dan verwacht. De econoom Teulings gaf daarvoor onder meer als verklaring dat de klappen wellicht terecht zijn gekomen bij de zzp'ers, die minder opdrachten en dus minder inkomsten ontvangen, wat zich niet direct uitdrukt in de werkloosheidscijfers. Mijn fractie vraagt zich af in hoeverre het pakket van belastingmaatregelen de mogelijkheid biedt de zzp'ers extra te ontzien, omdat onder hen mogelijk grote klappen vallen.

Mijn fractie heeft waardering voor de inzet op het gebied van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid, vooral gericht op jongeren rond 23 jaar, en de kleinebanenregeling. Wij begrijpen dat de aanpak van de jeugdwerkloosheid van groot belang is. Tegelijkertijd vragen wij ons in het kader van de verdringing af hoe het nu feitelijk zit met de ouderen. Welke maatregelen worden genomen om te stimuleren dat ouderen langer in dienst blijven? Immers, als ouderen op dit moment moeten afvloeien, komen zij waarschijnlijk nooit meer aan de bak.

In tijden van crisis is het van belang om ook te investeren in scholing, omdat zij de mogelijkheid biedt om opnieuw een plek te vinden op de arbeidsmarkt. Mijn fractie heeft daarom met belangstelling kennisgenomen van het feit dat er sprake is van een afdrachtvermindering op het gebied van onderwijs voor werkgevers. Het verbaast ons echter dat die alleen betrekking heeft op het eerste jaar. Het lijkt erop dat men verwacht dat werknemers die met scholing starten, die ook automatisch afronden. Mijn fractie is benieuwd waar die veronderstelling op gebaseerd is.

In tijden van crisis is het van belang dat de schoorsteen blijft roken. Wie een beetje rondkijkt in de wereld van de bouw en de volkshuisvesting, zal vaststellen dat alleen de corporaties feitelijk nog bouwen. Wij zien tegelijkertijd dat met veel belangstelling naar het gestolde kapitaal van corporaties wordt gekeken. Mijn fractie is dan ook zeer geïnteresseerd in de ontwikkelingen rond de Wet Vpb, ooit ingeraamd voor inkomsten van 500 mln. per jaar. Komen die Vpb-gelden daadwerkelijk binnen? Welke consequenties heeft de Wet Vpb voor de vermogenspositie van corporaties en de mogelijkheid om te blijven investeren?

Mijn fractie heeft waardering voor de wijze waarop de staatssecretaris probeert om het zwart geld en de belastingparadijzen aan te pakken. Dat kan rekenen op de instemming van mijn fractie.

Wij hebben ook waardering voor de wijze waarop wordt geprobeerd om de CO₂-uitstoot te beperken, en als er al auto moet worden gereden, dan wordt gestimuleerd om dit toch vooral te doen in zuiniger auto's. Mijn fractie heeft wel vragen over de afbouw van de bpm in relatie tot de kilometerheffing. Zoals bekend, heeft minister Eurlings gezegd dat de kilometerheffing alleen zal worden ingevoerd als daarvoor voldoende draagvlak is. Tegelijkertijd wordt echter nu al voorzien in een afbouw van de bpm. Hoe verhouden die zaken zich tot elkaar? Wat is nou eigenlijk de betekenis daarvan als wij het principe volgen, dat

wij graag steunen, dat er een grondslag moet zijn voor belastingheffing op basis van CO₂-uitstoot?

Ik dank de staatssecretaris voor het feit dat de afschaffing van de vliegtaks nu in een aparte wet wordt behandeld, maar ik ben bang dat onze dank daar ook wel een beetje ophoudt. Wij moeten constateren dat vliegen nog altijd in grote mate wordt bevoordeeld ten opzichte van andere vormen van vervoer. Voor niet-zakelijk passagiersvervoer geldt een vrijstelling van de omzetbelasting. Dat levert een voordeel op van ongeveer 16%. Verder is er een accijnsvrijstelling voor internationale vluchten. Het merkwaardige daarbij is dat het voordeel het grootst is bij de korte vluchten. Mijn fractie vindt dat treurig. Het zal niet verbazen dat wij tegen de afschaffing van de vliegtaks zullen stemmen.

Spreekers voor mij hebben gesproken over de eindejaarsdruk. Het heeft hun voorkeur om afzonderlijke regelingen in afzonderlijke wetten onder te brengen. Mijn fractie sluit zich op dit vlak van harte aan bij de sprekers Bierman, Reuten en Essers.

Mijn fractie wacht met belangstelling de beantwoording van de staatssecretaris af.

De **voorzitter**: Dan geef ik nu het woord aan de heer Ten Hoeve, die erin geslaagd is om na een reistijd van zes uur hier aanwezig te zijn.

**

* N

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Het doet mij erg veel genoegen om hier toch nog volgens het schema achter het kathedraal plaats te mogen nemen.

Voorzitter. Deze week zijn bij dit ene belastingpakket aanzienlijk meer wetsvoorstellen aan de orde dan verleden week bij de Successiewet. De stapel papier die deze week met de behandeling van het belastingpakket is gemoeid, is ongeveer even groot als de stapel papier die ik voor de behandeling van verleden week had verzameld. Toch ben ik met de inhoud van het belastingpakket van vandaag sneller klaar dan met de inhoud van de Successiewet van verleden week. De hoofdzaak van deze wetgeving stemt tot tevredenheid, want de drie hoofdlijnen zijn, in een willekeurige volgorde: vereenvoudiging, vergroening -- waarover op een enkel punt nog wel een opmerking te maken is -- en extra facilitering van ondernemingen. Bij de facilitering heb ik wel wat bedenkingen, vooral omdat, net als verleden week, de behandeling in de Tweede Kamer de zaak heeft gecompliceerd.

De vereenvoudiging is vooral te vinden in de kleinebanenregeling voor jongeren, in de werkkostenregeling en in de uniformering van het partnerbegrip. Bij heel kleine banen, zoals die bij nog studerende of startende jongeren veel voorkomen, is voor de schatkist en de sociale fonds in wezen maar weinig te halen. Vrijstelling van de premieheffing en van de bijdrage voor de Zorgverzekeringswet lijkt dus aantrekkelijk. Het oorspronkelijke idee om ook de heffing van loonbelasting en premies volksverzekeringen met

ingang van 2011 achterwege te laten, leek ons ook aantrekkelijk. Ook al meldt de staatssecretaris uitdrukkelijk dat het hier gaat om een crisismaatregel tegen de jeugdwerkloosheid, ons lijkt het motief van vereenvoudiging hier net zo goed op zijn plaats, want ook die werkt natuurlijk gunstig uit voor de werkgelegenheid voor jongeren. De uitbreiding van de maatregel, die in het oorspronkelijke voorstel volgend jaar zou gaan gelden, mag wat ons betreft opnieuw in discussie gebracht worden. De vraag is alleen of realisatie in 2011 nog wel mogelijk is, nu er eerst nog een eventueel nieuw besluit over genomen moet worden. Daar hoor ik graag het commentaar van de staatssecretaris op. Want, is de staatssecretaris van plan met deze regeling verder te gaan of geeft hij het op? Voor de duidelijkheid, het is niet onze bedoeling om voor de betreffende jongeren de nu geldende verplichte collectieve verzekeringen om te zetten in een keuzeaanbod om vrijwillig deel te nemen. Nee, het is uitsluitend de bedoeling om overbodige, nauwelijks iets opleverende rompslomp te vermijden en deze categorie jongeren een extra concurrentievoordeel op de arbeidsmarkt te geven.

Dan de werkkostenregeling. Het toepassen van forfaits is een heel bruikbare methode om al te veel detaillering te vermijden in de gegevens die gebruikt moeten worden en dus ook zo nodig gecontroleerd moeten worden. Het is jammer dat er voorlopig nog met een keuzesysteem, dus met twee systemen, tegelijk gewerkt moet worden, maar wij zijn graag voorstander van de overgang naar de nieuwe regeling, waarbij de vergoedingen niet meer geïndividualiseerd hoeven te worden. Wel blijft het van belang om in de gaten te houden of de ruimte van 1,4% op de totale loonsom niet te veel opgaat aan extra vergoedingen voor enkelen. Uit de memorie van antwoord hebben wij de indruk gekregen dat er wat dit betreft vertrouwd gaat worden op een soort piepsysteem. Dat zou wel kunnen leiden tot veel pogingen tot misbruik. Wat voor mogelijkheden zijn er om daar iets meer consequent het oog op te houden of ziet de staatssecretaris niet veel risico's? Wij zijn niet erg onder de indruk van het, heel andere, risico dat door de reis- en eventbranche naar voren wordt gebracht, namelijk dat er minder personeelsreizen en events georganiseerd gaan worden. Dat zij dan maar zo. Als de barrière van 1,4% in de regeling leidt tot een gelijkmatiger of zelfs matiger inzet van allerlei extra vergoedingen hoeft dat niet in alle opzichten ongunstig te zijn.

En verder is nog een vereenvoudiging te vinden in de uniformering, zoveel mogelijk, van het partnerbegrip. Wij zijn tevreden over de standaardisering van het partnerschap en het feit dat meer stabiliteit in de fiscale invulling van het begrip ontstaat. Dat is beter dan elk jaar opnieuw een vrije keuze te laten, waarbij de berekening van het grootste financiële voordeel voor de belastingplichtige het criterium wordt in plaats van de aard van de relatie.

De vergroening in de bpm en de motorrijtuigenbelasting is een voortgaan op de ingeslagen weg. En omdat wij dat telkens de goede weg hebben gevonden, hoeft daar niet veel over

gezegd te worden. Hoogstens dat het verstandig is dat het kabinet ook expliciet rekening houdt met een latere invoering van de kilometerheffing. Want grote projecten, en dat is deze kilometerheffing, zijn vaak op een fiasco uitgelopen. Wij blijven dus wat sceptisch over de afloop. Op de vliegtuigbelasting kom ik nog terug.

Dan de vlieg in de soep. Wij maken het voor het bedrijfsleven en in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf zo makkelijk mogelijk. Een hele reeks van belastingfaciliteiten is daarvoor beschikbaar en die wordt ook dit jaar weer uitgebreid. De Successiewet levert daar een flinke bijdrage aan, maar ook de doorschuifregelingen in de ib, de zelfstandigenaftrek, de verhoging van de winstvrijstelling, de afschaffing van het urencriterium, de nu tot innovatiebox verruimde octrooibox, de verruimde aftrek van kleinschalige investeringen en ten slotte de er bij amendement ingesluisde korting in de ib voor mkb-beleggingen en daar tegenover de toeslag bij te spoedige verkoop van dezelfde beleggingen.

Ondernemingszin stimuleren is mooi en het mkb extra ondersteunen is heel nuttig. Het is ook waar dat er uit winstinkomen meer verplichtingen gedekt moeten worden dan uit looninkomen. Maar overdrijven is nooit goed. Onze bezwaren tegen het vrijwel volledig vrijstellen van ondernemingsvermogen in erf- en schenkbelasting hebben wij vorige week duidelijk gemaakt. Nu komt daar dus deze extra ib-korting bij, die weer -- vorige week hadden we zulke gevallen ook -- door de staatssecretaris zelf voor buitengewoon lastig uitvoerbaar wordt gehouden en uitdrukkelijk is ontraden: onduidelijk, risico van misbruik en mogelijke staatssteunaspecten. Hoe gaat de staatssecretaris hiermee verder? Wanneer kan dit punt, dat nu wel in de wet wordt opgenomen, verantwoord ingevoerd worden?

Ik vervolg met de vliegbelasting. Hoewel het kabinet de doelstellingen nog steeds onderschrijft, stelt het toch voor om de wet in te trekken. Dat is wat anders dan het op conjuncturele gronden voorlopig op nul zetten van deze belasting. Op dit punt wordt door het kabinet voor iedereen duidelijk de conclusie getrokken dat iets wat wij wel willen, niet door ons alleen bereikt kan worden. Dat gevoel was telkens aanwezig en is bij de introductie twee jaar geleden in deze Kamer uitdrukkelijk aan de orde geweest. Het aannemen van de wet is van diverse kanten vergezeld gegaan van de aanmaning om te proberen gezamenlijk met andere Europese landen de gewenste maatregelen te nemen. Wat er nu na twee jaar uitkomt, is een prachtig voorbeeld dat "alleingang" mislukt en dat maatregelen op een hoger, dus Europees niveau, echt noodzakelijk zijn als wij bij zo'n internationaal bedrijf als de luchtvaart de externe kosten in rekening willen brengen. Dat willen wij en dat wil ook het kabinet nog steeds, gelet op wat het schrijft. Met de CO₂-emissiehandel alleen zal dit niet lukken en zal ook geen gelijk speelveld met andere vervoersmodaliteiten ontstaan.

Bij de constatering van het kabinet dat het de doelstellingen van de vliegbelasting nog altijd "onverkort onderschrijft", hoort dus de conclusie

dat het kabinet bereid is om in Europees verband actief te streven naar een regeling die erop is gericht om deze doelstellingen te realiseren. Is het kabinet van plan om zich daar actief voor in te zetten? Wat ons betreft hangt daarvan af hoe de afschaffing van de vliegbelasting beoordeeld moet worden. Gaan wij hetzelfde nu op een betere manier proberen, of laten wij het erbij zitten?

Ik heb twee losse vragen naar aanleiding van de brieven die zojuist zijn binnengekomen. Misschien hebben mijn voorgangers hier ook al over gesproken.

Is de nieuwe bepaling dat isolatieglas niet meer zal vallen onder het nog maar sinds een half jaar verlaagde btw-tarief voor isolatiewerkzaamheden aan woningen niet een voorbeeld van te snel en voor de betrokken bedrijven nogal ingrijpend wijzigen van regelgeving? Is daar een goede reden voor?

Er is een amendement aangenomen dat gevaarlijk afval onder het reguliere, dus het hogere, storttarief brengt. Geldt nu nog steeds de regeling uit artikel 28 van de Wet belastingen op milieugrondslag dat een niet-herbruikbare en niet-verbrandbare afvalstroom als monostroom onder het lage tarief kan worden gebracht? Dit is overigens weer een amendement dat vervelende gevolgen kan hebben en dat tegen de zin van de staatssecretaris is aangenomen.

Ten slotte heb ik nog enkele algemene opmerkingen. Wij zijn ons ervan bewust dat in de loop van het volgende jaar ook over het belastingstelsel adviezen zullen verschijnen die daarna een politieke beoordeling zullen vragen, eerst van het kabinet en daarna van de Kamers. Hieronder volgt een klein voorschotje daarop.

In eerdere debatten hebben we duidelijk gemaakt dat onze fracties voorstander zijn van een inkomstenbelastingstelsel met een vlaktaks, aangevuld met een hoge heffing over hoge inkomens. Dat is de meest directe en effectieve manier om duidelijk te maken wat onze maatschappij bereid is te beschouwen als redelijk en wat als in wezen maatschappelijk gezien onredelijk. Dat zou de ingewikkelde regelgeving die de laatste tijd is ontworpen overbodig moeten maken.

Zowel in de inkomstenbelasting als in de vennootschapsbelasting zou ernaar gestreefd moeten worden de bevoordeling van vreemd vermogen boven eigen vermogen, het stimuleren van het aangaan van schulden, uit de systematiek te verwijderen.

Bij alle te nemen beslissingen zou de afweging mee moeten spelen hoe op termijn kan worden gekomen tot Europese harmonisatie van uitgangspunten -- dus niet van tarieven -- bij vergelijkbare belastingen.

De twee eerste punten komen volgend jaar wel aan de orde. Van het laatste punt hoor ik graag van de staatssecretaris of hij het daarmee eens is. Ik ben benieuwd naar de reactie van de staatssecretaris.

Ik meld -- dit heb ik aan het begin verzuimd -- dat ik mede namens de fractie van D66 heb mogen spreken.

*N

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Voorzitter. Deze bijdrage lever ik mede namens de fractie van de SGP.

In de memorie van toelichting bij het Belastingplan 2010 staan in de Inleiding enkele interessante opmerkingen. Deze betreffen onder meer de opsomming van de speerpunten van het huidige fiscale beleid, namelijk het bevorderen van innovatief ondernemerschap, vergroening en vereenvoudiging. Onze fracties kunnen deze speerpunten van harte onderschrijven. We stemmen dan ook graag in met het voortzetten van deze strategie, waarbij dit jaar wordt voortgebouwd op de plannen van de afgelopen jaren. Wat die voorgaande jaren betreft geeft de memorie van toelichting in dezelfde inleiding aan, dat tijdens dit vrijwel voorbijgeen jaar door het stimuleringspakket van het kabinet een forse impuls is gegeven aan de economie. We komen daar straks nog op terug.

We willen nu bij onze inleidende opmerkingen met name aandacht vragen voor de allereerste zin van de memorie van toelichting: "Het voorliggende belastingplan en aanverwante wetsvoorstellen vormen de fiscale agenda van het kabinet voor 2010 en daarna." Het gaat ons om het laatste woord: daarna. Over enkele maanden komt het kabinet immers met het resultaat van de bezinning van een twintigtal werkgroepen die met voorstellen zullen komen om via bezuiniging, ombuiging en herschikking te komen tot het weer op orde brengen van de overheidsfinanciën. Het gaat om een ombuiging, een bezuiniging van tientallen miljarden de komende jaren. Wat moeten we dan met een opmerking als: dit voorliggende belastingplan is de fiscale agenda voor de komende jaren? Bovendien: er zijn geen taboes, geen onderwerpen, zo hebben we begrepen, die niet bevraagd zullen worden bij deze grootscheepse operatie. Dus ook de belastingen komen dan toch in beeld? Hoe kijkt de staatssecretaris daar tegenaan? En hoe beoordeelt hij in dat licht van "geen taboes" zijn eigen uitspraak in september 2009 in het blad Forum, toen hij, sprekend over de brede herwaardering, onder andere stelde: "Maar het zal helder zijn dat ik het heel belangrijk vind dat we de belastingen zo inrichten dat de economische structuur daar zo min mogelijk door belemmerd wordt"? En op de vraag of ondernemers dus niet zullen opdraaien voor de rekening in de vorm van hogere belastingen, antwoordde de staatssecretaris: "Als ingrepen ertoe leiden dat het vestigingsklimaat verslechtert, is degene die uiteindelijk de rekening betaalt, de burger." Ondanks de non-verbale communicatie van de staatssecretaris in de trant van "zie je wel, ik heb het al gezegd", wil ik graag een actuele reactie van de staatssecretaris. Er zijn geen taboes, maar ik heb begrepen dat daarover in bepaalde weekbladen soms anders wordt gesproken. Ik ga er echter vanuit dat er geen taboes zijn. Maar waar moeten we eventuele belastingmaatregelen, als die er zouden komen, dan zoeken? Het behoud van de mogelijkheden van mensen met een laag inkomen,

om een voorbeeld te noemen, is immers ook een prioriteit van het kabinet.

Ik kom nu op innovatief ondernemerschap. Onlangs bij de algemene financiële beschouwingen is door onze fracties nog maar eens benadrukt hoezeer het mkb de financiële motor is van onze economie. Enkele van de voorgestelde maatregelen zijn dan ook gericht op het bevorderen van het ondernemerschap, waarbij juist het kleinere bedrijf vaak gebruik kan maken van deze maatregelen. Cruciaal is daarom dat het kabinet ook het oor te luisteren legt in de samenleving, zoals het aangeeft te hebben gedaan, en daar in sommige gevallen ook zijn besluit mede van af heeft laten hangen. Alleen zo kan bereikt worden dat de regeldruk in de ogen van ondernemers verder afneemt.

Een prachtig aspect van het mkb is de kracht van innovatie die er plaatsvindt. Juist eenpitters en kleine bedrijfjes komen soms met goede innovaties. Eerder hebben we hier ook over gesproken in het kader van de intensivering van de WBSO, ofwel de faciliteiten voor speur- en ontwikkelingswerk. De staatssecretaris geeft aan dat de regeling een groot succes is, zodat in 2008 het budget overschreden is. Er wordt voor gekozen dit te verrekenen met het budget voor 2010. Vervolgens geeft de staatssecretaris aan dat hij wel een eenmalige extra intensivering beschikbaar stelt voor 2009 en 2010. Kan de staatssecretaris aangeven wat nu precies wordt beoogd en wat de effecten zijn? Onze fracties zou het een lief ding waard zijn als het succes van een dergelijke regeling niet het budget voor het economisch ook moeilijke jaar 2010 beperkt.

Een volgend punt betreft het stimuleringspakket. In het afgelopen voorjaar is een omvangrijk pakket door de Kamers goedgekeurd dat zich primair richt op het ondersteunen van de economie en de samenleving in tijden van economische crisis. Hierbij is in korte tijd een hele trits aan voorstellen goedgekeurd, die in de afgelopen tijd en op dit moment met spoed wordt ingevoerd. Kan de staatssecretaris al iets zeggen over de voortgang hiervan? Zo bereiken onze fracties geluiden dat de garantiefaciliteiten voor ondernemingen nog niet altijd de gewenste effecten sorteren. Men kan daarbij denken aan het BBMKB, de GO-faciliteit en LNV-faciliteiten. Dat gebeurt door de onbekendheid met de regelingen bij ondernemers en bij banken, maar ook door de complexiteit ervan. Deze regelingen zelf zijn voor rekening van andere bewindslieden -- dat weten onze fracties -- maar worden dergelijke problemen ook ervaren bij maatregelen uit het stimuleringspakket?

Dan nu enkele aandachtspunten inzake vergroening, te beginnen bij de verpakkingenbelasting. Allereerst dank voor de toezegging om onze vraag over de financiële effecten voor de burger, op met name gemeentelijk niveau, van het inzamelen van plastic verpakkingen door te geleiden naar de minister van VROM. Wat de antwoorden van de staatssecretaris op onze vragen over de drempelverhoging in de verpakkingenbelasting betreft: de staatssecretaris geeft eigenlijk slechts een financieel antwoord,

namelijk dat als tegenprestatie voor deze drempelverhoging de tarieven zijn verhoogd. Alsof alleen de opbrengst geldt en niet met name het milieubelang van het bevorderen van gescheiden plasticafval. Door de genomen maatregel wordt nu wel 6% van het aantal kilogrammen verpakkingen niet meer belast. Dat noemen onze fracties niet een "relatief beperkte afname". Jammer. Moet dit beleid daarom niet geëvalueerd worden?

De staatssecretaris wil niet overgaan tot het instellen van een vaarbelasting. Ter verantwoording van zijn keus verwijst hij naar een rapport uit 1999, uitgebracht door de Werkgroep Vaarbelasting. In deze werkgroep waren belangenorganisaties sterk vertegenwoordigd, onder andere de ANWB, de HISWA en de KNWV. Deze werkgroep had als uitgangspunt dat medewerking van alle betrokken partijen bij een vaarbelasting noodzakelijk zou zijn. De noodzaak van een maatschappelijke acceptatie van een vaarbelasting door alle betrokkenen stond vanaf het begin bij de werkgroep voorop, aldus de inleiding in ditzelfde rapport. Vindt de staatssecretaris het dan gek dat de conclusie was: stel geen vaarbelasting in? Daarom nogmaals de vraag: is maatschappelijke acceptatie dé grondslag voor het kunnen invoeren van een belasting? Nee toch zeker! Daarom nogmaals de vraag: is de staatssecretaris bereid om in het kader van verdere vergroening na te gaan of het thans zinvol is een vaarbelasting in te stellen?

Er is een apart wetsvoorstel ingediend om te komen tot afschaffing van de zogenaamde vliegtaks. Door met een aparte wet te komen, voert de staatssecretaris een mede door onze fracties ondertekende motie uit. Daarvoor dank. Wat de inhoud betreft: als wij goed hebben gelezen, moeten luchtvaartmaatschappijen pas eind 2012 CO₂-rechten inleveren voor door hen in dat jaar veroorzaakte uitstoot. Wij begrijpen dat het jaar 2012 vaststaat. Dat betekent dat er toch enkele jaren liggen tussen het op nul stellen en het wellicht afschaffen van de vliegtaks -- dat zien wij vanavond wel -- en het meedoen aan het ETS-systeem. Onze fracties betreuren dat. Zeker omdat ons niet duidelijk is gemaakt dat de teruggang in passagiersvervoer op Schiphol met name of alleen zou zijn veroorzaakt door de vliegtaks. Daarvoor is de teruggang van de aantallen passagiers bij de vliegvelden die in de tabel in de memorie van antwoord wordt getoond, te algemeen. Desondanks moeten wij constateren dat het stellen van de vliegtaks op 0% een politiek feit is. Onze fracties zullen zich daar dan ook bij neerleggen. Wel stellen ze de vraag: wat als onverhoopt niet in 2012 het Europese CO₂-beleid voor vliegtuigen wordt ingevoerd? Komen wij dan terug met een soort vliegtaks?

Het volgende punt betreft de fiscale vergoeding voor de auto. Een kern van het vergroeningsbeleid betreft de auto en het gebruik daarvan. Naast verantwoorde maatregelen wordt echter ook hier -- bij de vliegtaks was dat immers ook het geval -- de economische situatie gebruikt om maatregelen niet te nemen. Concreet betreft dat maatregelen met betrekking tot rode diesel. De staatssecretaris geeft wel aan dat dit kabinetsbeleid

is, maar daarom is hij niet minder verantwoordelijk voor een milieubeleid dat in ieder geval op een aantal beleidsonderdelen minder milieuvriendelijk is dan naar de mening van onze fracties wenselijk zou zijn. Wel -- en dat is positief -- geeft de staatssecretaris aan dat in het Belastingplan 2011 nadere maatregelen zullen worden genomen. Toegespitst op rode diesel, betekent dit dat deze dan ook aan aangescherpte eisen moet voldoen. Echter, aldus de staatssecretaris, dat laat onverlet de vraag of de huidige fiscale bevoordeling van rode diesel moet worden gecontinueerd. En daar ging nu precies onze vraag over. Vandaar een herhaling van een concrete vraag: hoe gaan wij verder om met deze fiscale bevoordeling: wat gaat daar aan gedaan worden?

Ik heb nog twee andere zaken, te beginnen bij de belastingdruk voor gezinnen. Onze fracties hebben zorgen over de zware belastingdruk voor gezinnen met jonge kinderen. Wij vroegen daarom naar een overzicht van de belastingdruk voor gezinnen met twee kinderen met een gemiddeld inkomen, verdeeld naar een gezin met een eenverdiener en naar een gezin met twee inkomens. De gegevens over 2007 en 2008 werden verstrekt. Deze waren bekend: een gezin met één inkomen komt in 2008 op het hoogste, toegenomen percentage van ruim 40. Dit moet blijkbaar gezinsvriendelijk heten. De staatssecretaris geeft aan dat cijfers over 2009 en verwachte cijfers over 2010 niet beschikbaar zijn. Dit kan natuurlijk niet het geval zijn. Er is voor deze jaren toch zeker berekend wat het belastingpercentage voor diverse bevolkingsgroepen zal zijn? Deze staatssecretaris doet toch niet gewoon een slag in de lucht? Dat zou nieuw voor hem zijn! Er kan dan toch een andere bron worden gebruikt dan die voor de jaren 2008 en 2007? Ik vraag dus nogmaals om informatie over de ontwikkeling of de te verwachten ontwikkeling van de belastingdruk in 2009 en in 2010 voor eenverdieners met twee kinderen en voor tweeverdieners met twee kinderen. Hoe is overigens die druk -- naar ik aanneem is deze in ieder geval bekend voor 2007 en 2008 -- voor vergelijkbare situaties, maar dan met drie of meer kinderen?

De defiscalisering van de monumentenvrijstelling levert een netto-opbrengst van 10 mln. op. Wij legden in onze vragen over dit onderwerp een relatie tussen monumentenbeleid en de eisen die de ruimtelijke planning stelt en vroegen deze middelen daarvoor beschikbaar te stellen. Wij constateren dat die bereidheid er niet is en wij betreuren dat, zeker nu in zeer recent onderzoek wordt geconcludeerd dat echte integratie van cultureel erfgoed in ruimtelijke planning nog maar net is begonnen. En die verdere integratie kost simpelweg geld. Hier was een kans geweest om een sterke impuls te geven, zonder dat dit extra middelen van de schatkist vraagt. Onze fracties willen dat toch gezegd hebben.

Wij wachten de antwoorden van de zijde van de regering met belangstelling af.

*N

De heer **Leijnse** (PvdA): Voorzitter. De voorliggende wetsvoorstellen en de daarop betrekking hebbende stukken vormen inmiddels een indrukwekkende stapel papier. De inhoud van die stapel is bovendien buitengewoon gevarieerd, kent vele facetten en laat zich niet in alle opzichten eenvoudig doorgronden. Toch heeft deze Kamer zich er in een paar weken doorheen gewerkt en kunnen wij nog voor 31 december van dit jaar tot afhandeling komen. Dat zegt iets over de kwaliteit van de toelichtingen en de beantwoording van onze vragen door de ambtenaren van de regering, waarvoor ik opnieuw mijn welgemeende bewondering uitspreek. Het zegt ook iets over de loyaliteit van deze Kamer, de coalitiefracties, maar zeker ook de oppositie aan de democratie en het adagium dat de regering moet kunnen regeren, waarvoor erkentelijkheid past.

Dat neemt allemaal niet weg dat het wel zeer veel is, wat deze Kamer heeft moeten verwerken, en dat de vraag gesteld mag worden of dit wel nodig was. Enerzijds is het terecht dat de regering bepaalde wetswijzigingen samenvoegt in een wetsvoorstel. Zeker in de fiscaliteit is dit vaak nodig om de balans tussen geven en nemen door de overheid te laten zien. Ook is het al jaren een onomstreden gebruik dat wijzigingen in de belastingen die voortvloeien uit de begroting en die om budgettaire redenen op 1 januari in werking moeten treden, worden samengevat in het Belastingplan. Dat is doorgaans gerechtvaardigd door de budgettaire samenhang van de voorstellen, soms ook door andere verbanden. Soms ook niet en dan wil met name deze Kamer nog wel eens bezwaar maken. Maar over het geheel is het onvermijdelijk dat wij ieder jaar in december onder grote tijdsdruk een enigszins omvangrijk pakket samenhangende fiscale maatregelen te behandelen krijgen. Zo is het leven.

Dat gezegd zijnde, kan niet ontkend worden dat deze praktijk de afgelopen jaren ook een onbedoelde aanzuigende werking heeft gekregen. Het komt mij voor dat lang niet alle wetsvoorstellen die nu in het pakket zijn samengevat een inhoudelijke of budgettaire samenhang vertonen, noch dat zij alle per se op 1 januari in werking moeten treden. Het lijkt erop dat het nu eenmaal bestaan van deze decemberronde ertoe leidt dat de regering allerlei fiscale wetgeving gedurende het jaar opspaat tot het najaar, om ze alsdan in de lopende parlementaire procedure te kunnen meenemen. Dat gebeurt ongetwijfeld met nobele motieven. De regering denkt daarmee de overzichtelijkheid van haar activiteiten te vergroten en het leven van het parlement te verlichten. Maar het tegendeel is het geval en de vraag is langzamerhand hoeveel beide Kamers der Staten-Generaal procedureel nog wensen te accepteren. Ik zou daarom de regering willen uitnodigen komend jaar zeer kritisch te bezien welke voorstellen al in de loop van het jaar aan de volksvertegenwoordiging kunnen worden gezonden zodat zij hier voor november afgehandeld kunnen zijn, en opdat de decemberronde kan worden

toegespitst op een werkelijk samenhangend pakket van fiscale maatregelen dat niet kan wachten.

Voorzitter, ik vraag u mij toe te staan om een historisch moment te releveren. Mijn kleinzoon Jort heeft zojuist op de publieke tribune plaatsgenomen. Dag Jort, welkom. Ik hoop niet, voorzitter, dat u hierin aanleiding vindt om de publieke tribune vanmiddag te laten ontruimen. U begrijpt wel dat onder het toeziend oog van de toekomst de inbreng van de Partij van de Arbeid-fractie dit keer extra geïnspireerd zal zijn.

De regering trekt in het voorliggende belastingplan de lijnen van de bevordering van het ondernemerschap en van de vergroening door op de hoofdlijnen die eerder zijn doorgezet. De fractie van de Partij van de Arbeid stemt daar graag mee in. Wel maken wij enkele kanttekeningen en moet ik op één punt zelfs een werkelijk principieel verschil van mening met de regering vaststellen. Maar daar komen wij nog op.

Mijn fractie stemt graag in met het voornemen van de staatssecretaris dat de Studiecommissie belastingstelsel zich ook zal buigen over de mogelijkheden van een rechtsvormneutrale ondernemingswinstbelasting. Voorshands blijft het echter zaak de balans te handhaven in de behandeling van ib-ondernemers en Vpb-ondernemers/directeuren-groothandelaars. Het antwoord op onze vragen over de fiscale behandeling van innovaties door ib-ondernemers, die immers niet de beschikking krijgen over een innovatiebox, bevredigt nog niet geheel. Graag hoor ik van de staatssecretaris welke fiscale faciliteiten openstaan voor innoverende ib-ondernemers.

Wat betreft de vergroening ligt het accent al enkele jaren op de stimulering van zuiniger en minder vervuilende personen- en vrachtauto's. Gezien de urgentie van terugdringing van de CO₂-uitstoot om de opwarming van de aarde tegen te gaan, is dit zeker terecht. Wij moeten echter de ogen niet sluiten voor andere ernstige aantastingen van het leefmilieu door de automobiliteit. Ik doel op de uitstoot van fijnstof in bepaalde gebieden, de geluidsoverlast en de vernieling van historisch erfgoed in de binnensteden en natuurlijk erfgoed op het platteland. Zo denken enkele grotere steden er serieus over het binnenstedelijk vrachtovervoer geheel elektrisch te maken om zo fijnstofuitstoot en lawaai drastisch te verminderen. Zo worden we wat zuiniger op onze natuurgebieden en ons open landschap door er niet meer naar believen autowegen door aan te leggen. Soms kunnen meerdere vliegen in een klap worden geslagen omdat bijvoorbeeld het elektrisch vervoer zowel een flinke reductie van de CO₂-emissie betekent als een grote afname van het motorlawaai. Maar dat soort meevallers is niet altijd aan de orde. Terugdringing van het lawaai van autobanden, minder geluid producerend wegdek, meer geluidsarme wegeaanleg, vermindering van fijnstof- en stikstofemissies, het zijn allemaal zaken die met prijsbeleid en heffingen ten positieve kunnen worden beïnvloed. De PvdA-fractie nodigt het kabinet uit om eens te overwegen of op een

aantal milieugebieden, anders dan de CO₂-emissies, de fiscaliteit een stimulerende rol kan vervullen.

Met een aantal maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid heeft het kabinet in dit Belastingplan een minder gelukkige hand gehad. De zogeheten kleinebanenmaatregel voor jongeren beneden de 23 jaar heeft van links tot rechts geen warm onthaal gekregen, om het zacht uit te drukken. De vakbeweging vreesde dat dit kleine voordeel voor de jonge werknemer bij het passeren van de leeftijd van 23 jaar zou omslaan in het veel grotere nadeel van onmiddellijk ontslag. Zelfs de loonadministrateurs, voor wie dit het leven aanzienlijk moest vereenvoudigen, hebben ons uitgebreid voorgerekend dat hun wereld er voornamelijk gecompliceerder op wordt. In het licht van deze kritiek heeft het kabinet toegezegd de maatregel slechts voor één jaar te laten gelden en de kans lijkt aanzienlijk dat wij er na 2010 niets meer van zullen vernemen. Ware het dan niet beter geweest dit ongelukkige voorstel maar geheel terug te nemen, zo vraag ik de staatssecretaris, al was het maar omwille van de eenvoud?

Tegen de uitbreiding van de afdrachtvermindering onderwijs tot reguliere studies bestaat weinig bezwaar, zeker niet gezien de urgentie van het Leven Lang Leren. De uitbreiding brengt echter wel aan het licht dat het eenmalige karakter van de afdrachtvermindering ongelukkig kan uitpakken. Zolang het om een korte bedrijfscursus gaat, is een eenmalige fiscale stimulans effectief. Praten wij echter over langere beroepsgerichte opleidingen die twee, drie of vier jaar duren en een jaarlijkse inschrijving en cursusgeld vergen, dan is een eenmalige afdrachtvermindering minder gelukkig; het stimuleert dan in zekere zin het voortijdig afbreken van de studie. Daar kom je niet uit door te zeggen dat de maatregel alleen bedoeld is om de drempel te verlagen om met een opleiding te beginnen, zoals de staatssecretaris doet. In de reguliere beroepsopleidingen ligt immers de grootste drempel niet aan het begin, maar bij het volhouden in de latere jaren. Deze maatregel is dus niet goed toegesneden, en al helemaal niet als hij maar een jaar van kracht is. De fractie van de PvdA wil van het kabinet een veel fundamentele bezinning op de fiscale stimulering van het Leven Lang Leren, zowel in de vorm van korte bedrijfscursussen als van langere beroepsopleidingen. Ik nodig de staatssecretaris uit om dit in de komende tijd op constructieve wijze te verkennen.

Het vervallen van de vrijstelling van de integratieheffing btw bij de bouw van sociale huurwoningen heeft terecht bezwaren uitgelokt bij de woningcorporaties. Zij zien hierdoor een extra btw-last van enkele tientallen miljoenen euro's ontstaan die vooral drukt op de sociale woningbouw in bestaande woongebieden, met name in de herstructureringsgebieden en achterstandswijken. Waarom zouden wij nu juist die activiteiten die maatschappelijk zo zeer gewenst zijn, zwaarder moeten gaan belasten? Er ontspint zich vervolgens een debat waarin het kabinet meent dat het vervallen van de vrijstelling onomstotelijk volgt uit Europese regelgeving. De corporaties menen uit de

briefwisseling met de Europese Commissie te concluderen dat deze een vrijstelling van de integratieheffing voor de sociale woningbouw niet uitsluit, mits die vrijstelling niet is gemodelleerd als ter vrije keuze aan de betreffende instelling of onderneming.

Ik blijf graag buiten dit debat, maar begrijp niet goed wat het kabinet hier beweegt. Mijn fractie neemt als uitgangspunt dat wij er alles aan doen om een heffing van 30 mln. tot 80 mln. omzetbelasting op sociale woningbouw in herstructureringsgebieden, die voornamelijk zal neerslaan in hogere huren en de noodzakelijk bouwplannen in de uitvoering zal bemoeilijken, te voorkomen. Hiervoor moet het kabinet een mogelijk geschil met de Europese Commissie over de precieze formulering van regels ten aanzien van de integratieheffing verder verkennen door nieuwe formules te bedenken voor de uitzonderingsbepalingen en inmiddels de bestaande vrijstelling te handhaven. Dan kunnen wij in de toekomst bekijken tot welk verschil van mening met de Europese Commissie dit leidt en hoe dit opgelost kan worden. Nu lijkt het er te veel op dat het kabinet de eerste formele bezwaren uit Brussel maar al te graag aangrijpt om een flink bedrag aan omzetbelasting te heffen op een plek waar dat maatschappelijk bijzonder ongewenst is. Die indruk zie ik graag weggenomen door een constructieve actie van de staatssecretaris.

Het Verbond van Verzekeraars blijft ons onvermoeibaar wijzen op ongelijkheden in de fiscale behandeling van vergelijkbare bancaire producten en verzekeringsproducten. Deze keer betreft het de zogeheten restbegunstiging: de begunstiging buiten de familiekring van een verzekerd stamrecht. Bij het voorliggende Belastingplan breidt het kabinet de mogelijkheden van het banksparen onder andere uit met een variant voor stamrecht dat gekocht wordt met een ontslagvergoeding. Mijn fractie stemt daar graag mee in, al was het maar om meer zicht te krijgen op de kostenstructuur van dit soort producten bij banken en verzekeraars; geen overbodige luxe.

Wel moet opgemerkt worden dat sinds de Brede Herwaardering het verzekeraars niet meer is toegestaan om begunstiging buiten de familiekring mee te verzekeren bij een stamrecht. Bij de bancaire stamrechtproducten is een zodanige restbegunstiging echter wel toegestaan, waardoor deze in feite altijd tot uitkering zullen komen. De verzekeraars stellen dat het meeverzekeren van de restbegunstiging nauwelijks tot een verhoging van de premie of een verandering van de uitkomst zal leiden, zodat er dus sprake is van een puur concurrentienadeel. Ik verneem graag van de staatssecretaris wat ons ervan weerhoudt de verzekeraars toe te staan de restbegunstiging mee te verzekeren.

Over de overige fiscale voorstellen in het voorliggende pakket leven bij mijn fractie op dit moment geen vragen, hetgeen voorshands als een vorm van instemming mag worden opgevat. Dat geldt echter niet voor wetsvoorstel 32132, strekkende tot afschaffing van de zogeheten vliegbelasting. De invoering van deze belasting is in

deze Kamer uitgebreid aan de orde geweest in december 2007 bij de behandeling van het Belastingplan 2008. Wij zijn er toen in grote meerderheid mee akkoord gegaan. Dat was ook geen wonder, want de argumentatie moet als bijzonder solide worden aangemerkt. Zoals bekend worden uit een oogpunt van internationale concurrentie op het vliegverkeer geen omzetbelasting en brandstofaccijnzen geheven. Dit levert de luchtvaartmaatschappijen, evenals de luchthavens, een concurrentievoordeel op ten opzichte van vergelijkbaar vervoer over de lange en de middellange afstand, met name het treinverkeer. Wij hebben, mede daardoor, de afgelopen jaren een gestage prijsdaling van het vliegverkeer en een navenante explosieve volumegroei kunnen waarnemen. Die groei is om een veelheid van redenen problematisch, meer in het bijzonder vanwege de onevenredige belasting die het vliegverkeer voor ons leefmilieu betekent. Die is aanzienlijk groter dan de belasting door vergelijkbaar vervoer per trein.

Om deze buitengewoon goede redenen meende het kabinet twee jaar geleden dat een heffing op vliegreizen van personen aangewezen was. Deze Kamer stemde daarmee op even goede gronden in. De heffing zou ertoe leiden dat de maatschappelijke kosten van het vliegverkeer meer in de prijs tot uitdrukking zouden komen, dat daarmee het fiscale concurrentievoordeel op andere vervoersvormen enigszins werd verminderd en dat, mede daardoor, enige reductie van vliegen zou worden bereikt. Op 1 juli 2008 is de heffing, die overigens slechts luttele euro's bedraagt, ingevoerd.

De verdere geschiedenis is bekend. Begin 2009 meende het kabinet dat de terugloop van het vliegverkeer als gevolg van de wereldwijde economische crisis de Nederlandse luchthavens zo veel meer heeft getroffen dan andere Europese luchthavens, dat daaruit moest worden geconcludeerd dat de vliegbelasting zijn doel voorbijschoot. Men stelde daarom voor het tarief met terugwerkende kracht op nul te stellen. In het licht van de toen bekende cijfers heeft het parlement hiermee ingestemd. Tevens kondigde het kabinet aan met een voorstel tot afschaffing van de belasting te zullen komen. Op onder andere ons verzoek om toelichting verwees de staatssecretaris naar het komende Europese systeem van emissiehandel, ETS, dat in 2012 zal worden ingevoerd. De fractie van de PvdA heeft toen al blij gegeven van haar twijfels over de wijsheid van dit voornemen.

Het nu voorliggende wetsvoorstel is voorzien van een summiere toelichting. Hieruit blijkt dat de bestaande onvoldoende doorwerking van de maatschappelijke kosten van het vliegverkeer in de prijs ten opzichte van andere vervoersvormen, volledig zal blijven bestaan. Alleen al als gevolg van de vrijstelling van omzetbelasting is het niet-zakelijke vliegverkeer 16% goedkoper dan bijvoorbeeld de trein. Als gevolg van het ontbreken van een brandstofaccijnz komt daar voor alle vliegverkeer nog een voordeel van bijna €0,22 de liter brandstof bovenop, ook al gauw 20% tot

25% van de prijs. Dat betekent dus een prijsvoordeel van tussen de 30% en 40% voor een vervoersvorm die algemeen als zeer milieubelastend wordt gezien.

Het Europese systeem van emissierechten zal hierin geen verandering brengen. Dit systeem betreft alleen de CO₂-emissies, dus maar een deel van de maatschappelijke kosten waarover wij spreken, en is bovendien zo vormgegeven dat het "mogelijk blijft dat de luchtvaartsector meer groeit dan andere ETS-sectoren", lees: het treinverkeer. Het Europese systeem leidt "niet noodzakelijkerwijs tot minder vluchten", zo laat de regering ons ook in alle eerlijkheid weten in de memorie van antwoord. Daarmee is dus gezegd dat van de twee doelstellingen die in 2008 aan deze belasting ten grondslag lagen, er geen door het Europese systeem veel dichterbij wordt gebracht. Er blijft dus, om het zacht te zeggen, ruimte voor bezinning op nationaal beleid.

Jawel, maar moeten wij niet onze luchthaven, deze motor van de nationale economie, redden in de concurrentiestrijd met het buitenland? Zeker, wij moeten Schiphol koesteren als brenger van veel werkgelegenheid, maar wel binnen het redelijke en niet ten koste van een verdere aantasting van het leefmilieu. Daarbij is dus de maatvoering essentieel. Uit de cijfers die de regering ons heeft verstrekt in de memorie van antwoord blijkt dat de terugloop van het passagiersaanbod op Schiphol in de periode van januari 2008 tot en met oktober 2009 cumulatief rond 10% bedraagt. Bij vergelijkbare grote luchthavens in het buitenland is dit 3%, 5% en 7%. Dat verschil lijkt vooral te liggen in 2008 en de eerste maanden van 2009, dus in de periode waarin onze vliegbelasting een effectief tarief had. Men zou voorzichtig kunnen concluderen dat de vliegbelasting mogelijk enig remmend effect heeft gehad op de groei van het niet-zakelijk personenvervoer per vliegtuig van Schiphol. Mogelijk hebben veel gezinnen de vierde jaarlijkse vliegvakantie een keer ingeruild voor een binnenlands uitje. En dat was precies de bedoeling.

De economische crisis en de sterke teruggang van de nationale luchthaven in de eerste maanden van dit jaar waren aanleiding om het tarief van de vliegbelasting even op nul te stellen. Wij konden dan in alle rust bezien hoe de zaak zich verder zou ontwikkelen. Deze Kamer en ook mijn fractie hebben daarmee indertijd ingestemd. Een halfjaar verder ziet mijn fractie in de geleverde cijfers over het vliegverkeer, noch in de door de Regering geleverde argumenten ter zake van het Europese systeem van emissierechten, voldoende grond om de overtuigende onderbouwing van het wetsvoorstel inzake de invoering van de vliegbelasting in 2008 als achterhaald te beschouwen. Wetgever en medewetgever moeten hun eigen argumenten om tot wetgeving te komen serieus nemen en daar niet overhaast en zonder overtuigende aanleiding op terugkomen. Mijn fractie voelt dan ook voorshands geen vrijheid om afstand te nemen van haar eerdere conclusie dat aan de heffing van een vliegbelasting behoefte kan bestaan.

Ik zie de antwoorden van de regering met belangstelling tegemoet.

De beraadslaging wordt geschorst.

*N

De **voorzitter**: Naar verwachting zal het diner beginnen tussen 17.30 uur en 18.00 uur. Mocht de Kamer nog onderwerpen te behandelen krijgen, dan zal dit na de dinerpauze gebeuren.

**

De vergadering wordt van 12.15 uur tot 13.15 uur geschorst.

*B

!Hamerstukken!

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van titel 7.10 (arbeidsovereenkomst) van het Burgerlijk Wetboek in verband met de totstandbrenging van een inlenersaansprakelijkheid met betrekking tot de voldoening van het toepasselijke minimumloon en de toepasselijke minimumvakantiebijslag (31833);**

- **het wetsvoorstel Aanpassing van diverse wetten ter implementatie van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (PbEU L 376/6) (Aanpassingswet dienstenrichtlijn) (31859);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte (instelling van een landelijke huurcommissie) (31903).**

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: Ik stel de Kamer voor, het wetsvoorstel Implementatie van de rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden (Wet implementatie rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden) (32027), dat onder voorbehoud als hamerstuk op de agenda der Kamer is vermeld, van de agenda van vandaag af te voeren.

**

Daartoe wordt besloten.

*B

!Reglement Dienst Verslag en Redactie!

Aan de orde is de behandeling van:

- **het voorstel tot wijziging van het Reglement voor de Dienst Verslag en Redactie (32200, letter A).**

De **voorzitter**: Ik stel voor, in te stemmen met de voorgestelde wijziging.

**

Daartoe wordt besloten.

*B

!Stemmingen!

Aan de orde is de **stemming** over het wetsvoorstel **Wijziging van de titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen) (28867),**

en over:

- de motie-Haubrich-Gooskens c.s. over onderzoek naar wetsartikelen die moeten worden aangepast in verband met de algehele gemeenschap van goederen als wettelijk basisstelsel (28867, letter G).

(Zie vergadering van 15 december 2009.)

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Justitie van harte welkom in dit huis. Ik heb begrepen dat mevrouw Haubrich-Gooskens een ordevoorstel wenst te doen. Ik geef haar hierbij het woord.

**

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Voorzitter. Mede namens een aantal andere fracties doe ik het voorstel van orde om eerst de motie met betrekking tot het wetsvoorstel in stemming te brengen en pas daarna het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dat verzoek te voldoen.

**

Daartoe wordt besloten.

In stemming komt de motie-Haubrich-Gooskens c.s. (28867, letter G).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

**

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Voorzitter. Ik stel voor om de stemming over het wetsvoorstel aan te houden totdat het onderzoek zoals dat in de motie is neergelegd, is uitgevoerd.

De **voorzitter**: Ik zie dat de Kamer zich hiermee kan verenigen. Daarmee is dit voorstel aanvaard en wordt de stemming over wetsvoorstel 28867 van de agenda van vandaag afgevoerd.

Ik schors de vergadering totdat de staatssecretaris van Financiën aanwezig is en zijn plaats achter de regeringstafel heeft ingenomen.

**

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*B

!Belastingplan 2010!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2010) (32128);

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2010) (32129);

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale vereenvoudigingswet 2010) (32130);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de accijns in verband met Richtlijn nr. 2008/118/EG van de Raad van 16 december 2008 (PbEU L 9) (Implementatie horizontale richtlijn accijns) (32031);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag in verband met de afschaffing van de vliegbelasting (32132);

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale onderhoudswet 2010) (32133).

De beraadslaging wordt hervat.

*N

Staatssecretaris **De Jager**: Voorzitter. Ik dank de leden wederom hartelijk voor hun inbreng. De inbreng bevat wat mij betreft een heel mooie balans tussen enerzijds waardering voor het vele werk en anderzijds terecht kritische vragen waarop ik zo dadelijk zal ingaan. Ik dank ook wederom de Kamer heel hartelijk voor het feit dat wij vandaag alweer een flink pakket aan fiscale wetgeving kunnen behandelen, ijs en sneeuw trotserend en dat nog maar een week na de Successiewet. In het bijzonder wil ik de Kamer ervoor bedanken dat ook het voorstel voor de horizontale accijnsrichtlijn is toegevoegd, zodat dat tijdig geïmplementeerd kan worden.

Ik onderschrijf van harte de woorden van de heer Leijnse over de loyaliteit van de Kamer. De erkentelijkheid waarover hij het heeft, wil ik ook namens het kabinet zeer graag uitspreken. Natuurlijk heb ik ook de complimenten van andere leden van de Kamer op prijs gesteld. De heer Leijnse sprak zijn bewondering uit voor de antwoorden. Ook de instemmende woorden over grote delen van het fiscale pakket van de heren Essers, Leijnse, De Boer en Ten Hoeve waardeer ik zeer, net als de mooie woorden van de heer Biermans, onder andere over de aanpak van zwarte vermogens. U heeft het al aangegeven, maar ook ik wil graag mijn ambtenaren hartelijk bedanken voor de zeer tijdige en deskundige beantwoording en overigens u ook, want u heeft zeer deskundige vragen gesteld. Het valt mij toch altijd op dat in zo korte tijd een zeer intensieve en deskundige behandeling door deze Kamer plaatsvindt. Wellicht komt het mede doordat het in zo'n kort tijdsbestek plaatsvindt dat men veel intensiever in deze wet zit en de kwaliteit van de vragen ontzettend goed is.

Natuurlijk vind ik dat je waar mogelijk moet splitsen; ik heb daar ook in bewilligd. Het is duidelijk dat wij nu zes verschillende wetsvoorstellen behandelen. Dat geeft de Eerste

Kamer een volwaardig recht om haar afwegingen te maken. Het wetsvoorstel uniformering loonbegrip, dat tegelijkertijd met het hele belastingpakket voor 2010 was ingediend bij de Tweede Kamer, maar niet direct zag op implementatie per 1 januari 2010, is evenwel door de Tweede Kamer afgehaakt en komt op een ander moment in deze Kamer terecht. Dat is een mogelijkheid om het op een ander moment te doen. Een aantal van uw leden heeft gevraagd om dat bijvoorbeeld in het voorjaar in te dienen. De praktijk leert echter dat het dan vaak uiteindelijk toch weer in december in deze Kamer ligt. Dan is de druk precies hetzelfde. De heer Leijnse zei al: het heeft een zeker onvermijdelijk karakter dat het per 1 januari ingaat. Bij fiscale wetsvoorstellen komt die druk uiteindelijk toch op de een of andere manier weer in december, of je de Successiewet in april indient in de Tweede Kamer of bijvoorbeeld het wetsvoorstel Excessieve beloningsbestanddelen, waarmee precies hetzelfde is gebeurd. Dat is al in het voorjaar aangeboden aan de Tweede Kamer en uiteindelijk pas in december door de Eerste Kamer behandeld. Kennelijk wordt die druk zo ervaren. Een mogelijkheid is dat je het laat meelopen in de augustusbesluitvorming en het als apart wetsvoorstel indient op Prinsjesdag. Indien het pas ziet op een jaar erna, is er de mogelijkheid dat het wordt afgehaakt -- daar ben ik de Tweede Kamer ook voor erkentelijk -- zodat u het op een ander moment in deze Kamer krijgt. Overigens hebben wij dan nog steeds een bepaalde druk. Het is niet voor niets dat dat wetsvoorstel al op Prinsjesdag van dit jaar is ingediend en dat het ziet op 1 januari 2011. Dat heeft te maken met de lange implementatietijden die niet alleen de inhoudingsplichtigen, maar ook de softwareleveranciers en de Belastingdienst in de praktijk nodig hebben om de hele loonheffingsketen aan te passen op basis van zo'n ingrijpend voorstel. Dan is er nog steeds niet heel veel ruimte. Ik hoop dan ook dat het wetsvoorstel uniformering loonbegrip ruim voor het zomerreces -- hoe eerder hoe beter in verband met de praktijk -- door de Eerste Kamer kan worden behandeld, zodat er ook nog tijd is voor implementatie per 1 januari 2011.

Het fiscale pakket was inderdaad weer omvangrijk, maar tegelijkertijd was er vanuit de samenleving behoefte aan maatregelen. Ik wijs in dit verband op de anticrisismaatregelen die voor een groot deel de sfeer bepalen in dit Belastingplan. Wij vonden het belangrijk om die maatregelen te nemen en de enige mogelijkheid om ze ook daadwerkelijk per 1 januari 2010 te laten ingaan, is om ze via het Belastingplan te laten lopen. Ik heb kennis genomen van veel waardering van het bedrijfsleven, van MKB Nederland, VNO/NCW en LTO. Verschillende groeperingen in het bedrijfsleven hebben met waardering kennis genomen van alle fiscale maatregelen, juist om bedrijven een extra zetje te geven in deze crisis. Aan het adres van de heer De Boer merk ik op dat het inderdaad juist goed is voor burgers, want wij kunnen de mensen op dit moment het beste op deze manier helpen en niet zozeer door hun eigen koopkracht te verhogen. De koopkracht van burgers over twee crisisjaren

heen is positief gebleven. Dat is heel bijz onder, maar we mogen niet vergeten dat dit statische plaatjes zijn en dat de zogenaamde dynamische koopkrachtplaatjes van mensen die bijvoorbeeld hun baan verliezen veel dramatischer zijn. Die mensen "zakken" in een keer 30%, 40% of 50% in inkomen. Dat kan de overheid niet aan de kant van de burger zelf oplossen. De enige manier om dat te voorkomen of om zoveel mogelijk te bespoedigen dat iemand weer een nieuwe baan krijgt, is door het ondernemerschap te bevorderen en de bedrijvigheid aan te jagen. Dat is ook de inzet geweest van het kabinet in het Belastingplan dit jaar: het stimuleren van de bedrijvigheid, niet zozeer alleen vanwege de ondernemers als wel omdat dit de beste manier is om de burgers te helpen. Daarmee worden geen inkomensondersteunende maatregelen genomen, maar wordt voor werkgelegenheid gezorgd zodat de burgers zelf voldoende werk kunnen krijgen of hun baan kunnen behouden.

De behandeling in december houdt in dit verband altijd een zekere handicap in. Ik ben mij daarvan bewust. Daar waar mogelijk zal ik een en ander bespoedigen om de druk wat te verdelen. Soms strandt een poging daartoe vanwege een langere behandeling door de Tweede Kamer, maar ik ben ervan overtuigd dat zij het wetsvoorstel Uniformering loonbegrip op tijd kan behandelen doordat het zo vroeg is ingediend, namelijk anderhalf jaar tevoren. Ik ben ervan overtuigd dat dit wetsvoorstel de Eerste Kamer heel tijdig zal bereiken en op een moment kan worden behandeld, waarop zij weinig fiscale wetsvoorstellen te behandelen heeft.

Er was een voorstel in dit pakket dat niet per se voor 1 januari hoefde te worden behandeld en dat was de afschaffing van de vliegbelasting. Daar moeten we echter ook niet al te lang mee wachten, want dat zou tot onzekerheid leiden. De vliegbelasting stond al op nul en formeel had dat voorstel buiten dit pakket kunnen blijven, maar bij alle andere voorstellen zie ik daar de mogelijkheid niet voor. Behalve het voorstel uniformering loonbegrip richten de andere voorstellen, zoals het Belastingplan zelf, het OFM en de Fiscale vereenvoudigingswet zich op het komende belastingjaar.

Ik zal in blokjes op de vragen ingaan. In blok 1 zal ik in het algemeen ingaan op onder andere de fiscale agenda. Blokje 2 is ondernemerschap, de dga en de vennootschapsbelasting, blokje 3 is vergroening, blok 4 is kleine banen en arbeidsmarkt, blok 5 bestaat uit overige onderwerpen van het Belastingplan en het OFM, blok 6 is vereenvoudiging en blok 7 bestaat uit de overige onderwerpen die niet in het fiscaal pakket zitten. Ik vond het opvallend dat de Kamer, overigens terecht, de aandacht heeft gevraagd voor de behandeling en de duur van de behandeling van deze wetsvoorstellen, maar dat een heel groot deel van haar vragen niet op dit fiscale wetsvoorstel ziet maar betrekking heeft op andere onderwerpen. Ik vond dat opvallend. Misschien is het omdat de schriftelijke behandeling zo goed is geweest.

Misschien was er daarom minder urgentie om hierover te spreken. Er is in de inbreng in ieder geval ruimte gevonden om het over onderwerpen te hebben die niet tot het Belastingplan en de overige wetten behoren. Ik vind dat een goed teken.

De heer De Boer vroeg naar de opmerking in de memorie van toelichting over de fiscale agenda voor 2010 en daarna. Het Belastingplan bevat maatregelen specifiek voor 2010, waaronder crisismaatregelen, maar ook een aantal structurele maatregelen. De vergroeningsmaatregelen die in 2010 worden genomen, lopen gewoon structureel door. Het gaat om 2010, maar ook om de jaren daarna. De ombouw van de bpm, die in het vorige Belastingplan stond, betreft een aantal jaren. Het is een vergroeningsmaatregel die niet op één jaar alleen ziet. Logischerwijs loopt zo'n maatregel structureel door.

Er bestaan geen taboes. De studiegcommissie heeft echter wel duidelijk als opdracht meegekregen dat mogelijke voorstellen zullen worden getoetst op de gevolgen voor de economie. De heer De Boer haalde een citaat aan: "Als ingrepen ertoe leiden dat het vestigingsklimaat verslechtert, is degene die uiteindelijk de rekening betaalt de burger." Dat sluit niets uit, maar ik heb wel een bepaalde duiding meegegeven. Een van de voorwaarden waaraan de fiscale voorstudiegcommissie toetst, is het vestigingsklimaat. Ik sluit bij voorbaat niks uit, maar het is wel een heel belangrijke toetssteen voor het beoordelen van maatregelen.

Ik kom op de voortgang van het stimuleringspakket. Op Verantwoordingsdag, de tweede woensdag in mei, zal het kabinet berichten over de eerste effecten van de stimuleringsmaatregelen. De heer Biermans vroeg naar de rapportcijfers voor dienstverlening. Ik ben blij dat die waarderingscijfers van burgers en bedrijven zijn gestegen. Ik meen dat de heer Biermans een 6,7 afrondde naar een 6. Nu begrijp ik waarom hij indertijd zulke lage cijfers had op de lagere school. Een 6,7 vind ik een mooie 7 min. De eerste prioriteit is het op orde brengen van de telefonische bereikbaarheid. Dan gaat het mij om de capaciteit, maar ook om de kwaliteit. Je moet niet alleen kijken naar de tijd die iemand moet wachten, maar ook naar de kwaliteit van de reactie. Het gaat om de tijdigheid van een aantal dienstverleningsprocessen, zoals het verstrekken van omzetbelastingnummers en het beantwoorden van bezwaarschriften en klachten. Dat moet beter. Wij hebben een aantal maatregelen getroffen. Toen ik als staatssecretaris aantrad, trof ik een Belastingdienst aan waar een aantal dingen niet goed ging. De dienst was geconfronteerd met enorm veel veranderingen en extra taken, vaak gecombineerd met bezuinigingen. Die combinatie is absoluut niet goed gevallen. Wij zijn begonnen met een sterke verbetering daarvan. Mijn ambitie is absoluut om aan verbetering te blijven werken. Ik heb een plan van aanpak waar ik regelmatig over rapporteer. In het voorjaar heb ik McKinsey gevraagd om een kritisch advies. Dat advies hebben wij inmiddels geïmplementeerd. De voortbrengingsketen, de IV-keten hebben wij

drastisch hervormd. Dat gaat absoluut zijn vruchten afwerpen. Sommige dingen duren bij zo'n grote organisatie wel eens wat langer dan je zou willen, maar de stijgende lijn is ingezet. Wij gaan er absoluut heel hard mee verder.

Hoe kan het dat de gepercipieerde pakkans bij adviseurs zo laag is? Dat is inderdaad een opvallend gegeven. Burgers en bedrijven denken er anders over. Het antwoord op deze vraag is eigenlijk dat ik het zelf ook niet weet. Het vergt nadere analyse. Ik heb de Belastingdienst gevraagd om met de adviseurs om tafel te gaan zitten om dit te bespreken. Wij willen meer grip op dit cijfer, meer achtergrond rond dit cijfer krijgen. Ze zijn absoluut een belangrijke schakel tussen de Belastingdienst en ondernemers, zeker voor het mkb. Daar betrekken wij ze dan ook duidelijk bij, bijvoorbeeld als het gaat om horizontaal toezicht. Ik ben daarom heel benieuwd hoe dit cijfer tot stand is gekomen. Dat gaan wij ook met ze bespreken.

De heer Leijnse heeft gevraagd welke faciliteiten openstaan voor ib-ondernemers. Het zal duidelijk zijn dat ik nu aan het tweede blokje ben toegekomen, de fiscale faciliteiten en het ondernemerschap, de dga en de Vpb. De heer Leijnse vroeg ook naar innovatie. Innovatie is inderdaad heel belangrijk. Het ligt mij ook na aan het hart. Het is een van de drie speerpunten waar ik aan het begin van mijn aantreden op ingezet heb. Ook in dit stimuleringspakket gebeurt er heel veel op dat punt. De WBSO is bijvoorbeeld fors geïntensiveerd. Innoverende ondernemers en ib-ondernemers hebben ook faciliteiten voor innovatie. Zij hebben uiteraard de ondernemersfaciliteiten in het algemeen, die voor ib-ondernemers vaak zelfs nog wat ruimer zijn dan voor dga's, omdat op het gebruikelijk loon geen faciliteiten van toepassing zijn voor de dga. Daarnaast zijn er specifieke fiscale faciliteiten in verband met speur- en ontwikkelingswerk, die ook openstaan voor ondernemers. De S&O-af trek is in 2010 €12.031. Ook de S&O-afdrachtvermindering, die geldt voor de werknemers van die ondernemer, is van toepassing op deze ib-ondernemers.

Overigens kan de ib-onderneming bij een succesvolle uitvinding overstappen naar de bv-vorm. Ik heb in de Tweede Kamer al toegezegd dat dat geruisloos kan. Een ib-ondernemer, een Willie Wortel die iets uitgevonden dat ineens ontzettend succesvol lijkt te gaan worden, kan op dat moment geruisloos het immaterieel activum doorschuiven naar een bv. Zeker na invoering van de flex-bv, die hopelijk binnenkort in deze Kamer zal verschijnen, zie ik geen overwegende redenen meer voor een ondernemer om de ib-vorm te kiezen, anders dan wat je in de praktijk vaak hoort, een fiscaal geïndiceerde onderneming. Zeker als de flex-bv is ingevoerd, zal het uit het oogpunt van risicospreiding, kapitaalscheiding, een duidelijkere scheiding tussen privé en bedrijf, vaak veel beter zijn als de ondernemer zijn onderneming in de bv-vorm zou ontplooiën. Hij wordt daar echter vaak in belemmerd door het feit dat hij meer belasting gaat betalen als hij van de ib-vorm overstapt naar de bv-vorm, omdat de ib-ondernemer heel veel fiscale faciliteiten kent, terwijl de bv-ondernemer, de dga,

op het gebruikelijk loon die fiscale faciliteiten niet kent, maar gewoon de volle mep betaalt. De ib-ondernemer heeft echter de zelfstandigenaftrek en de mkb-winstvrijstelling.

De heer **Leijnse** (PvdA): De staatssecretaris spreekt nu over een succesvolle innovatie bij een ib-ondernemer en de mogelijkheid om in geval van zo'n succesvolle innovatie geruisloos over te gaan naar het bv-regime. In de memorie van antwoord wordt echter niet gesproken over een succesvolle innovatie, maar over een octrooi, een innovatie die tot een octrooi heeft geleid. Die zou dan aanleiding kunnen zijn om over te gaan naar het bv-regime. Zit daar nog iets tussen?

Staatssecretaris **De Jager**: Het octrooi behoort in ieder geval tot die categorie van innovatie. Innovatie is in dit geval echter breder. Het is of al een octrooi ofwel het ziet toe op een project dat met een WBSO-verklaring is onderbouwd en waarbij het immaterieel activum voortvloeit uit dat project dat via een WBSO-verklaring is onderbouwd. Maar octrooi valt sowieso in die categorie.

De heer De Boer heeft nog gevraagd naar de effecten van de S&O-maatregel. De facilititeit speur- en ontwikkelingswerk is inderdaad een succes gebleken. Een overschrijding moet echter wel gecompenseerd worden. Wij doen dat niet, zoals bij een aantal maatregelen, in het lopende jaar, maar het wordt gecompenseerd in het jaar daarop. Nu hebben wij de beschikbare enveloppen S&O 2010. Wij hebben het zo ingezet dat het fiscaal stimuleringspakket 2009 en 2010 in stand kan blijven en daarmee ook de tijdelijk verhoogde percentages afdrachtvermindering kunnen blijven bestaan. Het zou immers vreemd zijn als wij met de ene hand percentages verhogen en met de andere hand percentages weer omlaag brengen omdat er een overschrijding gecompenseerd moet worden. Daarnaast heeft het kabinet gekozen voor tijdelijke verdere intensivering van de S&O-faciliteit, in het kader van de incidentele compensatie lastenverzwaring 2010 voor ondernemers. Het succes van de regeling hoeft niet per se te betekenen dat in 2010 het budget voor ondernemers wordt beperkt, want inclusief de genoemde tijdelijk verdere intensivering is er in totaal 700 mln. beschikbaar voor fiscale S&O-faciliteiten.

De heer Laurier is ingegaan op de opmerking van het Centraal Planbureau dat de zzp'ers zorgen voor een flexibele laag die tot verborgen werkloosheid kan leiden. Het Belastingplan bevat maatregelen ter bevordering van ondernemerschap. De mkb-winstvrijstelling wordt verhoogd, dus men betaalt over de eerste 12% winst geen belasting. Voorts vervalt het urencriterium voor de mkb-financieringsinstellingen, zodat ook deeltijdondernemers -- de ondernemers die starten vanuit een baan -- worden geholpen, wat tot nu toe niet gebeurde. Daarnaast wordt de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek fors verruimd en is er de tijdelijke willekeurige afschrijving. Ook

zzp'ers die zich kwalificeren als ib-ondernemer kunnen gebruikmaken van deze faciliteiten. Zij hoeven niet eens meer het urencriterium te halen, maar moeten alleen voldoen aan het criterium dat zij winst uit onderneming halen. Om die reden heeft het PZO, de grootste belangenbehartiger voor zzp'ers, op Prinsjesdag in een persbericht laten weten tevreden te zijn met de maatregelen voor het fiscaal bevorderen van ondernemerschap, omdat juist zzp'ers hiervan in deze crisis profiteren.

De heer Laurier heeft voorts opgemerkt dat in tijden van crisis de klappen niet vallen bij onderzoeksmedewerkers. Hij vraagt zich derhalve af of het verhogen van de WBSO-budgetten dan wel de juiste maatregel is. Naar de mening van het kabinet is er een risico dat S&O-personeel verloren gaat doordat bedrijven die moeten bezuinigen en inkrimpen de neiging zouden kunnen hebben -- dat gevaar hebben zij ook gecommuniceerd -- om te snijden in kosten die pas op langere termijn tot rendement kunnen leiden. Juist de langere termijn S&O zou bedreigd kunnen worden door de crisis. Om die reden hebben wij in overeenstemming met het ministerie van Economische Zaken, die daar eveneens een reële dreiging in zag, besloten de WBSO-budgetten te verhogen.

Vervolgens een opmerking over de verliesverrekening. De heer Essers vraagt waarom de carry-backtermijn twee jaar wordt, terwijl de carry-forwardtermijn met drie jaar wordt ingekort. Het antwoord op die vraag is heel simpel: het kost geld om de carry-backtermijn met twee jaar te verlengen en dat geld moet ergens vandaan komen. In het overleg met het bedrijfsleven hebben wij aangegeven dat wij een verkorting van de carry-forwardtermijn moeten doorvoeren omdat wij anders op een andere plaats de belasting zullen moeten verhogen. Vanuit het bedrijfsleven is aangegeven dat een aantal bedrijven -- dat heeft te maken met IFRS-regels -- aan waarde verliezen als zij een bepaalde termijn niet halen. Als wij dus terug zouden gaan naar zes jaar carry forward voor iedereen, kan dat in IFRS-termen een te korte periode zijn om dat latente verlies nog op de balans te houden als mogelijk nog te verrekenen verlies. Omdat er bij het midden- en kleinbedrijf, evenals bij een aantal grote bedrijven, een grote behoefte is om wel een aantal jaren extra terug te verrekenen, hebben wij besloten dat men kan kiezen uit twee mogelijkheden. Wij dekken dus de maatregel grotendeels wel uit het verkorten van de carry-forwardtermijn, maar bedrijven die dat niet willen, kunnen kiezen voor het oude regime. Het is gunstig als men kan kiezen voor de oude of de nieuwe regeling, omdat men van deze maatregel nooit slechter kan worden, als men tenminste de goede keuzes maakt.

De leden van de CDA-fractie vragen om een heroverweging van het standpunt dat winstneming op ongerealiseerde stille reserves ter voorkoming van verliesverdamping niet is toegestaan. Ik vind de stelling dat niet meer maar ook niet minder dan de behaalde totaalwinst in de heffing betrokken dient te worden, te absoluut. De beperking van de termijnen van de verliescompensatie is een welbewuste wettelijke inbreuk op het uitgangspunt

dat er wordt geheven over de totaalwinst. Als de belastingplichtige verliesverdamping tracht te voorkomen binnen de kaders van wet en jurisprudentie, heb ik daar geen enkel bezwaar tegen. De Belastingdienst zal zich daarbij redelijk en constructief, om de woorden van de heer Essers maar weer eens te gebruiken, opstellen. Ik ga er daarbij van uit dat het gaat om eigen verlies van de onderneming en niet om gekochte verliezen. Er is ook geen bezwaar tegen een stelselwijziging als je als belastingplichtige daarbij het bedrijfseconomische waarderingssysteem wijzigt ter voorkoming van verliesverdamping, mits die wijziging in overeenstemming is met goed koopmansgebruik en mits het gaat om eigen verlies. Die twee toezeggingen kan ik doen.

Ik ga in op de bedrijfsopvolgingsregeling. De heer Essers vraagt om iets wat analoog is aan het Deutsche Umwandlungssteuergesetz. Het is interessant dat de heer Essers met het oog op de vereenvoudiging juist het belastingstelsel van Duitsland aanhaalt. Dat is namelijk niet altijd een even eenvoudig systeem, zo is mij bekendgemaakt. Het is natuurlijk wel van belang om de regels waar mogelijk op elkaar af te stemmen. Ik streef er dan ook naar om de verschillende regelingen, voor zover het daarbij gaat om vergelijkbare situaties, op dezelfde wijze vorm te geven. In de genoemde Duitse wet zijn de fiscale bepalingen rondom fusies, splitsingen en omzettingen van de onderneming in een vennootschap samengebracht in één wet. Het samenbrengen van de verschillende regelingen heeft voor- en nadelen. Een voordeel is dat de regelingen overzichtelijk bij elkaar staan. Een belangrijk nadeel, dat zeker geldt in ons eigen fiscale stelsel, is dat de belastinggrondslag dan niet meer kan worden afgeleid uit één wet. Daarvoor zijn dan meer wetten noodzakelijk. Het is de vraag of een dergelijke vormgeving uiteindelijk in de praktijk efficiënter en duidelijker uitpakt.

De heer Biermans vraagt naar de doorschuiving door de dga. De doorschuifregeling bij schenking van ab-aandelen is bedoeld voor reële bedrijfsopvolgingen. De dienstbetrekkingseis zorgt ervoor dat de opvolger een bepaalde betrokkenheid heeft bij de onderneming en dus een echte opvolger is. Een zzp'er beweert in zijn samenstel van feiten en omstandigheden bij de aanvraag van een VAR juist dat er over het algemeen niet zo'n strakke connectie is tussen hem en de opdrachtgever. Hij heeft wel het voordeel dat geen werknemerspremies hoeven te worden afgedragen. Vaak geniet hij ook nog eens van ondernemersfaciliteiten. Om het genoemde ook op te zetten voor de zzp'er, is in de gekozen systematiek niet juist. Het gaat immers juist om een sterke betrokkenheid tussen de onderneming en een echte opvolger. Ik zeg wel tegen de heer Biermans dat voor de doorschuifregeling inkomstenbelasting de vijfjaarseis niet geldt. De claim wordt echter uiteindelijk behouden. Daarom hebben wij de vijfjaarseis niet gesteld. Overigens is dat in afwijking van de BOR, die wij vorige week bij de behandeling van de Successiewet hebben besproken. Daarbij geldt wel een vijfjaarseis.

De heer **Biermans** (VVD): Ik heb de indruk dat de staatssecretaris vandaag sneller gaat dan de treinen.

Ik heb in de schriftelijke voorbereiding gevraagd waaraan een werknemer moet voldoen om onder deze regeling te vallen. Het antwoord was dat een parttimedienstverband voldoende is. Kan de staatssecretaris nader duiden wat hij daaronder verstaat?

Staatssecretaris **De Jager**: Dat is een specifiek geval waarbij een precieze grens moet worden getrokken. Daar kom ik in de tweede termijn nog op terug, zodat ik een scherpe grens kan trekken.

De heer **Biermans** (VVD): Om die reden ben ik in deze plenaire behandeling verder ingegaan op de zzp'er. Een zzp'er is immers heel goed in staat om ook een duurzame band, zij het een kleine band, met het bedrijf te hebben. Dat was de link met het parttimedienstverband.

Staatssecretaris **De Jager**: Het is overigens denkbaar dat de zzp'er daarbij op gespannen voet komt te staan met de afgegeven VAR. Ik zeg niet dat het zo is, maar het is denkbaar.

De heer **Biermans** (VVD): Ik vind dit een afleidingsmanoeuvre. Ik heb het over een serieuze zzp'er die meer opdrachtgevers heeft. Een van die opdrachtgevers is het bedrijf dat voor overname in aanmerking komt. Ik kan mij voorstellen dat een zzp'er daar tien uur per week werkt.

Staatssecretaris **De Jager**: De band van een zzp'er met een opdrachtgever is over het algemeen wat minder dan de band van een werknemer met zijn werkgever, maar daar kom ik in tweede termijn op terug.

Voorzitter. De heer Essers heeft gevraagd naar de onderworpenheidstoets bij de deelnemingsvrijstelling. Inzake de onderworpenheidstoets en de renteaftrekbeperkingen bij buitenlandse dochters bestaat er volgens mij geen spanning tussen de uitleg in de nota naar aanleiding van het verslag en de memorie van antwoord. Er staat inderdaad een extra zin in de memorie van antwoord, maar die is alleen bedoeld als extra toelichting. In de memorie van antwoord is geen strengere uitleg bedoeld dan in de nota naar aanleiding van het verslag.

Dan kom ik bij de Sinterklaasbrief. Ik ga in op de keuze voor een meer territoriale benadering van filialen en het voornemen om de renteaftrekbeperkende maatregelen in combinatie met de grensoverschrijdende fiscale eenheid in te voeren. Dat heeft te maken met het feit dat wij bezwaren zagen in het fiscale-eenheidsregime en het feit dat we geen grensoverschrijdende fiscale eenheid hebben. Wij hebben hiermee mede beoogd een gelijke behandeling van buitenlandse filialen en buitenlandse dochters. De heer Essers weet dat de verliezen van buitenlandse dochters alleen bij liquidatie onder bepaalde voorwaarden geïmporteerd kunnen worden, terwijl voor vaste inrichtingen een veel ruimer regime geldt.

Eigenlijk is de achterliggende vraag waarom de verliezen in het buitenland ons aangaan. Waarom zou de Nederlandse belastingbetaler moeten betalen voor verliezen die in het buitenland worden gemaakt? Daar is één belangrijke reden voor te geven, namelijk wanneer het ondenkbaar kan worden geacht dat de verliezen in het buitenland nog worden verrekend door liquidatie van de betreffende eenheid, ofwel het buitenlandse filiaal, ofwel de buitenlandse dochter. Daar is de liquidatieverliesverrekening voor. Om die reden is in de brief het voornemen kenbaar gemaakt om de liquidatieverliesverrekening ook bij vaste inrichtingen mogelijk te maken. Het wordt vaste inrichtingen niet langer toegestaan om het verlies in de eerste jaren te importeren in de Nederlandse grondslag, terwijl ze daarna misschien gewoon weer winstgevend worden. Dat is een fundamentele afweging. Daarnaast zien wij ook dat het een constructiegevoelige maatregel is. Anders zou die maatregel geen geld opbrengen. Dat zou althans alleen in de rentesfeer zo zijn. Als je ervan uitgaat dat het altijd goed komt, dan zou het alleen in de rentesfeer geld opbrengen. Wij zien echter ook dat er op dit feit wordt geconstrueerd.

Ook is gevraagd of dit de fiscale concurrentiepositie zal aantasten en om hoeveel bedrijven het gaat. Het gaat om 1500 tot 2000 bedrijven, die voor zover nu bekend vaste inrichtingen hebben. Die leiden natuurlijk lang niet allemaal verlies. De maatregel zou voor bedrijven met verlieslijdende buitenlandse filialen niet positief zijn. Daartegenover staat dat het bijdraagt aan een evenwichtiger verdeling van de druk van de vennootschapsbelasting tussen enerzijds nationaal opererende ondernemingen en anderzijds internationaal opererende ondernemingen. Dat was een van de aanzetten tot deze discussie. Het is een maatregel die goed verdedigbaar is, die Europees houdbaar is en die bovendien leidt tot de doelstelling waar het in deze Sinterklaasbrief om te doen is geweest.

Overigens heeft de heer Essers gevraagd naar de koppeling. Die zou in het consultatiedocument niet aan de orde zijn gekomen. In de consultatie is dit als een suggestie ingebracht. Ik heb het dus niet geconstateerd. Tijdens de consultatie waren veel mensen aan het schieten op de renteboxen, op de earningsstrippingsmaatregel en in iets mindere mate op de deelnemingsrentebepanking. Een van de suggesties was om hier iets aan te doen. Dat is tijdens de consultatie naar voren gekomen met het oog op de doelstelling om tot een evenwichtiger belastingheffing te komen.

De heer **Essers** (CDA): Ik dank de staatssecretaris voor deze uitvoerige toelichting, maar die hinkt toch op twee gedachten. De zeer fundamentele overweging maakt een eind aan een stelsel dat sinds 1914 functioneert, namelijk dat vaste inrichtingen nu op dezelfde wijze zullen worden behandeld, zeker wat de verliesrekeningen betreft, als buitenlandse dochters. Dat is nogal wat. Ik vind het merkwaardig dat dit in een brief tot uitdrukking komt. Je kunt dit vergelijken met de stelling dat

vanaf nu alle ondernemingswinsten volstrekt rechtsvormneutraal worden behandeld. Dan zou je dat ook voor de binnenlandse situatie moeten doen. Ik vind dit een zeer fundamentele beleidswijziging, waarvoor volgens mij een breder debat nodig is. Of is dit alleen bedoeld als een aankondiging die verder wordt uitgewerkt? Ik kan mij er heel goed in vinden dat dit een fundamentele wijziging zou kunnen zijn, maar nogmaals, dat zou dan in een breder kader moeten gebeuren.

Vervolgens zegt de staatssecretaris dat hij vreest voor oneigenlijk gebruik, namelijk dat na een verlieslijdende periode het filiaal op het moment dat het winstgevend wordt, wordt omgezet in een dochtervennootschap. Voor die situatie geldt artikel 13c, de antimisbruikbepaling. Je kunt je ook afvragen waarom artikel 13c niet wordt aangepast op dat vermeende oneigenlijke gebruik.

Staatssecretaris **De Jager**: Ik kan toezeggen dat het in dit geval geen aangekondigd decreet van mij is, of dat dit per direct zo wordt gedaan. Het voorstel wordt in een wetsvoorstel gegoten, dat zal de normale behandeling krijgen en zoals ik het nu zie, zal het in deze Kamer als een apart wetsvoorstel worden behandeld, zodat zij voldoende ruimte krijgt om een afweging te maken. Het is geen beleidsbesluit, waarmee ik de vaste inrichting even de nek omdraai.

Het tweede aspect is 13c, de antimisbruikbepaling. We hebben wel overwogen om dit artikel te gebruiken, maar dan nog is antimisbruik slechts een tweede of derde reden die ik heb gegeven. Dit is niet zozeer om een rechtsvormneutrale belasting te heffen, maar de hoofdreden is de vraag: waarom moeten wij opdraaien voor buitenlandse verliezen? Waarom moet dat? Er zijn omstandigheden denkbaar waarbij dit mogelijk is en waarbij dit te verdedigen is, zoals de huidige liquidatie van de verliesrekening, maar bij de vaste inrichting is het regime veel ruimer, waardoor er toch verliesimport is naar de Nederlandse winstbelastinggrondslag en de Nederlandse belastinggrondslag wordt verminderd met een in het buitenland gerealiseerd verlies. Er is hier weinig voor te zeggen in vergelijking met nationale ondernemingen. Dit is de belangrijkste drager. Het antimisbruikargument speelt een achterliggende rol, waarbij het niet ondenkbaar is dat het verder aanscherpen van artikel 13c een oplossing zou kunnen bieden, omdat de winst die voortkomt uit de vaste inrichtingen vaak onzichtbaar kan worden gemaakt -- dan zeg ik het nog een beetje vriendelijk -- in het samenspel van ondernemingsactiviteiten van een bepaalde internationaal opererende onderneming die in een land plaatsvinden. Dat zal ogenschijnlijk ook nog lastig zijn. Het eerste argument is veruit het belangrijkste. Daarbij is mooi meegenomen dat wij op een eenvoudige manier, zonder allerlei antimisbruikaanscherpingen, dat antimisbruik ook hebben meegenomen.

De heer **Essers** (CDA): Het is algemeen bekend dat vooral banken gebruik maken van buitenlandse vaste inrichtingen. Vreest de staatssecretaris niet

dat wij daarvan een nadelig effect zullen ondervinden als wij dit gaan inperken?

Staatssecretaris **De Jager**: Ik kan nu natuurlijk een grapje maken over een bankenheffing, maar dat zal ik maar niet doen. Ik denk zeker dat bepaalde sectoren deze regeling in het verleden hebben gebruikt. Wij zagen soms zelfs dat ze structureel in een bepaald land verlies leden, zonder dat er ook maar enig zicht op was dat er in dat land ooit winst zou worden gemaakt, bijvoorbeeld omdat men uit prestigeoverwegingen in dat land wilde blijven. Dat is voor deze staatssecretaris reden te meer om te zeggen dat het tijd wordt om dit te heroverwegen. Het punt van het algemene vestigingsklimaat zie ik uiteraard ook en wij zullen daarover nader in overleg treden met het bedrijfsleven. Wij moeten het op zo'n manier doen dat het niet een overwegende slag toebrengt aan ons vestigingsklimaat. Ik verwacht dat ook niet, want met de opbrengst nemen wij weer allerlei voor het bedrijfsleven positieve maatregelen in de sfeer van de vennootschapsbelasting. Wij moeten dus zorgen voor een evenwicht tussen de opbrengst en het terugsluizen. Verder moeten wij tussen internationaal en nationaal opererende ondernemingen de belastingheffing wat meer in evenwicht brengen. Al met al denk ik dat wij het vestigingsklimaat niet in het bijzonder schaden. Nederland had op dit punt een tamelijk ruim regime. Wij hebben nog steeds de liquidatieverliesverrekening. Als het onverhoopt in een land toch slecht gaat met een dochter en het echt niet anders kan dan dat deze wordt geliquideerd, houden wij een fiscale faciliteit, zodat wij de mentaliteit waarmee wij in 1918 de deelnemersvrijstelling hebben ingevoerd, nog steeds steunen, omdat wij willen dat ons internationale bedrijfsleven de vleugels uitslaat over heel de wereld.

De heer Essers vroeg ook naar de verhouding met belastingverdragen. De impact van deze maatregel op de belastingverdragen zal in het uiteindelijke wetsvoorstel uiteraard aan bod komen. De impact lijkt beperkt, want een en ander heeft geen impact op het begrip vaste inrichting in die verdragen. In het desbetreffende artikel wordt bepaald wanneer er sprake is van een vaste inrichting. Het heeft ook geen impact op het verdragsartikel dat ziet op het deel van de winst dat wordt toegedeeld aan de vaste inrichting. De maatregel heeft dus geen invloed op de verdeling van de heffingsrechten tussen de verdragslanden.

De heer Essers vroeg ook of de maatregel geldt voor onroerend goed. Ja, dat ligt wel voor de hand. Hiermee wordt een direct gehouden buitenlandse onroerende zaak hetzelfde behandeld als een buitenlandse onroerende zaak die wordt gehouden via een buitenlandse dochtervennootschap. Dat sluit aan bij de gedachte om buitenlandse filialen en buitenlandse dochters zoveel mogelijk gelijk te behandelen.

Is er bij de thincapregeling eventueel sprake van strijd met het EU-recht? Zo vroeg de heer Essers. Welnu, dat is niet het geval. De spanning op het punt van de aftrekbeperking voor

deelnemersrente wordt veroorzaakt doordat er in combinatie met het fiscale eenheidsregime mogelijk een soort Bosalproblematiek ontstaat, namelijk wel aftrek voor binnenlandse, maar niet voor buitenlandse deelnemingen. Wij weten niet zeker dat die problematiek ontstaat, want er zijn zeker te verdedigen achtergronden, maar de mogelijkheid is denkbaar dat Europeesrechtelijk dit probleem ontstaat. Het is een zeer reëel probleem, maar bij de huidige thincapregeling speelt dat geheel niet, want die regeling maakt geen onderscheid tussen binnenlandse en buitenlandse deelnemingen.

De heer Essers vroeg ook om een reactie op het WFR-artikel inzake de rentebox. Dit betrof het voorstel van De Wit als antwoord op eventuele buitenlandse tegenmaatregelen. Het is een interessant artikel, maar het raakt niet aan de overweging die ik nu heb gemaakt in de Sinterklaasbrief over de rentebox. Mijn voorkeur gaat ernaar uit om een verplichte rentebox alleen in te voeren als zowel de belangen van Nederlandse hoofdkantooractiviteiten als die van buitenlandse investeerders voldoende kunnen worden gewaarborgd. Omdat met name het laatste niet voldoende zeker was, hebben wij besloten om op dit moment niet met een voorstel voor de rentebox te komen. De reden daarvoor was niet de vrees voor eventuele tegenmaatregelen van andere landen.

De heer Leijnse had het over fiscale vergroening anders dan CO₂. De heer Leijnse noemde een aantal positieve punten van elektrisch vervoer. Ik ben het daar helemaal mee eens en het kabinet stimuleert dit zeker. Wat de fiscale vergoeding betreft ligt het accent al jaren, in elk geval sinds mijn aantreden, op het stimuleren van zuinigere en schonere auto's via de autobelastingen. Dat is ook succesvol gebleken. Als je kijkt naar de autoverkoop in Nederland, is het opvallend hoe veel meer van die zeer zuinige modellen in Nederland worden verkocht in vergelijking met de rest van Europa. Het verschilt bijna een factor tien in Nederland ten opzichte van de Europese markt. Die fiscale maatregelen hebben dus een enorm grote verkoopimpuls betekend. Met name de 14%-bijtelling, een in de perceptie heel sterk meespelende belasting bij leaserijders, maar natuurlijk ook de vrijstelling van de motorrijtuigenbelasting en de bpm, hebben ertoe geleid dat deze auto's in Nederland heel veel worden verkocht. Dit belastingplan bevat ook weer maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren en maatregelen om de schoonste dieselmotoren te stimuleren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door een korting op de bpm voor 2011 -- want eerder mogen wij immers niet -- voor dieselpersonenauto's die reeds voldoen aan de toekomstige Euro-6 norm, waardoor met name de NO_x-uitstoot wordt beperkt. Daarmee is overigens naar huidige inzichten dat type dieselauto ongeveer zo milieuvriendelijk als een benzinauto.

De elektrische auto wordt heel sterk gestimuleerd. Dit gebeurt met de nul bijtelling de komende jaren voor de zakelijke elektrische auto en een volledige vrijstelling van zowel de bpm als de motorrijtuigenbelasting. Daarnaast hebben wij

nog een aantal andere maatregelen voor de elektrische auto genomen, zoals het laten toestaan van de elektrische personenauto in de willekeurige afschrijving en de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek. Zo'n beetje ieder fiscaal instrument dat mij ten dienste staat om de elektrische auto te bevorderen, is toegepast. Vanaf 2011 wordt de motorrijtuigenbelasting voor dieselauto's ook gedifferentieerd op basis van aanwezigheid van een roetfilter affabriek. Kortom, de bestaande en aangekondigde fiscale stimuleringsmaatregelen komen al in ruime mate tegemoet aan de wensen van de heer Leijnse. Ik steun overigens zijn mening hierover volledig.

Ik kom op de btw op isolatiewerkzaamheden. Dat is een opmerkelijk verhaal. Kennelijk is het bij de sector niet overgekomen of was men kort van geheugen. Wij hebben er namelijk voor gekozen om specifiek het gebruik van dubbelglas via de subsidiekant te stimuleren. Waarom? Wij waren er niet zeker van of men het plaatsen van dubbelzijdig glas volgens de btw-richtlijn zou kunnen kwalificeren als het leveren van een product of als het leveren van een arbeidsintensieve dienst. In het laatste geval kun je het wel plaatsen onder een verlaagd tarief en in het eerste geval niet. Omdat wij daarvan niet zeker zijn, hebben wij een subsidieregeling in het leven geroepen. Die levert een voordeel op van €35 per vierkante meter, met een maximum van €1100. Het verschil tussen een normaal en een laag btw-tarief levert een voordeel op van ongeveer €19,76. Dat klinkt precies. Laten wij toch maar zeggen: ongeveer €20. De subsidieregeling lijkt dus in ieder geval tot het maximum van €1100 fors meer op te leveren. Bedoeld was eerst om via de subsidieregeling ongeveer het verschil tussen 6% en 19%, dus 13%, te overbruggen. De minister voor WWI heeft uiteindelijk de regeling opgesteld. Deze pakt zelfs nog iets ruimhartiger uit dan het btw-verschil. Dat was de achtergrond waarom wij daar voor een subsidie hebben gekozen, terwijl wij bij andere isolatie, bijvoorbeeld dakisolatie, die wij wel als een milieuvriendelijke arbeidsintensieve dienst zouden kunnen kwalificeren, hebben gekozen voor toepassing van het lage btw-tarief. Bij glas was dat een beetje onduidelijk. De achtergrond hiervan is steeds de vraag of je de markt aan het verstoren bent. Ben je dubbel glas aan het leveren van Nederland aan Duitsland, dat geen verlaagd tarief heeft, en ben je een product of een dienst aan het leveren?

Gelet op deze totstandkomingsgeschiedenis was het logisch om het zo te doen, maar uiteindelijk bleek dat men het aanbrengen van glas, door de redactie van de sinds 1 juli 2009 geldende tariefpost, anders dan bedoeld toch kon kwalificeren als vallend onder het verlaagde tarief. Dan zou je dus van twee walletjes kunnen eten, om het even huiselijk te zeggen. Dat is de reden dat deze wetwijziging in overeenstemming is gebracht met de bedoeling van de medewetgever, de initiatiefnemer.

Het gevaarlijk afval is ook een belangrijk onderwerp in deze Kamer. Komen bedrijven die zijn gespecialiseerd in de verwerking van specifieke

soorten gevaarlijke afvalstoffen niet in problemen, zo vragen de heren Essers, Ten Hoeve en Biernans, en krijgen concurrerende bedrijven in Duitsland geen voorsprong? In de Tweede Kamer is het amendement-Tang aangenomen. Dit amendement strekt tot het afschaffen van de toepassing van het lage tarief voor gevaarlijke afvalstoffen, zoals opgenomen in het Belastingplan 2010. Ik weet dat de indiener en in ieder geval een aantal voorstemmers zich bewust zijn van de risico's en de nadelen van het amendement. Het betreft dus een weloverwogen amendement van de Tweede Kamer. Ik zou bijna zeggen dat dit niet altijd het geval is, maar dat zal ik niet doen uit respect voor de Tweede Kamer. In deze Kamer kan ik zeggen dat het een weloverwogen amendement is geweest. Het amendement is aangenomen. Gevaarlijke afvalstoffen vallen dus niet langer onder het lage tarief.

Deze Kamer en een aantal bedrijven uit de afvalstoffensector hebben aandacht gevraagd voor de negatieve consequenties. In feite wordt gevraagd om de residuen waar men op doelt, alsnog onder het lage tarief van de afvalstoffenbelasting te brengen. Ik kan daar geen gehoor aan geven, omdat dit leidt tot een gat van circa 7 mln. in de dekking van het amendement-Tang en circa 1,6 mln. in de dekking van het amendement-Cramer. Ter dekking van dat amendement heeft de Tweede Kamer allerlei maatregelen genomen, met name vergroeningsmaatregelen. Ik hoor nog zeggen: dat is een tweesnijdend zwaard, enerzijds maken wij gevaarlijke afvalstoffen duurder en anderzijds maken wij zaken als de elektrische auto goedkoper.

Er is nog een klein lichtpuntje dat belangrijk is. Bij de stoffen waar in de brief van de afvalsector op wordt gedoeld, gaat het bovendien om stoffen waarbij nuttige toepassing mogelijk is -- "nuttige toepassing" is een belangrijk begrip -- door het storten in oude Duitse mijnen. Dit houdt in dat ze herbruikbaar zijn en daardoor niet als een zogenaamde monostroom kunnen worden aangewezen. Een van de eisen aan aanwijzing tot monostroom is het gegeven dat stoffen niet tot een nuttige toepassing kunnen leiden. De stoffen worden gestort in oude mijnen. Dit wordt aangemerkt als nuttige toepassing en dus als hergebruik. Een en ander is bevestigd door het Europese Hof van Justitie. Op die manier kunnen de stoffen een nuttige toepassing vinden en vindt er ook geen belastingheffing plaats in Nederland. Je zou kunnen zeggen dat dit een maatregel is om het storten in Duitse mijnen te bevorderen. Omdat sprake is van een nuttige toepassing -- ik doel dan op de residuen die vermeld worden in de brief van de Vereniging Afvalbedrijven -- kunnen de stoffen niet als een monostroom aangemerkt worden waardoor ze onder het lage tarief gebracht kunnen worden. Er is immers een alternatieve aanwending mogelijk.

De heer **Biernans** (VVD): Ik zal niet zeggen dat dit mij allemaal te moeilijk is, maar een en ander nadert wel aardig de grens van mijn begrip. Ik heb een heel praktische vraag: hoe komt de

staatssecretaris aan een budgettaire derving van 7 mln. als de afvalstoffen toch naar Duitsland gebracht worden en er verder geen gevolgen zijn?

Staatssecretaris **De Jager**: Een eventuele enorme impuls om afvalstoffen in Duitse mijnen te storten zou voor het milieu positief zijn en voor de schatkist negatief. Dat geldt voor alle milieumaatregelen. De lagere bijtelling is heel gunstig geweest. Ik vertelde zo-even dat in Nederland bijna tien keer zoveel hybride auto's worden verkocht als in de rest van Europa. Dat is niet goed voor de schatkist geweest. Ik verwacht niet dat ineens 100% van het wagenpark in Nederland uit hybride auto's bestaat. De maatregel heeft een sterk stimulerende werking gehad, maar op de totale autoverkoop gaat het nog steeds om een klein gedeelte. Het is denkbaar dat in dit geval hetzelfde gebeurt, dus dat er nog steeds wordt afgestort -- hierover wordt afvalstoffenbelasting betaald -- en dat daarnaast wat meer in Duitse mijnen wordt gestort. Prima, dan zijn wij vanwege het milieu weer blij. Een en ander hoeft niet per se op gespannen voet met elkaar te staan. Als dat inderdaad het geval is, kan ik de heer Biernans toezeggen dat ik in het kader van de begrotingsregels niet hoeft te gaan bijplussen op de afvalstoffenbelasting. Stel dat de helft op deze positieve manier wordt verwerkt. Dan hoeft ik niet de afvalstoffenheffing met 3 mln. te verhogen.

De heer Biernans vraagt verder welk budgettair belang gemoeid is met de verpakkingenbelasting. Voor 2010 wordt een opbrengst uit de verpakkingenbelasting verwacht van 317 mln. Dat staat in de Miljoenennota 2010. De derving als gevolg van de drempel naar 50.000 kilo is gecompenseerd door de tarieven voor 2010 te verhogen. Ik verwacht dat de maatregel die ik heb genomen per saldo niet echt een meetbaar effect op het milieu heeft, omdat er deels sprake is van tariefsverhoging en deels van grondslagvermindering. Het is niet alleen grondslagvermindering, want door de verhoging van 15.000 kilo naar 50.000 kilo valt inderdaad 6% van de grondslag weg. Dat vind ik overigens niet zo heel veel, zeg ik tegen de heer De Boer. Het is namelijk een forse verhoging van de vrijstelling, van 15.000 kilo naar 50.000 kilo. Kleine bedrijven hoeven voortaan niets meer te betalen. Dat resulteert slechts in een derving van 6%, maar dat verhalen we op het tarief. Daarvan kunnen weer positieve gedragseffecten uitgaan.

De heer Laurier vraagt verder naar de kilometerprijs en de bpm. De bpm wordt in stappen afgebouwd. De kilometerprijs wordt geïntroduceerd in 2012 of 2013. Op dat moment is maximaal 37,5% van de bpm afgebouwd. We hebben de eerste paar jaren wat voorzichtiger, in kleinere stapjes afgebouwd. We gaan pas in forse stappen afbouwen op het moment dat we beter zicht hebben op de kilometerbeprijzing. In 2012 of 2013 zou die er moeten komen. Als de kilometerprijs onverhoopt geen doorgang vindt, is op dat moment een beperkt deel van de bpm afgebouwd. Op dat moment vallen er dus geen rare gaten en kunnen we alsnog beslissen wat we met de bpm doen. Het

is logisch dat je dan niet meer verder afbouwt. We hebben de afbouw van de bpm altijd volledig in relatie gesteld tot de komst van de kilometerbeprijzing. Als deze niet komt of later komt, passen we het tempo van de bpm-afbouw daaraan aan.

De heer De Boer heeft een vraag gesteld over de rode diesel. In de vergroeningsbrief van 2009 is onderzoek aangekondigd naar rode diesel. Tegelijkertijd is het kabinet in overleg met de belangrijkste sectoren die gebruikmaken van rode diesel, waaronder de landbouwsector en de visserijsector. Ik ben nu nog niet voornemens om een maatregel te treffen. Ik wil het onderzoek en het overleg met de sector afwachten, alvorens ik ook maar iets over de rode diesel zeg. Dit ligt namelijk heel gevoelig. Ik heb al gemerkt dat een uitspraak van mij heel gemakkelijk kan worden omgedraaid. Ik doe op dit moment dus geen enkele voorstel ten aanzien van de rode diesel. Ik wil eerst het onderzoek en het overleg van de sector afwachten. Daarna kijken we wel verder.

De heer Leijnse heeft over de vliegbelasting gesproken. Hij vond de vliegbelasting goed onderbouwd en was er blij mee. De heer Laurier van de GroenLinks-fractie heeft hierover ook een vraag gesteld. Natuurlijk betreurt ik het dat de heren Leijnse en Laurier er door de argumenten van het kabinet nog niet van overtuigd zijn om de vliegbelasting af te schaffen. Het kabinet komt niet terug op de eerdere onderbouwing. Het kabinet meent dat het goed heeft onderbouwd waarom de vliegbelasting afgeschaft kan worden. De luchtvaart is ontzettend gevoelig gebleken voor economische teruggang. Op het moment dat we de vliegbelasting hebben ingevoerd, wisten wij nog niets van de economische crisis. We wisten nog niet dat deze crisis enorme impact zou hebben op het volume van het luchtvervoer. Bovendien wisten we op dat moment ook nog niet dat er inmiddels is besloten tot invoering van een ETS op CO₂. Er zijn zelfs plannen voor een ETS op NO_x. Beprijzing van de uitstoot is geen garantie voor minder vluchten, maar wel voor minder uitstoot. Dit gaat via een plafond en emissiehandel. Dat stimuleert de ontwikkeling van energiezuinige technieken binnen en buiten de luchtvaart. Dat was ook precies de bedoeling. Wij willen de komende jaren het herstel van de Nederlandse luchtvaart niet extra belasten met een onzekerheid over het voortbestaan van de nationale vliegbelasting. Ik zie daarbij nog af van de vraag of het netjes is zo'n zwaard van Damocles in de wetgeving overeind te houden. Als de crisis een jaar eerder was uitgebroken, was de vliegbelasting vrijwel zeker niet ingevoerd.

Ik kan tegen de heren Ten Hoeve en De Boer zeggen dat de doelstellingen achter de vliegbelasting nog steeds overeind staan. Het gekozen instrument was achteraf vanwege de crisis ongelukkig qua timing. Dan kun je het beter alsnog terugtrekken. Het is nooit makkelijk om een genomen belastingmaatregel terug te trekken, maar wij moeten nu ruiterlijk erkennen dat wij op dat moment niets van de crisis afwisten. Wij wisten ook niet dat ETS er met zekerheid zou komen. Het komt weliswaar pas in 2012, maar wij ondersteunen

het wel. Sterker nog, de implementatiewetgeving voor handel in emissierechten is op dinsdag 15 december door de Tweede Kamer aanvaard. Die zal dus ook hier in deze Kamer komen en die zal ongetwijfeld worden ingevoerd.

Stel dat dit niet het geval is, dan hebben wij nog een les geleerd, naast de les dat je dit niet in tijden van crisis moet regelen: je moet het in Europees verband doen. Stel dat de ETS niet wordt ingevoerd, dan zeg ik toe dat ik mij voorvechter zal betonen om in Europees verband een alternatief te bewerkstelligen. Ik zorg dan ofwel voor een belasting die in Europees verband onder mijn verantwoordelijkheid valt, ofwel voor het alsnog doorgaan van ETS. Ik verwacht dat dit niet nodig is, want het ETS-systeem is aanvaard. Sterker nog, men ligt op koers om de NO_x daaronder te brengen.

Waarom dan toch een groot pleidooi om nu deze vliegbelasting af te schaffen? Omdat deze vliegbelasting niet die vorm heeft waarvoor ik net heb gepleit. Ik acht het niet denkbaar en niet verstandig om de vliegbelasting in de huidige vorm alsnog in te voeren, omdat die niet voldoet aan het Europese karakter. Wij weten niet welke grondslag en welke vormgeving deze in Europees verband zou hebben. Wetgeving is niet bedoeld en kan niet bedoeld zijn om een zwaard van Damocles te introduceren om druk te zetten. Ik vind dat geen faire gang van zaken.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Het emissiehandelsysteem leidt niet tot een level playing field tussen de verschillende vervoersmodaliteiten. Dat betekent dat wij ondanks de invoering van dat handelssysteem, toch moeten streven naar Europese wetgeving op het moment dat onze eigen wetgeving daarin onvoldoende voorziet. Ik wil van de staatssecretaris horen dat hij, naast de introductie van het emissiesysteem, toch in Europees verband zal pleiten om iets dergelijks voor elkaar te krijgen.

Staatssecretaris **De Jager**: Het emissiehandelsysteem verbetert het level playing field ontegenzeggelijk. Het gat tussen de luchtvaart en de elektrische trein verkleint. Vervolgens is het de vraag of dat gat voldoende wordt teruggebracht. Ik vind dat een interessante vraag die ik niet zo kan beantwoorden. Het is er vermoedelijk nog steeds, dat zou kunnen. Ik zal de stelling van de heer Ten Hoeve nu niet bestrijden, maar het gat is op zijn minst verkleind. Het lijkt mij verstandig om dat af te wachten. Nederland heeft zich in het verleden voorstander betoond van het invoeren van een accijns op zo groot mogelijke schaal, liefst nog Europa overstijgend. Nu liggen er allerlei verdragen die het invoeren van dergelijke accijnzen voorkomen, zoals de accijns op kerosine. Als het level playing field nog steeds substantieel wordt verstoord, waarbij de luchtvaart een voordeel zou hebben in de sfeer van internalisatie van milieukosten in de kostprijs door middel van lagere of geen belastingdruk, kan ik mij echter voorstellen dat het kabinet bereid is om het te bezien. We moeten echter eerst afwachten wat de gevolgen zijn van de veiling van de ETS-handelsrechten en

hoeveel die de sector gaat kosten, want die gaat de sector natuurlijk ook heel veel geld kosten. Ik vind het nu nog te prematuur, maar het is wel verstandig om de vinger aan de pols te houden en af te wachten tegen welke prijzen de ETS-handelsrechten gaan. Daarna kunnen we bezien wat er over is van een eventuele verstoring van het level playing field.

De heer **Leijnse** (PvdA): Ik wil de argumentatie over het effect van het Europese emissierechtensysteem helder krijgen. De staatssecretaris citeert uit de memorie van antwoord, waarin staat dat het ETS op zich niet tot een vermindering van het aantal vluchten leidt. Hij voegt daaraan toe dat het wel leidt tot een vermindering van de emissie van de luchtvaartsector, terwijl ik in de memorie van antwoord juist lees dat het binnen het ETS mogelijk blijft dat "de luchtvaartsector meer groeit dan andere ETS-sectoren". De emissies van de luchtvaart kunnen hoger uitvallen dan de emissieruimte onder het plafond voor de luchtvaart. Met andere woorden, er kan ook onder het ETS sprake zijn van een verhoging van CO₂-emissies van de luchtvaart, als dat maar ten koste gaat van de CO₂-emissies van andere vormen van vervoer. De concurrentiepositie van de luchtvaart ten opzichte van andere vormen van vervoer, waar het debat zo-even al over ging, wordt door het ETS dus niet gecorrigeerd.

Staatssecretaris **De Jager**: Er moet wel voor worden betaald als het uit een andere sector komt. Juist dan is er sprake van een evenwichtige verdeling tussen de lasten en de lusten, want dan zal de luchtvaartsector bijvoorbeeld moeten inkopen op een sector die wellicht zijn reductie groter heeft gemaakt dan de luchtvaartsector. Hoe je het ook wendt of keert, is het beprijzen van CO₂-uitstoot, en misschien straks aanvullend voor de luchtvaart zelfs NO_x-uitstoot, ontegenzeggelijk een prikkel om te innoveren en te reduceren. Als men meer reduceert, heeft men ook weer mogelijkheid om emissierechten te verhandelen. Er is dus wel degelijk een economische en financiële prikkel om zuiniger en schoner te gaan vliegen.

De heer **Leijnse** (PvdA): Die redenering volg ik, maar dan toch uitsluitend als binnen het totale CO₂-emissieplafond van het ETS het specifieke plafond voor de luchtvaart zo laag wordt vastgesteld ten opzichte van de huidige emissies, dat men op grote schaal emissierechten moet kopen van andere sectoren, waardoor de prijs stijgt, zodat het concurrentievoordeel minder wordt. Als het emissieplafond voor de luchtvaart niet al te laag wordt vastgesteld, werkt het hele systeem niet. Mogen we nu verwachten dat binnen het ETS een zeer laag plafond voor de luchtvaartsector wordt vastgesteld?

Staatssecretaris **De Jager**: Ik hoop dat de heer Leijnse het mij niet euvel zal duiden dat ik hem op dat punt geen toezegging kan doen, want het is niet mijn beleidsterrein. Ik ben het echter met hem

eens dat het een betekenisvolle stap moet zijn. Het plafond moet op een dusdanige hoogte worden vastgesteld, dat het daadwerkelijk iets voorstelt. Dat vertrouw ik mijn collega's, de ministers van milieu in Europa, zeker toe.

Er is een aantal vragen gesteld over de kleinebanenregeling. De heer Leijnse vraagt zelfs of het niet beter was geweest om de hele regeling terug te nemen. De premievrijstelling voor werknemers met een kleine baan is opgenomen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid. We hadden ook nog een tweede, heel belangrijk doel, namelijk het fors verminderen van de administratieve lasten, zowel voor de burger als voor het bedrijfsleven, de inhoudingsplichtige. De burger, de jongere, moet nu vaak de ingehouden belasting via een Tj-biljet terugvragen. Het is een beetje het rondpompen van geld. Wij hadden het liefst dat circus kleiner gemaakt, maar dat kan pas per 1 januari 2011, omdat daarvoor een fundamentele wijziging van de wetgeving nodig is. Na de behandeling in de Tweede Kamer is ervoor gekozen om de regeling slechts voor één jaar in te voeren. Wij gaan een jaar ervaring hiermee opdoen. Wij gaan na hoe de regeling werkt. De Tweede Kamer is een evaluatie toegezegd. Indien gewenst, zal ook deze Kamer van de resultaten daarvan op de hoogte worden gesteld. Ik zou het erg mooi vinden als de regeling een positief resultaat blijkt te hebben.

Ik zeg tegen de heer Reuten dat ik niet verwacht dat de regeling zal leiden tot het opknippen van baantjes. Aan kleine baantjes zijn voor de werkgever ook nog allerlei andere kosten verbonden. Alleen het premievoordeel is over het algemeen niet zo groot dat men de extra kosten voor die baantjes voor lief neemt. Ik begrijp de vraag van de heer Reuten overigens heel goed. Wij zullen op dit punt de vinger aan de pols houden en dit meenemen in de evaluatie. Ik betwijfel echter dat dit massaal zal voorkomen. Maar goed, wij zullen bezien hoe de regeling volgend jaar werkt. Als de regeling positief blijkt te werken, dan kunnen wij de volgende stap van verlichting van de administratieve lasten zetten. De premievrijstelling voor kleine baantjes moet een impuls geven aan het verminderen van de jeugdwerkloosheid. Of en, zo ja, wanneer wij de volgende stap van verlichting van de administratieve lasten zetten, moet uit de evaluatie blijken. Ik zal ook deze Kamer daarvan op de hoogte houden.

De heer Essers vraagt of de regeling niet tot extra uitvoeringsproblemen leidt. De regeling is zo op de praktijk toegesneden dat zij eenvoudig kan worden uitgevoerd door de werkgever. Zij kan op eenvoudige wijze in het loonaangifteprogramma worden verwerkt. Met dat in ons achterhoofd hebben wij de regeling ook opgesteld. Er zijn twee grenzen: een simpele, objectieve leeftijdsgrens en een loongrens. Beide gegevens zijn opgenomen in de kleinebanentabel. De werkgever beoordeelt per loontijdvak of de kleinebanenregeling van toepassing is. Is dat het geval, dan geldt er een premievrijstelling. Is dat niet het geval, dan moeten er wel premies worden geheven. Het oordeel kan verschillen per loontijdvak. In de geautomatiseerde

salarisverwerking behoeft dat geen problemen op te leveren.

De door de heren Ten Hoeve en Biermans gevraagde evaluatie kan ik dus toezeggen. Ik heb in de Tweede Kamer aangeven dat de regeling medio volgend jaar door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zal worden geëvalueerd. Ik kan de minister van SZW verzoeken om ook deze Kamer op de hoogte te stellen van de uitkomst van de evaluatie.

De heer De Boer heeft een interessant betoog gehouden over de belastingdruk op kostwinners. Hij spreekt vandaag mede namens de SGP en in de Tweede Kamer heeft de heer Van der Vlies van de SGP al vele sets Kamervragen hierover gesteld. Daarmee heeft hij ook veel van mijn ambtenaren aan het werk gezet om die vragen allemaal netjes te beantwoorden. Ik neem aan dat die cijfers inmiddels ook bij de heer De Boer bekend zijn. In onze antwoorden zijn wij uitgegaan van de jaarlijkse OESO-publicatie Taxing Wages. Daarin staan de meest recente gegevens tot en met 2008. Het kabinet beschikt wel over recentere gegevens, maar die cijfers zijn niet vergelijkbaar met de OESO-cijfers, omdat de grondslag anders is. In de OESO worden bijvoorbeeld ook de werkgeverslasten meegenomen. Ik heb hier twee tabellen: eentje met werkgeverslasten, vergelijkbaar met die van de OESO, en eentje zonder werkgeverslasten. Ik denk dat ik de laatste het beste kan noemen, want daarmee is het beste een vergelijking te maken puur op belastinggebied. De gemiddelde belastingdruk, exclusief werkgeverslasten, is in de tabellen van 2008, 2009 en 2010 voor een kostwinner met een gezin respectievelijk 20,3, 22,2 en 22,5. Voor tweeverdieners met een gezin is dat 24,5 in 2008, 22,6 in 2009 -- ik denk dat de inkomensafhankelijke combinatiekorting een rol speelt in deze forse verlaging -- en 22,8 in 2010. De heer De Boer is vergeten om te vragen naar de alleenstaande zonder kinderen, maar ik denk dat het verstandig is om deze ook nog te noemen, om het geheel in perspectief te plaatsen. Deze heeft te maken met een belastingdruk van 27,3 in 2008, 28,4 in 2009 en 28,6 in 2010. Degene die in deze tabel het meeste belasting betaalt, is de alleenstaande zonder kinderen. Je kunt een kostwinner en een tweeverdiener niet met elkaar vergelijken. Een kostwinner verdient alleen het geld, bij een tweeverdiener zijn er twee partners die het geld verdienen. Je zou de kostwinner dus ook met een alleenstaande kunnen vergelijken. Dan zie je ineens dat de kostwinner met kinderen veel minder belasting betaalt dan de alleenstaande zonder kinderen. Het hangt er dus maar van af hoe je het bekijkt. Natuurlijk hebben tweeverdieners er met onze progressieve schijven voordeel van om ieder 50% van het inkomen te verdienen, boven de kostwinner die 100% verdient. Een alleenstaande met 100% inkomen betaalt weer meer dan een kostwinner met kinderen, die ook 100% verdient. Ik vind dat je twee partners die ieder 50% verdienen, niet kunt vergelijken met een kostwinner. De kostwinner die 100% verdient, zit in een hogere inkomensklasse, en betaalt dus belasting over een groter deel in de hogere schijven

dan de andere inkomens. Dat is de consequentie van ons systeem. Daarnaast gaat de versoering van de overdraagbaarheid van de heffingskorting ook een rol spelen de komende jaren. Dat is waar. Dat realiseert dit kabinet zich ten volle, maar dat is een bewuste keuze om de participatie van de minst verdienende partner te verbeteren. Meestal is dit de vrouw. Wij noemen dit fiscaal met een mooie neutrale term: de minst verdienende partner. Om de participatie te bevorderen, moet de verkapte subsidie op thuisblijven worden versoerd.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Leijnse en de heer Laurier over het fiscaal stimuleren van een Leven Lang Leren. Wij zetten inderdaad in op een leven lang leren en wij hebben daartoe meerdere maatregelen genomen. De afdrachtsvermindering onderwijs is daar een goed voorbeeld van. De maatregel is een crisismaatregel en beoogt extra stimulans te bieden voor werkgevers en werknemers om in 2010 een studie aan te vangen. Een eenmaal aangevangen studie zal vaak toch worden afgemaakt, ook al is de fiscale stimulering niet meer van toepassing. De maatregel beoogt ook werkgevers te stimuleren het opleidingsniveau van medewerkers te verhogen, om zo hun inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te vergroten. Wij hebben hiervoor gekozen vanwege het zo efficiënt mogelijk inzetten van beperkte budgettaire middelen. Een constructieve verkenning van de fiscale stimulering van een Leven Lang Leren past niet in het kader van die behandeling. De behandeling was toch meer op de crisis gericht. Wel kan het onderwerp aan de orde komen bij de heroverwegingen en bij de Studiecommissie belastingstelsel. Ik acht zeker niet uitgesloten dat dit onderwerp daar aan bod komt.

De heer Laurier heeft gevraagd wat het kabinet doet om ouderen aan het werk te houden. Er zijn meerdere maatregelen die zich met name richten op ouderen, bijvoorbeeld de arbeidskorting vanaf 57 jaar, en de doorwerkbonus vanaf 61 jaar. Deze maatregel is in 2009 ingegaan. Dat is een specifieke maatregel om ouderen te stimuleren om te blijven werken. Bij de sociale verzekeringen kun je bijvoorbeeld denken aan de premiekortingsregeling voor oudere werknemers vanaf 58 jaar. Langs die wegen worden ouderen gestimuleerd te blijven werken en worden werkgevers gestimuleerd ouderen in dienst te houden. We stimuleren dus zowel aan de nettokant -- de burger, de werknemer -- als aan de werkgeverskant.

De heer Leijnse heeft in verband met de integratieheffing gevraagd waarom die maatschappelijk zo gewenste activiteiten zwaarder worden belast. Het moment is echter niet door onszelf ingegeven. De start van een inbreukprocedure door de Europese Commissie in 2007 noodzaakt ons hiertoe. De Commissie heeft Nederland inmiddels gemaand om duidelijkheid te verschaffen over de te nemen stappen, anders volgt een zaak voor het Hof van Justitie. Wel heb ik op dat moment in Brussel een overgangsregeling van vier jaar bedongen, waardoor er in deze tijd van crisis nog geen sprake is van een kostenstijging. Sterker nog, de maatregel kost ons

de eerste paar jaar geld en zal pas over een paar jaar geld opleveren. Overigens zal dat bij lange na niet de 60 mln. tot 80 mln. zijn waaraan de heer Leijnse refereerde; het gaat om een lastenverzwaring die pas na 2015 oploopt tot uiteindelijk een geraamde structurele opbrengst van 37 mln.

De vraag is gesteld of de Vpb-plicht voor woningcorporaties nadelige gevolgen heeft voor hun vermogenspositie en investeringen. De vennootschapsbelasting is een winstbelasting. Dat betekent dat corporaties vennootschapsbelasting betalen indien en voor zover zij ook winst maken. Met hun beleidsplannen moeten de corporaties de crisis natuurlijk ook zelf het hoofd bieden, maar daarbij kunnen ze onder omstandigheden in aanmerking komen voor bijvoorbeeld projectsteun. Verder heeft het kabinet tal van anticrisismaatregelen genomen, waarbij juist ook de corporaties baat hebben. Een aantal maatregelen is zelfs met de corporaties in het achterhoofd genomen, bijvoorbeeld de EIA-maatregelen voor verhuurders. Uiteraard heeft de vennootschapsbelasting invloed op de vermogenspositie van bedrijven en kan zij invloed hebben op de investeringen. In de meeste verkiezingsprogramma's van destijds is onder andere een heffing in de vennootschapsbelasting van honderden miljoenen euro's bij de woningcorporaties voorgesteld. Dan is dit wel een heel faire manier om een dergelijke heffing tot stand te brengen, zoals wij ook heel duidelijk bij de behandeling van het voorstel hebben aangegeven. Ik weet niet of het komt door de toezeggingen die ik destijds in deze Kamer heb gedaan naar aanleiding van een motie, door creatieve fiscale planning dan wel door de crisis, maar uit gegevens van het centraal fonds lijkt de opbrengst van de vennootschapsbelasting bij de woningcorporaties fors achter te lopen op onze ramingen van destijds.

De heer Leijnse zou nog graag vernemen wat ons ervan weerhoudt de verzekeraars toe te staan de restbegunstiging mee te verzekeren. Een level playing field is ontzettend belangrijk, maar dat is er ook. Het is een misverstand te denken dat bij stamrechtbanksparen sprake is van restbegunstiging die fiscaal is gefaciliteerd. Net als bij de verzekeringsvariant komen bij de bankvariant alleen de in de wet genoemde personen in aanmerking voor de vrijstelling van loonbelasting, dat wil zeggen voor de omkeerregel. Het verschil zit hem niet in deze fiscale faciliteit, maar in de aard van de producten. Een bank verzekert nu eenmaal niet. Je kunt zeggen dat de verzekeraar de restbegunstigde of erfgenaam is. Als ik zou toestaan restbegunstiging fiscaal gefaciliteerd mee te verzekeren, zou ik er juist voor zorgen dat de verzekeraars een groot voordeel hebben.

De heer Biermans heeft een vraag gesteld over de navorderingen en heeft om coulançe gevraagd, zeker daar waar het gaat om het kenbaarheidsvereiste, namelijk of sprake is van een pleitbaar standpunt. Het is eigenlijk heel eenvoudig: als er sprake is van een pleitbaar standpunt, wordt er geen boete opgelegd want het gaat in dit specifieke geval om vergrijpboete. Er

wordt dus uitsluitend een boete opgelegd bij een navordering als er sprake is van opzet of grove schuld. Ik kan daar dus heel helder in zijn.

Ik kom op de VN-pensioenen. De stelling van oud-VN-medewerkers dat er sprake is van op nettobasis berekende pensioenen kan niet met feiten wordt onderbouwd. Het gaat om zeer royale pensioenen. Het kabinet trekt de stelling van oud-VN-medewerkers sterk in twijfel. Als hun stelling juist zou zijn, zouden zij een probleem hebben dat losstaat van het al dan niet handhaven van artikel 38 van de Wet op de loonbelasting 1964. Dat artikel ziet alleen op vóór 1 januari 1995 toegerekende pensioenaanspraken. De vanaf die datum toegekende pensioenaanspraken zijn niet aanzienlijk hoger dan de vóór die datum toegekende pensioenaanspraken. Ook medewerkers die niet in Nederland, maar in een ander land wonen dat heft over de uitkeringen -- voor zover bekend doen de meeste landen dat -- hebben bij de juistheid van de stelling van de VN-medewerkers een vergelijkbaar probleem. Als de stelling van oud-VN-medewerkers juist zou zijn, is er dus meer sprake van een arbeidsrechtelijk probleem dan een probleem dat kan worden opgelost door het handhaven van artikel 38.

Dan de werkkostenregeling en de afbakeningsproblemen. Er zijn enorm veel categorieën van vergoedingen en verstrekkingen. Die kunnen straks onder de werking van een algemeen forfait van 1,4% van de loonsom worden gebracht. In totaal zijn het er zo'n 28. Ruim 20 daarvan worden onder het forfait van die 1,4% gebracht. De meeste van de huidige specifieke regelingen kunnen onder het forfait worden gebracht. De andere worden als zakelijke kosten uitgezonderd en mogen bij het achterwege laten van belastingheffing worden verstrekt. Het voordeel is dat het niet meer uitmaakt in welke vorm een vergoeding wordt verstrekt. Alleen het financiële belang hoeft te worden bijgehouden op het niveau van de inhoudingsplichtige. Het is een gecumuleerd percentage. Dat levert veel minder afbakeningsproblemen op. Nu heb je op iedere regeling afbakeningsproblemen. Neem de fiets van de zaak. Je moet bekijken dat niet in de voorgaande twee jaren ook een fiets is verstrekt. Op minimaal 50% van de werkdagen moet een deel van het traject van het woon-werkverkeer met die fiets worden afgelegd door de werknemer die de fiets heeft gekregen. Voor een paar euro mag je dan ook nog een regenpak kopen.

Voor werkkleding gelden gelijksoortige afbakeningsproblemen. Minimaal 70 cm² moet er aan logo's op staan. Ik heb brieven ontvangen, zelfs van een burgemeester van een gemeente. Daar werden badslippers van de zwembadmedewerkers aangeslagen omdat er geen 70 cm² logo op zat. Dat soort kafkaëske regelgeving krijg je. Als ik gewoon over werkkleding zou spreken, krijg je mensen die een pak netto vergoed willen hebben. Als je iets doet, moeten er regels zijn.

Die werkkostenregeling is heel simpel. De enige afbakening is een monetaire grens van 1,4% van de loonsom. Dat is heel makkelijk. Misschien

kent de heer Essers artikel 15 van de Wet op de loonbelasting 1964, met al die enorme regelingen. Als je de uitvoeringsregeling daarvan bekijkt, gaat het om pagina's alleen al over de fitness- en fietsregeling. Het is allemaal antimisbruikwetgeving om te voorkomen dat iemand fitness als loon krijgt. Je kunt bijvoorbeeld niet gaan fitnessen in een andere fitnesszaak dan die welke door de werkgever is aangewezen, tenzij het om dezelfde keten gaat. Nogmaals, de nieuwe regeling is veel eenvoudiger. Er zijn minder afbakeningsproblemen.

Dan de dividendnota, om maar even een heel ander onderwerp erbij te pakken, en de suggestie van Barmentlo en Van der Vegt. Ik wil nog wel eens kijken of dat zou kunnen. Wij kennen nu nog wel degelijk een rol toe aan die dividendnota. De aandeelhouder kan de nota gebruiken als bewijsmiddel voor de verrekening of teruggave van dividendbelasting. Die kan echter wel worden gemoderniseerd. Wij hebben de banken bijvoorbeeld gevraagd of de dividendnota ook elektronisch kan worden verstrekt. Ik ben voornemens om dit, vooruitlopend op wetgeving, goed te keuren. Hiermee wordt in ieder geval een besparing op de nalevingskosten bereikt. Bij de vormgeving van de wetgeving zal ik ook bezien of verdergaande versoepelingen mogelijk zijn. Ik zal dan ook terugkomen op de optie om de verplichting tot uitreiking van een dividendnota af te schaffen. Ik weet nog niet of dat mogelijk is, maar wij zullen die optie in ieder geval bekijken.

Dan het onbedoeld gebruik waar de heer Ten Hoeve naar heeft gevraagd. Allereerst mogen de aangewezen vergoedingen niet meer dan 30% afwijken van wat in de overeenkomstige omstandigheid het gebruik is. Die gebruikelijkheidstoets is bedoeld om oneigenlijk en notoir oneigenlijk gebruik te voorkomen en niet om weer allemaal extra regeltjes te maken. Wij zullen daar ook heel constructief als belastingdienst mee omgaan, maar als er echt sprake is van notoir oneigenlijk gebruik, heeft de belastinginspecteur de mogelijkheid om in te grijpen. Verder worden de huidige arbeidsrechtelijke afspraken over vergoedingen en verstrekkingen tussen werkgevers en werknemers niet zomaar overboord gegooid. Bovendien is de omvang van de forfaitaire ruimte beperkt tot een maximum van 1,4% van de fiscale loonsom. Daarboven heb je een eindheffingstarief van 80%, wat natuurlijk al een natuurlijke rem zou vormen voor onbedoeld gebruik.

De heer Reuten heeft gevraagd waarom de reiskosten woon/werkverkeer gericht zijn vrijgesteld nu deze niet alleen voor de Staat een kostenpost zijn, maar ook de verkeerscongestie bevorderen. De vergoeding van €0,19 geldt echter ongeacht het vervoermiddel. Dat was tot op heden nog niet altijd bekend. Maar ook als men op de fiets of zelfs te voet komt, geldt die €0,19 per afgelegde reiskilometer. Gelet op de hoogte van dat bedrag kan de bestaande reiskostenregeling het gebruik van andere vervoermiddelen dan de auto, bijvoorbeeld de fiets of de elektrische fiets, heel erg stimuleren. Bij amendement is overigens in dit belastingpakket nog een extra faciliteit opgenomen voor een niet rentedragende lening voor

bijvoorbeeld een elektrische fiets als een werknemer niet in staat is om die voor te financieren. Dan kan de werkgever die voorfinancieren. Daarmee heb je dus een prachtig middel om juist het gebruik van de fiets te bevorderen. Ik denk dus dat de manier waarop wij reiskosten forfaitair vergoeden op basis van gereisde kilometers, ongeacht het vervoermiddel, juist niet de auto stimuleert. Afhankelijk van het type auto is die €0,19 per kilometer namelijk maar net kostendekkend, terwijl het voor de fietser, als hij het een beetje slim doet, een dikke winst oplevert.

De heer Reuten heeft verder gevraagd of wij de cadeaus aan werknemers niet zouden moeten afschaffen. Juist in deze periode vlak voor kerst lijkt mij dat geen goede kerstgedachte. Er wordt veel gesproken over de inhoud van een kerstpakket. Ik denk dat de werknemers daar over het algemeen toch nog wel blij mee zijn. Het is thans voor de werkgever mogelijk om de verschuldigde belasting over het kerstpakket via een eindheffing voor zijn rekening te nemen. Daarmee komen de kosten geheel voor rekening van de werkgever. In het nieuwe systeem met een forfaitaire ruimte in de werkkostenregeling is het nog steeds zo dat de werkgever 100% van de kosten voor datgene wat hij verstrekt, moet dragen. Het eventuele belastingvoordeel van het achterwege blijven van gewone belastingheffing is in dit geval voor de werknemer.

De heer **Reuten** (SP): Ik heb niet gezegd dat cadeaus afgeschaft moeten worden. Ik heb gezegd dat een cadeau ook een cadeau moet zijn en niet voor de helft een sigaar uit eigen doos, omdat het leidt tot een belastingaftrekpost waar weer andere belastingen tegenover moeten staan.

Staatssecretaris **De Jager**: Zoals ik zojuist heb aangegeven, is het een cadeau dat door de werkgever voor 100% moet worden betaald en waarbij, voor zover er sprake is van gebruik van de werkkostenregeling, gebruik kan worden gemaakt van het onbelast verstrekken. Als de werkgever het bedrag als loon had gegeven, had de belastingheffing bij de werknemer plaatsgevonden.

De heer **Reuten** (SP): Wat bedoelt de staatssecretaris met "100%"? Hij regelt toch zelf dat als het daarboven gaat, de werkgever 80% belasting moet betalen? Wij hebben het toch over hetzelfde? Loonbelastingen en premies zijn toch altijd all-in?

Staatssecretaris **De Jager**: Als een werkgever een cadeau van €100 verschaft, moet hij gewoon die €100 betalen. Mocht hij dit bedrag onder de werkkostenregeling hebben gebracht terwijl het forfait opgebruikt is, geldt inderdaad de 80% eindheffing, maar dat is een aanvullend regime. De bedoeling is natuurlijk dat werkgevers in de werkkostenregeling voldoende ruimte kunnen vinden en dat de eindheffing niet plaatsvindt. Als de werkgever die €100 als loon verstrekt, moet de

werknemer en niet de werkgever daar belasting over betalen.

Het cadeau wordt betaald door de werkgever. Het is een semantische kwestie of het voordeel nu bij werkgevers of werknemers neerslaat. Volgens de macro-economen onder ons worden alle belastingen uiteindelijk gedragen door natuurlijke personen, dus door de werkgevers, ongeacht of die worden gezien als een werkgeverslast of een werknemerspremie. Uiteindelijk zit het allemaal in de loonruimte.

De heer Essers vraagt naar het toetsingskader voor tipgevers. Het betalen van tipgeld behoort al jaren tot het instrumentarium waarvan de overheid zich bedient bij het opsporen van misdrijven, maar ook van belastingontduiking. De fiscale tipgeldregeling bestaat sinds 1985, de justitiële tip - en toongeldregeling bestaat nog veel langer. Het belonen van tipgevers, mits zorgvuldig en terughoudend toegepast, past binnen de overheidstaak, zoals al vele jaren het uitgangspunt is. Ik ben het dan ook eens met de heer Essers dat het uitvoeren van experimenten zonder toetsingskader ongewenst is. Daar is echter ook geen sprake van, want in de Tweede Kamer heb ik toegezegd dat het door mij voorgestane beleid inzake tipgeld in een brief zal worden vastgelegd. Ik spreek dan over een toetsingskader en nog niet over het beleid dat wellicht ooit zal worden vastgesteld. De brief zal in januari aan de Tweede Kamer worden toegezonden. Ik zeg hierbij toe ook een brief met dezelfde inhoud aan deze Kamer te zullen sturen.

Globaal kunnen wij zeggen dat er drie ankers zijn voor het toetsingskader: integer, betrouwbaar en zorgvuldig. In overleg met de Tweede Kamer kan ik al een aantal zaken in het toetsingskader invullen. In mijn brief kom ik daar iets uitgebreider op terug. Het betekent dat wij nu nog niet werken op basis van een uitgewerkt beleid waaraan tipgevers rechten kunnen ontlelen, omdat wij beducht zijn voor de aanzuigende werking die dat kan hebben op premiejagers, te vergelijken met de bounty-hunters in de Verenigde Staten, die wel 15% tot 30% van de extra belastingopbrengst kunnen binnenhalen. Overigens is dat totaal niet vergelijkbaar met de percentages waarover wij in Nederland spreken. Aangezien wij die aanzuigende werking willen voorkomen, willen wij voorlopig alleen een toetsingskader met globale uitgangspunten publiceren, waarbij wij in een later stadium eventueel een wat breder beleid kunnen publiceren. Wij zijn daar op dit moment heel voorzichtig mee, want wij hebben nog veel te weinig ervaring op dit gebied. Daarom wil ik geen beleid publiceren waaraan rechten kunnen worden ontleend door tipgevers.

Ik zal iets zeggen over het toetsingskader. Allereerst moet het gaan om een aanzienlijk financieel belang. Het gaat dus niet om iemand die iets ziet misgaan bij zijn buurman en de Belastingdienst vervolgens vraagt om tipgeld. Het moet gaan om betrouwbare informatie. De Belastingdienst of de FIOD zullen zich met de tipgever verstaan en verifiëren of het gaat om betrouwbare informatie. Ook de risico's moeten

worden beoordeeld. Er moet dus van tevoren een risicoanalyse worden gemaakt. Er mogen verder geen concessies worden gedaan in de heffings- en invorderingssfeer bij de belastingplichtige of bij de tipgever zelf. Er mag dus niet een soort kroongetuigeregime in de fiscaliteit ontstaan, waarbij belastinggeld dat de tipgever moet betalen, wordt kwijtgescholden. Er kan ook geen sprake zijn van een strafrechtelijke immuniteit. Met dat toetsingskader, dat ik in de brief nog nader zal duiden, gaan wij ervaring opdoen en te zijner tijd komt er wellicht beleid. Dat betekent globaal dat de kaders zowel procedureel als inhoudelijk van aard zijn. Over het procedurele aspect merk ik op dat beoordeling en besluitvorming uitsluitend op centraal niveau zullen plaatsvinden. Indien nodig, zoals in dit geval is gebeurd, vinden deze plaats na advies van de landsadvocaat of het Openbaar Ministerie. In dit geval hebben wij zelfs beide geraadpleegd. Bij het inhoudelijke aspect wijs ik op het integriteitsvereiste. De overheid behoort integer te handelen, ook als het om tipgevers gaat. Dat houdt onder meer in dat de overheid misdrijven niet initieert en geen strafrechtelijke immuniteit verleent. Ook moet worden voorkomen dat in deze fase van het proces een recht op tipgeld ontstaat. Het is nog onduidelijk in welke situaties zo'n recht kan ontstaan. Daarvan kan pas sprake zijn, wellicht, ooit in de toekomst.

De ideeën over verslaglegging zijn nu als volgt: op geaggregeerd niveau rapporteren in het beheersverslag en desgewenst de Tweede Kamer vertrouwelijk informeren indien in individuele gevallen afweging plaats moet vinden. Dat is dus een vrij streng toetsingskader.

Ik ben het zeker eens met de achtergrond van de vragen die de heer Essers stelt, maar tegelijkertijd meen ik dat een tipgeldregeling onder omstandigheden wel degelijk een uitkomst kan bieden in dit soort processen. Dat is in het verleden ook vaak zo geweest. Dat geldt zeker als het om zwartsparenders gaat. De Belastingdienst wordt immers vaak belemmerd om op andere wijze geld van zwartsparenders op te sporen. Het kan dus een afweging zijn. Alhoewel de tipgeldregeling in principe staat voor alle belastingmiddelen en voor alle belastingontduikingen, kan bij zwartsparenders nog een tandje bij gezet worden. De Belastingdienst wordt -- naar wij hopen, binnenkort "werd" -- bij zijn zelfstandige opsporing immers uitermate gehinderd doordat hij vaak stuit op het bankgeheim van het land waarin het geld is ondergebracht. Dat is een feit dat in ieder geval op de achtergrond een rol speelt.

Ik ga in op het amendement-Tang over mkb-beleggingen. De heer Ten Hoeve vraagt wanneer deze regeling verantwoord kan worden ingevoerd. De regeling voor mkb-beleggingen is, zoals de heer Ten Hoeve terecht opmerkte, bij de behandeling in de Tweede Kamer via een amendement in het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2010 opgenomen. De regeling moet nog door de Europese Commissie worden beoordeeld op staatssteunaspecten. Om die reden is de inwerkingtreding bij KB geregeld. Vervolgens moet nog worden beoordeeld of de indieners in de

Tweede Kamer voldoende dekking hebben aangegeven voor de budgettaire derving. Pas als de regeling in haar volle omvang duidelijk is, kan worden overzien op welke termijn invoering mogelijk is. Ik zeg er wel bij dat ik het amendement stevig heb ontraden. Dat heb ik ook schriftelijk gedaan. Het is een uitermate gecompliceerd amendement met vele pagina's wettekst. Ik heb het in de Tweede Kamer letterlijk "onvoldragen" genoemd. Dat meen ik ook. Het amendement dat nu in de wettekst is opgenomen, is naar mijn mening inderdaad onvoldragen. Dat wil niet zeggen dat ik niet loyaal zal meewerken en zal bekijken of wij kunnen doen wat de indieners hebben beoogd. Uiteraard sta ik daarvoor als een amendement is aangenomen. Het is echter denkbaar dat aanpassingen nodig zijn voordat tot de uitvoering kan worden overgegaan. De indieners hebben echter gewezen op het feit dat het pas bij KB in werking treedt. Dat is natuurlijk juist. De regering heeft als initiatiefnemer dus nog de mogelijkheid om zaken aan te passen, bijvoorbeeld als dat nodig is vanwege wetstechnische redenen of uit een oogpunt van Europeesrechtelijke staatssteunaspecten.

De heer De Boer vraagt opnieuw of ik de vaarbelasting wil invoeren. Dat heeft hij vorig jaar ook al gevraagd. Het antwoord is hetzelfde als vorig jaar. Recentelijk heeft de minister van LNV de Tweede Kamer hierover bericht in het kader van het rapport van een commissie die heeft gekeken naar de watersportbijdrage, zoals die werd genoemd. Besloten is om die niet uit te voeren. Er bestaat binnen het kabinet dus geen twijfel over. Er is geen andersluidend oordeel van andere bewindspersonen. Wij gaan nu geen vaarbelasting invoeren. Daarvoor gelden dezelfde redenen als die ik eerder heb aangevoerd. Ik zeg dit wellicht tot teleurstelling van de heer De Boer.

De heer Reuten heeft gevraagd naar een reactie op het voorstel van de minister van Economische Zaken om te snijden in het subsidiestelsel en dat te vervangen door een stelsel van tijdelijke kredieten. Als ik het goed heb, refereert de heer Reuten aan een kranteninterview dat de minister van Economische Zaken heeft gegeven. Bedrijfssubsidies zijn primair natuurlijk haar terrein. Ik heb geen concrete voorstellen in genoemde richting, maar ik wacht eventuele voorstellen van de minister van Economische Zaken met belangstelling af.

De heer **Reuten** (SP): De staatssecretaris gaat wel over de belastingsubsidies of belastingaftrek. Dat is hetzelfde.

Staatssecretaris **De Jager**: Dat is niet hetzelfde.

De heer **Reuten** (SP): Dat vindt de staatssecretaris niet zo'n prettig woord, maar het komt op hetzelfde neer.

Staatssecretaris **De Jager**: Economisch gezien lijkt het soms op elkaar, hoewel wij bij belastingen per saldo nooit geld teruggeven. Wij willen altijd geld halen of op z'n best op nul uitkomen. Dat is een

verschil met subsidies. Ik heb al aangegeven dat ik geen concrete voorstellen in die richting heb. Overigens moet ik erbij zeggen dat wij regelmatig belastinguitgaven evalueren, wat soms leidt tot een aanpassing of een versoering. Daar verwittig ik de Tweede Kamer ook van. De giftenaftrek is bijvoorbeeld pas geëvalueerd. Bij de effectiviteit daarvan kun je vraagtekens zetten. Ik zie het eerlijk gezegd nog niet zo snel gebeuren dat wij dit door de Tweede Kamer en door de Eerste Kamer heen loodsen zodat het per 1 januari kan worden afgeschaft, als het al het standpunt van de regering zou zijn. Dat is het ook niet. Ik heb zelf wel eens voorgesteld om een belastinguitgave af te schaffen, maar dat voorstel sneuvelde in de Tweede Kamer. Het is niet altijd makkelijk om belastinguitgaven te versoeren. De voorstudie belastingherziening neemt wel degelijk belastinguitgaven mee in de oordeelsvorming en dat zou kunnen leiden tot het versoeren van belastinguitgaven.

De heer **Reuten** (SP): Het gaat natuurlijk over de brede kwestie, waarop ook de PvdA-fractie in het voorlopig verslag is ingegaan. Het gaat om de balans tussen belastingen voor werknemers en voor ondernemers. De Raad van State noemt de kant die het op is gegaan ongerechtvaardigd. Ik doe een andere suggestie aan de hand. Dan speel je niet voor Sinterklaas, want dat doe je met die belastingen. Via kredieten komt het geld weer terug.

Staatssecretaris **De Jager**: Ik moet de heer Reuten er toch op wijzen dat deze staatssecretaris jaarlijks juist veel geld ophaalt. Wij spelen in de ogen van burgers en bedrijfsleven niet voor Sinterklaas. Het is tenslotte ook mijn taak om geld op te halen. Ik denk dat ik wel duidelijk ben geweest. In algemene zin worden belastinguitgaven regulier getoetst. In de voorstudie op de belastingherziening van de commissie wordt gekeken of het meer in lijn kan worden gebracht met een concurrerend Nederland, bijvoorbeeld door een vereenvoudiging of een evenwichtiger verdeling. Dan is altijd nog de afweging wat je doet als je zo'n belastinguitgave schrapt. Je kunt bijvoorbeeld de tarieven verlagen, zoals ik met de successiebelasting heb gedaan. Ik heb meer geld opgehaald door het aanpakken van de trusts en dat geld heb ik teruggesluisd in lagere tarieven. Dat is een mogelijkheid, maar er zijn ook andere varianten denkbaar. Ik denk dat wij op dat gebied voldoende ondernemen.

De heer Ten Hoeve heeft namens zijn fractie en die van D66 naar de Europese organisatie bij vergelijkbare belastingen gevraagd. In alle te nemen beslissingen zou de afweging moeten meespelen hoe op termijn gekomen kan worden tot Europese harmonisatie. Zoals men weet, is er op sommige terreinen al sprake van een vergaande harmonisatie of een bepaalde mate van harmonisatie, neem bijvoorbeeld de btw en de accijns. Op fiscale gebieden die nog niet geharmoniseerd zijn, bestaat vaak een grote verscheidenheid tussen verschillende lidstaten. Die verscheidenheid kan een nadeel zijn of een voordeel. Dit hoeft niet per se te betekenen dat die

verscheidenheid in het algemeen moet worden weggenomen. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat bij de vormgeving van wetgeving altijd rekening kan worden gehouden met de volledige diversiteit, omdat hierover in Europa verschillende uitgangspunten zijn; de ene gaat die kant op en de andere de andere kant. Wij leren natuurlijk wel van elkaar en kijken bij elkaar hoe de ander het doet. Op een aantal gebieden, met name op het gebied van de indirecte belastingen, zijn wij in Nederland een groot voorstander van harmonisatie en proberen wij die ook te bevorderen.

De heer Reuten heeft naar de redelijkheid van de giftenaftrek gevraagd. Ik heb daarover zojuist al iets gezegd. Hij heeft zelf een interessant experiment uitgevoerd met een gift aan de Belastingdienst. Die werd door de Belastingdienst geweigerd, omdat er geen reden werd gegeven voor de overboeking, althans geen bij de Belastingdienst bekende reden. Dan is het een onverschuldigde betaling en wordt die teruggestort. Mocht het overigens een inkeerpoging van de heer Reuten zijn geweest, dan moet hij dat expliciet maken. Dat zal wel niet de bedoeling zijn geweest, maar zo'n poging wordt ook niet op deze manier gedaan, maar moet gewoon worden gemeld. Het is geen gift. De Belastingdienst is een uitvoerend orgaan van de Staat en mag als zodanig geen schenkingen ontvangen. Dat is helder.

Ik weet niet hoe de moraal om belastingen te betalen precies samenhangt met de aftrek van giften. Dat leek de heer Reuten te suggereren. Mensen die in een hoger belastingtarief vallen, hebben een hogere aftrekpost als zij aan een ANBI schenken. Dat is logisch, want zij hebben er in het hoogste tarief relatief meer voordeel van. Dit heeft in mijn ogen niets te maken met de belastingmoraal, maar met de moraal en de wens om bij te dragen aan goede doelen, en vanuit de Staat met de wens om dit te faciliteren. Voor de belastingmoraal van andere belastingbetalers is er wellicht een schrale troost. De financiering van de goede doelen door de Staat belast de staatskas en de belastingbetaler meer.

Een andere vraag is of de Staat een ANBI is, een Algemeen Nut Beogende Instelling. De heer Reuten vraagt dit ook. Ik denk wel dat de Staat het algemeen nut beoogt, dat zegt hij ook, maar er is al een vrijstelling voor de Staat voor schenken en erven. Als men aan de Staat schenkt, of de Staat wordt via overerving als begunstigde aangewezen, dan is er een vrijstelling voor de Staat. De Belastingdienst is geen ANBI, hoe dierbaar en hoe nuttig zijn werk ook is. Hij is een uitvoerend orgaan en streeft zelf geen algemeen nut na. Ik zal geen campagne voeren om de Belastingdienst als ANBI te afficheren, al helemaal niet vanwege het daarmee nog eens dubbel aftrekbaar maken van alle belastingen die worden betaald. Dat lijkt mij ook weer niet de bedoeling. Het is ieders plicht om belasting te betalen en de Staat is er voor ons allemaal, wellicht is het dus niet alleen een plicht, maar ook een privilege om belasting te betalen.

Waarom is in afwijking van de eerdere toezegging de zogenaamde samenloopbepaling niet aangepast, zo vraagt de heer Reuten. Hier is sprake

van een misverstand, want in mijn brief van 22 januari jongstleden, Kamerstukken I 2008/2009 31704 onderdeel G, heb ik aangegeven dat en waarom deze bepaling niet zal worden aangepast. Anders dan de heer Reuten veronderstelt, mogen op grond van de samenloopbepaling slechts wijzigingen worden aangebracht die zien op het niet of onjuist hebben geregeld van de samenloop van verschillende wetten die in 2009 in het Staatsblad zijn of worden gepubliceerd en het uitsluitend als gevolg van de samenloop van die wetten ontstaan van onjuistheden in de aanduiding van artikelen, artikelonderdelen, verwijzingen en dergelijke. Gelet op de aard van deze per definitie niet inhoudelijke wijzigingen is er mijns inziens geen reden om het parlement met de behandeling daarvan te belasten. De bepaling vervult een heel nuttige functie en zal wat mij betreft in de toekomst worden opgenomen in het Belastingplan.

Er is geen sprake van strijd met de motie - Jurgens. Dat zeg ik er uitdrukkelijk bij. Een recent goed voorbeeld van een en ander is de Successiewet en het Belastingplan. In eerste instantie was gedacht dat de Successiewet later zou worden aangenomen dan het Belastingplan. Het is nu net andersom. Voor de nummering en de omvorming heeft dat gewoon gevolgen. Je kunt het niet alsnog tegelijkertijd in de Tweede Kamer regelen. Pas op het allerlaatste moment vindt die samenloop plaats en wordt de volgorde van het aannemen van de wetten bepaald. Maar ik heb al heel duidelijk aangegeven dat wij hier heel beperkt mee omgaan. De samenloopbepaling biedt uitsluitend de ruimte om te voorkomen dat alleen als gevolg van de samenloop van twee of meer wijzigingswetten het door de wetgever beoogde resultaat niet wordt gerealiseerd. Ik heb de kopie van de brief hier; het is een Eerste Kamerstuk.

De vergadering wordt van 15.10 uur tot 15.30 uur geschorst.

*N

De heer **Biermans** (VVD): Voorzitter. Mijn tweede termijn zal uitermate kort zijn. Ik denk dat iedereen dat op prijs zal stellen. Ik dank de staatssecretaris voor het feit dat hij al mijn vragen heeft beantwoord. Ik ben ook wel tevreden over de beantwoording, dus dat staat. Ik heb begrepen dat hij toch moeite zal doen om de wetsvoorstellen komend jaar wat meer over het jaar te spreiden. Wij kunnen alleen maar hopen dat de Tweede Kamer de wetsvoorstellen snel afhandelt en naar de Eerste Kamer doorstuurt.

De staatssecretaris heeft gesproken over de ambitie van de Belastingdienst. Het rapportcijfer moet aanmerkelijk omhoog, heeft hij gezegd. Dat doet mij natuurlijk deugd. Ik kon mij overigens niet herinneren dat ik 6,7 afrondde naar 6. Dat heb ik vroeger bij mijn eigen rapportcijfers nooit gedaan. Dan werd het echt wel een 7. Ik hoop dat ik dat nu ook niet heb gedaan.

De staatssecretaris zou in zijn tweede termijn nog terugkomen op de zzp'er, maar voor het goede begrip: de zzp'er was maar een

voorbeeld van iemand die heel dicht tegen een parttime werknemer aan zit. Dat wacht ik dus maar even af.

Over de vliegbelasting heb ik duidelijke taal gesproken, maar het is mij nog niet helemaal duidelijk wat de PvdA-fractie daarvan vindt. Ik heb de argumenten van het kabinet gehoord. Het zal in elk geval de woordvoerder van de PvdA-fractie niet verbazen dat ik die helemaal overtuigend vind. Ik hoop eigenlijk dat de PvdA-fractie in deze Kamer zich ook laat overtuigen, net zoals de fractie van de PvdA in de Tweede Kamer dat heeft gedaan. Als dit niet het geval is, kan ik alleen maar concluderen dat sprake is van achteruitschrijdend inzicht.

*N

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Ik zal nog korter zijn dan senator Biermans. Ik dank de staatssecretaris voor het antwoord op mijn vragen, voor zover hij daarop is ingegaan. Ik kan niet zeggen dat hij de vragen steeds naar hun intentie beantwoordt, maar dat moet hij zelf weten. Over één punt wil ik iets meer zeggen, namelijk de stapeling. Ik constateer dat de staatssecretaris daarover geen concrete toezeggingen heeft gedaan. Hij kan er nog steeds alle kanten mee op. Exclusief het wetsvoorstel over de accijns, de Fiscale Onderhoudswet en het voorstel over de vliegbelasting zijn er ongeveer 380 artikelwijzigingen. De staatssecretaris zou kunnen zeggen: dat beperken wij volgend jaar tot de helft. Dat zou een concrete toezegging zijn.

*N

De heer **Essers** (CDA): Voorzitter. Ik dank wederom de staatssecretaris en zijn ambtenaren voor de heldere beantwoording van al onze vragen. Ik zal ze successievelijk nalopen, zodat wij van elkaar zeker weten dat wij elkaar goed begrijpen. Mijn eerste vraag is waarom de verruiming van de carry-backtermijn zou moeten worden ingeruild voor een inperking van de carry-forwardregeling. Ik denk dat het voor de wetshistorie goed is dat de staatssecretaris het aspect van de IFRS daarbij nadrukkelijk genoemd heeft. Soms maken IFRS-regels het noodzakelijk om de carry-forwardtermijn niet in te korten. Dan zul je een kortere carry-backtermijn op de koop toe moeten nemen.

Ik ben de staatssecretaris dankbaar voor het antwoord dat hij heeft gegeven op de vragen over goed koopmansgebruik. Niet dat ik iedere keer "constructief en redelijk" hoeft te horen, maar dit antwoord geeft wel een heel ander perspectief in vergelijking met het antwoord in de memorie van antwoord. We hebben het over goed koopmansgebruik. Dit is een heel open en flexibele norm, die als het ware aangeeft dat je maximum- en minimumregels hebt, die binnen het fiscale jaarwinstbegrip moeten worden bepaald. Dit geldt ook voor het punt dat ik heb aangevoerd: kun je niet, ter voorkoming van verliesverdamping binnen de spelregels van goed koopmansgebruik een actief op een hogere waarde zetten, mits het een eigen verlies en mits het de echte waarde in het

economisch verkeer betreft? Het antwoord van de staatssecretaris geeft daarop veel meer perspectief. Ik denk dat dit een geweldige bijdrage aan de eenvoud oplevert. Als je bijvoorbeeld een pand met een stille reserve hebt, waarom zou je dit moeten verkopen aan een dochtermaatschappij en vervolgens terugkopen? Dan heb je wellicht ook discussie over de waarde in het economisch verkeer. Het is veel effectiever om toe te staan dat je het pand op de werkelijke waarde zet.

Ik ben ook blij met de opmerkingen van de staatssecretaris over de stelselwijziging. Ik begrijp het antwoord zo, dat als je het stelsel wijzigt en dit doet met het oog op het voorkomen van verliesverdamping, je niet tegengeworpen moet krijgen dat je dit doet vanwege het behalen van een incidenteel fiscaal voordeel. Nee, het gaat hierbij om het voorkomen van een incidenteel fiscaal nadeel, waarvoor we hebben gekozen omdat we nou eenmaal de verliesverrekeningstermijnen hebben ingekort. Maar als je binnen goed koopmansgebruik mogelijkheden vindt om dat nadeel op te heffen, is goed koopmansgebruik daarvoor een heel goede mogelijkheid. Ik ben het dus helemaal eens met de constructieve benadering. Uiteindelijk moet de rechter hieraan invulling geven. Daarvoor is het een open norm.

Ik dank ook voor de verheldering wat betreft de achtergrond van de afschaffing van het lage btw-tarief voor isolatiemateriaal. In combinatie met de extra subsidiemogelijkheid wordt het verhaal toch weer ietwat anders gelezen en wordt het gerelativeerd.

Ook op de vraag over het toetsingskader van de tipgelden is een uitgebreid antwoord gegeven, dat veel verder gaat dan de memorie van antwoord. Daarin staat dat het kabinet het toetsingskader wil beperken tot het discretionaire kader van de Belastingdienst. Ik denk dat de toetsankers integriteit, betrouwbaarheid en zorgvuldigheid goed als toetsingskader kunnen functioneren. Uiteraard wachten we af hoe hieraan precies invulling wordt gegeven in de brief die in januari wordt gestuurd. Wat ik er vandaag van de staatssecretaris over gehoord heb biedt wel vertrouwen. Maar het blijft materie waar we uitermate voorzichtig mee moeten zijn. Burgers kunnen geld gaan vragen voor iets wat ook als normale burgerplicht kan worden gezien. Een schadeloosstelling vind ik een andere zaak. Als iemand in de problemen komt doordat hij bepaalde informatie geeft en doordat hij moet onderduiken of wat dan ook, moet de staat voor hem opkomen. Maar als er een marktverhouding ontstaat waarbij voor waardevolle informatie een beloning gevraagd wordt, moet je heel voorzichtig zijn. De staatssecretaris heeft hierop echter zelf ook de nadruk gelegd.

We kijken uit naar de resultaten van een onderzoek naar nut en noodzaak van de dividendnota. Ik denk zelf dat dit onderzoek heel kort kan zijn en dat je kunt concluderen dat er veel modernere middelen zijn om de oude functie van de dividendnota te vervangen. We kijken ernaar uit.

We hebben een pleidooi gehouden voor een grand design in de bedrijfsopvolging. Ik begrijp het

antwoord van de staatssecretaris zo, dat hij voordelen ziet in de invoering van een soort Umwandlungssteuergesetz. Maar er zitten ook nadelen aan vast, omdat je dan niet meer specifiek op de situatie van het betreffende geval kunt inspelen. Wij denken dat een grand design niet betekent dat het een eenheidsworst moet zijn. Je moet altijd ruimte hebben voor het aanbrengen van uitzonderingen. Ons punt is dat het huidige wettelijke systeem vol staat met uitzonderingen die niet meer in alle gevallen een goede rechtvaardiging hebben. Als je een nieuw systeem opstelt dat analoog is aan het Duitse Umwandlungssteuergesetz, moet je bij elke uitzondering nadenken waarom dit past binnen de desbetreffende regelgeving. Ik heb in het verslag voorbeelden gegeven. Je ziet in het palet niet echt een goed doordacht patroon. Aan de ene kant kun je doorschuiven, aan de andere kant kun je alleen maar uitstel van betaling krijgen. Soms gebeurt dit tegen rente, in andere gevallen niet. Er is volgens mij veel winst te behalen als hiernaar eens grondig gekeken wordt.

Ik begrijp alleen de opmerkingen over artikel 10d niet. De staatssecretaris ziet geen Europeesrechtelijk probleem, anders dan bij bepaling 13l uit de consultatienota. Artikel 10d leidt uiteindelijk ook tot een renteaftrekbepaling. Die kun je in binnenlandse verhoudingen voorkomen door een fiscale eenheid aan te gaan, maar in buitenlandse verhoudingen kan dat niet, omdat er geen grensoverschrijdende fiscale eenheid mogelijk is. Ik blijf daarom bij mijn vraag waarom hierbij geen EG-rechtelijk probleem aan de orde zou zijn.

Ik dank de staatssecretaris voor het wegnemen van de onzekerheid die is ontstaan naar aanleiding van het antwoord in de memorie van antwoord op de vraag over de verruiming van de deelnemingsvrijstelling. De praktijk zal daar dankbaar voor zijn.

De afvalstoffenheffing is uitermate gecompliceerd. Ik ben er niet echt in thuis, maar wat ik ervan begrijp, is dat je niet in een lager tarief kunt vallen omdat de residuen, waarvan sprake was in de brieven die we hebben ontvangen van de sector, gestort kunnen worden in Duitse mijnen, die daar ook voor bedoeld zijn. Ik neem daar kennis van. Ik neem dat ook meteen aan. Ik begrijp echter dat er wellicht andere residuen zijn die niet geschikt zijn voor de Duitse mijnen en die wel voor een lager tarief in aanmerking komen. Ik roep de staatssecretaris ertoe op om daar waar er mogelijkheden bestaan, in overleg met de sector te bekijken of niet toch een oplossing kan worden gevonden.

We zijn het er allemaal over eens dat wij, als het even kan, de laatste weken van december zo min mogelijk belast moeten worden met een overvloed aan wetgeving en de behandeling van fiscale wetten zo veel mogelijk moeten spreiden. We hebben daar uiteraard ook de medewerking van de Tweede Kamer voor nodig. Maar als het ministerie van Financiën niet vanaf het begin af aan al nadenkt over het spreiden, komen we nooit waar we willen zijn. We hebben twee toetsen. Ten eerste: moeten we wetsvoorstellen bundelen? Is

het echt nodig om wetsvoorstellen te bundelen in één groter wetsvoorstel? Wat zijn de criteria om afzonderlijke wetsvoorstellen in te dienen? Ten tweede: leent een wetsvoorstel zich voor eerdere indiening, ook al is de ingangsdatum dan 1 januari van het jaar daarop?

* N

De heer **Laurier** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor de uitgebreide beantwoording van de vragen. De fractie van GroenLinks heeft nog een aantal vragen.

De staatssecretaris heeft uiteengezet dat bij de afbouw van de bpm in feite rekening wordt gehouden met de invoering van de kilometerheffing. Nu is voorzien dat de bpm tot 2013 met 37,5% wordt afgebouwd. De staatssecretaris zegt ook dat de verdere afbouw van de bpm niet doorgaat als de kilometerheffing niet doorgaat. Wat gebeurt er echter met kortingen die al hebben plaatsgehad?

De staatssecretaris heeft geantwoord op de vragen over de afdrachtregeling voor S&O-werknemers. Toch verschil ik daarover met hem van mening. Natuurlijk zal een bedrijf in tijden van crisis de onderzoeks- en snuffelfunctie in het oog houden, maar het gaat om relatief duur personeel dat feitelijk schaars is. Dat houdt een bedrijf dat zijn langeretermijnperspectief in het oog houdt, toch liever in huis. De vraag blijft of dit nu echt de bedreigde groep is die in tijden van crisis en herstel geholpen moeten worden.

Over het punt van levenslang leren verwacht de staatssecretaris dat de stimulans in het eerste jaar nodig is en dat het daarna wel afgemaakt zal worden. Ook op dat punt twijfelt mijn fractie. Wij constateren dat deze maatregel, genomen ter bestrijding van de crisis, een beperkte tijdshorizon heeft, afgezet tegen bijvoorbeeld de tijdshorizonnen die gehanteerd worden in de Crisis- en herstelwet.

De staatssecretaris heeft ook gesproken over de Vpb voor de corporaties. De opbrengsten blijven fors achter bij de ramingen. Ik ben benieuwd of hij daarover iets meer kan vertellen. Met name de vraag waaraan dat ligt, vind ik interessant. Als het een overschatting is van de capaciteit van de corporaties, dan hebben wij echt een groot probleem, want corporaties zijn grote investeerders. Die hebben wij in een periode van crisis hard nodig.

Ten slotte de vliegbelasting. Als ik de staatssecretaris goed begrijp, gaat het erom dat twee dingen niet goed zijn gegaan. Wij beseften niet dat de vliegsector zo gevoelig was voor de crisis en toen kwam die crisis ook nog eens onverwacht op het verkeerde moment. Daarom besluiten wij om de vliegbelasting af te schaffen. Ik vind dat niet overtuigend. Ook de verwijzing naar de invoering van de ETS in 2012 vinden wij niet echt overtuigend.

Ik moest bij dat verhaal denken aan een van de grotere Canadese steden, Toronto of Montréal. Daar heeft men ooit een maximumhoogte ingevoerd om de hoogte van de gebouwen te

beperken. Tegelijkertijd stond men toe dat de hoogtes verhandeld konden worden. Dat heeft er toe geleid dat hoogterechten zijn verkocht in die gebieden waar men juist de hoogbouw wilde weren, met als gevolg dat daar wolkenkrabbers zijn verrezen. Dit geeft aan dat zo'n systeem alleen maar werkt als je het plafond laag genoeg houdt en de uitruil van verschillende mogelijkheden beperkt, ook al komt die terug in een prijs. Wij zijn nog steeds niet overtuigd door de argumentatie van de staatssecretaris dat de vliegbelasting op dit moment moet worden afgeschaft.

*N

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Voorzitter. Uit mijn eerste termijn bleek al dat ik redelijk tevreden hiernaar toe ben gekomen. Die tevredenheid is zeker niet kleiner geworden door de beantwoording van de staatssecretaris en daarvoor dank ik hem hartelijk. Ik was enigszins verrast door zijn opmerking dat de verkoop van zeer zuinige auto's hier een factor tien groter is dan het gemiddelde in heel Europa. Ik moet zeggen dat deze constatering mijn tevredenheid nog meer verhoogde, want dat resultaat is dan toch te danken aan het fiscale beleid van deze staatssecretaris.

Verder heb ik nog enkele kleine opmerkingen. Ik sluit mij graag aan bij de vragen die de heer Essers heeft gesteld over het storten van gevaarlijke residuen. Het was een verrassing voor mij dat het kan worden opgelost door het te storten en het vervolgens een nuttige toepassing te noemen. Ik krijg het gevoel dat daarmee niet het hele probleem van de verhoging van de kosten van gevaarlijk afval is opgelost, maar misschien kan de staatssecretaris nog iets kan zeggen over de risico's die daarin blijven zitten.

Met de staatssecretaris zagen wij de kleinebanenregeling niet alleen als een crisismaatregel, maar ook als een vereenvoudiging die zo belangrijk is. Wij vinden het jammer dat slechts de helft kan worden ingevoerd, zodat van dat vereenvoudigingsaspect niet alles terecht komt. Ik neem aan dat de evaluatie die in de loop van dit jaar plaats zal vinden, zich richt op het aspect van de crisismaatregel, dus op de vraag wat het bijdraagt aan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Ik hoop echter dat de evaluatie zich ook richt op vereenvoudiging van procedures, ook al is dit nog niet helemaal te overzien, omdat nog maar de helft van de voorgenomen maatregelen is ingevoerd. Mijn vraag hierover is nog niet beantwoord. De vrijstelling van heffing van loonbelasting is voor komend jaar uitgesteld. Als wij eventueel tot de conclusie komen dat dit toch nuttig is, kunnen wij die maatregel dan per 1 januari 2011 invoeren of schuift dat dan nog een jaar op omdat de noodzakelijke voorbereidingen niet getroffen zijn?

Mijn enige probleem met de werkkostenregeling is dat het niet onmogelijk is dat slechts enkelen hiervan profiteren. De staatssecretaris wijst erop dat het maar om 1,4% gaat en dat het dus nooit al te gek kan worden. Dat wil echter niet zeggen dat die 1,4% niet bij de

verkeerde personen terecht kan komen. Ik wil niet direct zeggen dat wij dit na enige tijd officieel moeten evalueren, maar de Belastingdienst kan hier wel iets aan doen in het kader van het tegengaan van ongebruikelijke vergoedingen. Het lijkt mij goed dat de Belastingdienst de komende tijd probeert om erachter te komen hoe dit in de praktijk werkt. Is er bij een aantal bedrijven niet het gevaar dat die gelden te eenzijdig uitgekeerd worden?

De staatssecretaris zegt dat de vliegbelasting achteraf gezien slecht getimed was, omdat niet bekend was dat er een crisis zou komen en ook niet dat ETS al in 2012 zou worden ingevoerd. Slechte timing is op zichzelf geen reden om een wet, waarmee je het qua uitgangspunten en doelstellingen helemaal eens was en bent, in te trekken. Bij slechte timing omdat er een crisis is uitgebroken, ligt conjuncturele belastingverlaging voor de hand. De staatssecretaris zegt zelf ook dat wij nog helemaal niet weten wat het effect van ETS zal zijn. Wij weten niet hoeveel rechten toegekend worden aan de luchtvaartmaatschappijen. Wij weten niet hoe duur of goedkoop die rechten worden. Misschien kost het de eerste jaren wel bijna niets, want wij zitten ook nog met de crisis. Wij weten in ieder geval bijna zeker dat invoering van ETS er niet toe leidt dat er echt level playing field met bijvoorbeeld de trein ontstaat. Dus moet er meer gebeuren. De staatssecretaris heeft gelijk dat het instrument dat wij twee jaar geleden hebben gekozen, niet ideaal was. Wij wisten toen ook al dat een maatregel van alleen Nederland nooit echt effectief kon zijn, omdat zij een hoop neveneffecten oproept. Desondanks waren wij toen van mening dat het nuttig was om die maatregel in te voeren. Nu nog geen zicht op is hoe dit effect op een andere manier bereikt kan worden, is er in wezen geen reden om nu tot afschaffing van de wet over te gaan. Zolang wij niet actief proberen om op Europees niveau medestanders te krijgen voor dergelijke regelgeving op dat niveau -- en de staatssecretaris wil dat niet -- is er geen reden om deze wet niet voorlopig boven de markt te laten hangen. Mijn fractie, die van D66 en in dit geval mag ik ook voor de fractie van de Partij voor de Dieren spreken, hebben nog niet de neiging om in te stemmen met de afschaffing van deze wet.

*N

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter. Dank van onze fracties aan de staatssecretaris voor de beantwoording van alle vragen die wij gesteld hebben. Ik maak nog een paar opmerkingen naar aanleiding van de beantwoording. Toen het ging over de herschikkingsoperaties, stelde de staatssecretaris dat het aanjagen van bedrijvigheid de beste manier is om burgers te helpen, omdat hierdoor werkgelegenheid wordt gecreëerd. We zijn het met hem eens dat dit inderdaad een uitstekende manier is. Hij zei vervolgens dat dit niet betekent dat er een taboe ligt op het belasten van economische activiteiten, mits de gevolgen daarvan niet zo dramatisch groot zijn. Hij sloot niets uit, wat betreft

die herschikkingsoperaties, maar een belangrijke voorwaarde is toch wel dat de economische bedrijvigheid wordt gehandhaafd of zelfs wordt verbeterd. Ook daarmee kunnen we het eens zijn, maar de staatssecretaris moet ook oppassen. Hij heeft het namelijk steeds over de werkende bevolking, maar een deel van de bevolking in Nederland wil wel werken, maar kan dat niet, of is werkloos. Pas op dat je niet in een herschikkingsoperatie de oplossing daar probeert te vinden waar de zwakste schouders zijn. Daar zullen we ongetwijfeld volgend voorjaar over komen te spreken. Ik neem zelfs aan dat de staatssecretaris het wel met mij eens is.

Vervolgens noemt de staatssecretaris twee echte taboes: de vaarbelasting en de fiscale bevoordeling van rode diesel. Ik meen te kunnen constateren -- als dit niet klopt, hoor ik dat wel -- dat bij deze onderwerpen blijkbaar de aanwezigheid van grote belangenorganisaties zodanig invloedrijk is dat dit kabinet er niet aan begint. Ik heb de belangengroeperingen met betrekking tot de vaarbelasting genoemd. Met betrekking tot de rode diesel heeft de staatssecretaris omfloerst de belangenverenigingen genoemd. Ik zal dit ook niet verder concretiseren. Ik geef dit maar extra aan: als je wilt herschikken, probeer ook te kijken waar in alle redelijkheid nog middelen kunnen worden gecreëerd.

Dan kom ik bij de verpakkingenbelasting. De staatssecretaris heeft wel een punt dat een verhoging van deze belasting zal leiden tot een effectiever gebruik van verpakkingen. Ik geloof dat dit in een of meer Scandinavische landen ook het geval is, maar dan moet je verpakkingen wel royaal gaan belasten. Tot nu toe is dat in Nederland nog niet het geval; er zijn ook nog niet veel positieve effecten. Maar nogmaals, de redenatie is juist. Misschien kan dit bij de herschikkingsoperaties verder worden meegenomen, als mogelijkheid juist om het milieu te beschermen.

Ik dank de staatssecretaris voor de nadere informatie over de belastingdruk bij kostwinners. Hij noemde terecht ook de alleenstaanden daarbij. Ik zal hier nu niet nader op ingaan, maar ik denk wel dat we op dit punt een verschil van mening hebben. De staatssecretaris zegt dat het een bewuste keuze is van het kabinet om zo te handelen. Ook daar zullen we te zijner tijd ongetwijfeld op terugkomen.

Als laatste punt blijft over de vliegbelasting. De staatssecretaris onderstreept dat in 2012 -- voor zover hij dat weet, maar hij geeft de indruk dat dit zo is -- het ETS-systeem voor vliegbewegingen gaat gelden. Als ik het goed heb begrepen, zei hij daarbij dat als het onverhoopt toch niet zou doorgaan, hij dan bereid is om initiatieven te nemen om in Europees verband hier iets aan te doen. Ik zie dit als een vorm van toezegging. Na Kopenhagen weet je namelijk nooit wat er gaat gebeuren. Wij gaan er in ieder geval van uit dat het wel doorgaat in 2012. Wij zijn het met de staatssecretaris eens dat wij met die wetenschap niet een loze maatregel moeten laten gelden zoals op dit moment de maatregel van 0% subsidie. Daarom zullen onze

beide fracties stemmen voor dit wetsvoorstel tot afschaffen van de vliegbelasting.

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. In eerste termijn zei de heer De Boer eigenlijk tegen het wetsvoorstel te zijn, maar het als een politiek feit te zien. Als ik de neuzen in deze Kamer tel, zie ik dat de situatie anders is en is het aan de fracties namens welke de heer De Boer sprak of dat politieke feit er al dan niet is. Het was misschien een politiek feit aan de overkant, maar hier is het dat niet. Als ik goed tel, ligt het juist aan de fracties namens welke de heer De Boer spreekt of het wetsvoorstel al dan niet wordt aangenomen.

De heer **Biermans** (VVD): Ik heb toch ook de indruk dat het dan aan de VVD ligt!

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Ik heb in eerste termijn absoluut niet gezegd dat wij tegen het wetsvoorstel zijn. Wel heb ik gezegd dat het een politiek feit is en ik heb daarbij nog een aantal andere opmerkingen gemaakt. Juist uit mijn opmerking dat het een politiek feit is, kon de heer Reuten concluderen dat onze fracties voor dit wetsvoorstel zouden stemmen. Het politieke feit was en blijft dat de vliegbelasting op 0% is gezet. Dat is niet veranderd en ook de meerderheid in deze Kamer heeft er niet voor gepleit om dat weer in te voeren. Dat politieke feit willen wij honoreren door te stellen dat je geen loze maatregelen moet laten gelden. Daar komen de argumenten uit het antwoord van de staatssecretaris nog bij.

*N

De heer **Leijnse** (PvdA): Voorzitter. Laat ik beginnen met de staatssecretaris te bedanken voor zijn uitgebreide en zorgvuldige beantwoording van de vragen van de Kamer. Veel is verduidelijkt, maar toch wil ik een paar punten ter nadere verduidelijking aanstippen.

Wat betreft de opeenhoping van de wetsvoorstellen heeft de staatssecretaris aangegeven dat die ten dele onvermijdelijk is. Ik heb dat in eerste termijn ook al gezegd. Hij heeft vervolgens nog een aantal factoren genoemd die daarbij van pas komen, zoals de procedures in de Tweede Kamer waar we in deze Kamer niets aan kunnen doen. Wat ik heb gemist, is aan het einde van zijn betoog een toezegging dat hij in de komende jaren al het mogelijke zal doen om tot een zekere ontlasting van het pakket te komen en datgene wat eerder ingediend kan worden ook eerder in te dienen zodat wij het in de Eerste Kamer toch zoveel mogelijk voor december kunnen afhandelen.

De staatssecretaris heeft een overtuigend verhaal gehouden over de mogelijkheden van innovaties door ib-ondernemers. Het is misschien ook goed dat die goed gecommuniceerd worden met de betreffende ondernemers.

Ik stem zeker in met wat de staatssecretaris heeft gezegd over de stimulering van elektrische auto's, die tegenwoordig nulemissie-auto's worden genoemd. Veel

binnenstedelijk verkeer is vooral aangewezen op bestel- en vrachtauto's en wij moeten die vrij verregaande stimuleringsmaatregelen in de fiscale sfeer ook volhouden zodra die auto's vanaf 2012 in massaproductie komen en daardoor een substantieel deel van de automarkt uitmaken. Wij zouden veel goeds kunnen doen als wij op dat moment de stimuleringsmaatregelen volhouden en onze vooruitgeschoven positie in dat opzicht kunnen vasthouden.

Wat betreft de afdrachtvermindering onderwijs gaat de staatssecretaris een beetje langs mijn argumentatie heen door nog eens te herhalen wat al in de memorie van toelichting staat. Daar ging het nu juist over. Ik wil graag zeker stellen wat hij gezegd heeft, namelijk dat meer ten principale nog eens naar de fiscale stimulering van het Leven Lang Leren gekeken wordt, hetzij in de heroverwegingen, hetzij door de commissie die het belastingstelsel gaat bekijken. De eenmalige faciliteit is mijns inziens niet goed toegesneden op met name de uitbreiding naar wat langere studies. Juist in een verdere fiscale stimulering van het leven lang leren is dit een wezenlijk punt.

Wat betreft de integratieheffing btw is positief dat er, zoals de staatssecretaris heeft aangegeven, na het begin van de infractieprocedure van Europese kant in ieder geval een behoorlijke overgangperiode in acht wordt genomen om de afschaffing van de vrijstelling voor de woningcorporaties vorm te geven. Minder positief is naar mijn mening dat de staatssecretaris op principiële punten niet thuis geeft. Als ik het goed heb, gaat de infractieprocedure over de ontoelaatbaarheid van vrijstellingen, niet in absolute zin maar gegeven de generieke vormgeving van de heffing. De Commissie zegt in feite: als u de heffing zo vormgeeft als u die hebt vormgegeven, namelijk in generieke zin, kunt u geen vrijstellingen geven, want die leiden dan altijd tot een verstoring van de concurrentie. Blijft dus de vraag of dit probleem is te tackelen door, misschien na ommekomst van de overgangperiode, toch met een nieuwe formulering of modellering van de integratieheffing te komen, zodanig dat deze wel degelijk specifiek kan worden toegepast. Die vraag is eigenlijk nog niet beantwoord. Ik heb in het antwoord van de staatssecretaris ook niet gehoord, ook niet tussen de regels door, dat men daarop zou willen studeren, terwijl dit mij in het debat met de woningcorporaties toch nodig lijkt. Voorop moet immers staan dat wij niet nodeloos heffen op een punt waar een duidelijk maatschappelijk doel in het geding is.

Wat betreft het banksparen heb ik goed begrepen dat het volgens de staatssecretaris in het geheel niet de bedoeling is om de fiscale faciliteit zo te laten werken dat die concurrentieverstorend werkt tussen banksparen en verzekeren. Dat zie ik in de memorie van toelichting eerlijk gezegd ook met zoveel woorden staan. Daarin staat dat de voorwaarden rond het stamrecht zodanig zullen worden gemaakt dat de bancaire vorm en de verzekeringsvorm met elkaar in evenwicht zullen zijn. Moet ik dit nu zo opvatten dat de bij de brede herwaardering ingevoerde beperking van de

begunstiging tot personen in de familierelaties in het geval van het stamrecht bij verzekeringsproducten ook voor het fiscaal gefacilieerde banksparen zal gelden, respectievelijk dat wanneer een bankspaarproduct restbegunstigingen inhoudt, dat niet onder de fiscale faciliteit kan vallen?

Tot slot kom ik op de vliegtaks. Collega Ten Hoeve heeft daarover al verstandige dingen gezegd, die ik niet hoeft te herhalen. De argumenten betreffende de Europese concurrentie, de concurrentiepositie van onze nationale luchthaven en van onze nationale luchtvaartmaatschappij -- die overigens inmiddels onderdeel is van een grotere Europese maatschappij -- zijn in 2007 allemaal gewisseld. Ze zijn ook niet nieuw. Ik wijs erop dat wij toen bij ons volle verstand hebben besloten dat wij onze nationale luchthaven en onze nationale luchtvaartmaatschappij hiermee een zeker concurrentienadeel zouden bezorgen. Dat wisten wij gewoon; het is niets nieuws. Dat deden wij eerlijk gezegd ook met droge ogen, omdat wij wisten dat de nationale luchthaven al een aantal jaren bovengemiddeld groeide en langzamerhand de vraag was ontstaan of wij die groei in dit redelijk volle land op die plek ongelimiteerd wilden laten doorgaan of dat wij er misschien iets aan zouden willen doen. Uitwijk naar andere luchthavens in omringende landen, was als het ware in confesso. Het was ingecalculeerd bij de afweging die wij toen hebben gemaakt. Dat kan dus geen nieuw argument zijn.

Wat betreft het ETS heeft de staatssecretaris een mijns inziens verhelderende toelichting gegeven. Deze laat zien dat de verhandeling van emissierechten volgens dit systeem alleen zal werken als je ook met zeer specifieke lage en hoge plafonds gaat werken. Zo kun je bepaalde vormen van vervoer lage plafonds geven en deze vormen van vervoer daarmee dwingen om emissierechten te kopen als zij meer willen doen. Daarmee moeten zij dus in feite hun prijs verhogen. Andere vormen van vervoer die je misschien wilt stimuleren, zoals de trein om maar iets te noemen, kun je met hoge plafonds in de positie brengen dat zij geen emissierechten hoeven te kopen. Je kunt het prijsmechanisme dan laten werken, maar uitsluitend als je de plafonds zo wilt hanteren. Uit de woorden van de staatssecretaris heb ik nog geen enkele indicatie gekregen -- ik moet eerlijk bekennen dat ik me daarover ook weinig illusies maak -- dat vanaf 2012 de plafonds op die manier zullen worden gehanteerd en dat er ook maar iets aan het concurrentievoordeel van het vliegverkeer zal worden gedaan. Voorshands blijft dus de situatie bestaan dat het vliegverkeer een subsidie in de prijs krijgt van tussen de 30% en 40% ten opzichte van de trein. Dat is voor alle Europese afstanden in feite een volkomen ongefundeerd concurrentievoordeel. Daar zou wat aan moeten gebeuren. In dat licht is er voor mijn fractie buitengewoon weinig reden om nu voor de afschaffing van de vliegbelasting te stemmen.

*N

Staatssecretaris **De Jager**: Voorzitter. Ik loop nog even de vragen langs. Er zijn niet zo heel veel vragen meer gesteld in tweede termijn, dus ik kan hopelijk snel tot een afronding van mijn betoog komen.

De heer Biermans vroeg nogmaals naar de dienstbetrekkingseis en waarom die wel geldt voor parttime werknemers en niet voor zzp'ers. Waarom moet het een werknemer zijn? De werknemersvereiste is al een versoepeling ten opzichte van het eerder door het kabinet gedane voorstel. Tijdens de wetsbehandeling heb ik de eis versoepeld van een bestuurderseis naar een werknemerseis. Dat heeft te maken met de band die verondersteld wordt te worden aangegaan tussen enerzijds degene die doorschuift, die het bedrijf overneemt of voortzet en anderzijds het bedrijf. Om te zorgen dat er voldoende band is, is er aangesloten bij de bestuurderseis. Die werd in een aantal omstandigheden echter te restrictief ervaren omdat er sprake van was dat pa -- om het even huiselijk te zeggen -- zoonlief niet direct bestuurder wilde maken van het bedrijf. Daarom hebben wij gezegd dat een werknemersvereiste ook voldoende is. Het voordeel van de werknemersvereiste qua toetsbaarheid is dat bij een dienstbetrekking er sprake moet zijn van een gezagsverhouding, het genieten van loon en het verrichten van arbeid. Dat kan ook gewoon door een inspecteur worden beoordeeld. Er worden geen nadere eisen gesteld aan de dienstbetrekking, bijvoorbeeld dat het minimaal 32 of 40 uur moet zijn. Wij kunnen echter wel een aantal eisen toetsen die aan een dienstbetrekking vastklevan. Met het verruimen van de faciliteit naar een zzp'er kom je echter op een glijdende schaal, maar ik begrijp de achtergrond wel. De heer Biermans zei al terecht dat de zzp'er meer een leverancier is en minder een band heeft met het bedrijf.

In dat verband is een kleine anekdote uit mijn verleden als ondernemer wel grappig. Ik beklagde mij voor de grap wel eens bij mijn eigen bedrijf -- waar ik zelf voor 50% aandeelhouder van was -- dat ik geen kerstpakket kreeg. Het antwoord van de manager die dat regelde, was toen: jij bent ook alleen maar een leverancier. Je stuurt als ondernemer namelijk een managementfactuur en je bent geen werknemer. Dat was een heel restrictieve bepaling, want ik voldeed in dezen wel aan de bestuurderseis, middellijk weliswaar. Wij zijn dus wat soepeler en bepalen dat bestuurder of werknemer zijn voldoende is. Maar alleen een zzp-schap wordt net als een iets te los verband gezien. Het lijkt mij overigens wel vrij uitzonderlijk dat een kind dat als een leverancier of een freelancer met meerdere opdrachtgevers ook aan het bedrijf van zijn ouders levert, vervolgens wel de ab-aandelen in dat bedrijf geschonken krijgt. Meestal is er sprake van een wat sterkere band. In ieder geval is er duidelijkheid over hoe het nu moet en kan men daar ook afspraken over maken.

De heer Reuten spreekt over een stapeling van de wetsvoorstellen en vraagt hoe ik daar in de toekomst mee omga. De heer Leijnse vroeg dat

ook. Ik vond dat de heer Leijnse een mooie formulering heeft gebruikt. Ik zie mogelijkheden om een lagere werkdruk in december te realiseren door te bevorderen dat datgene wat eerder ingediend kan worden, ook eerder ingediend wordt. Die toezegging kan ik de Kamer ruiterlijk doen. De Kamer heeft al gezegd dat het niet alleen aan mij is om dit te realiseren, maar ik zal mijn best doen.

De heer **Reuten** (SP): Een woord van dank is op zijn plaats.

Staatssecretaris **De Jager**: Dank u wel.

De heer Essers heeft gevraagd -- ik meen dat de heer Ten Hoeve zich daarbij heeft aangesloten -- of in het geval gevaarlijke afvalstoffen als monostroom kunnen worden aangewezen, ik dat dan ook wil doen. Bedrijven kunnen in dat geval een verzoek bij de minister van VROM en mij indienen, conform de geldende regels. Dat verzoek zal beoordeeld worden door de minister van VROM en door mij. Vooralsnog ken ik daar geen voorbeelden van. Ook de ambtenaren die ik na afloop van de eerste termijn heb kunnen raadplegen, konden niet zo snel voorbeelden geven. Als er wel voorbeelden van zijn, zullen wij die beoordelen. Uiteraard hebben wij altijd te maken met het punt van de budgettaire dekking. Een en ander moet altijd passen binnen de budgettaire context van wat er is gerealiseerd. Als er sprake is van derving, moet dit op een andere manier worden opgelost, mocht die worden bewilligd. Het punt van de dekking zal altijd meespelen in een dergelijk verzoek. Alle verzoeken zullen in elk geval door de minister van VROM en mij worden bekeken.

De heer Laurier vraagt wat er gebeurt met de afbouw van de Wet bpm die al heeft plaatsgevonden als de kilometerprijs doorgaat. Ik heb aangegeven dat wij op dat moment in ieder geval de afbouw stoppen. Of de reeds gedane afbouw zal worden teruggedraaid, zullen wij te zijner tijd moeten bezien. Voorshands lijkt mij dat niet helemaal logisch, omdat dit allerlei nadelen met zich brengt. In ieder geval zou dat wel een nieuwe situatie zijn, waar wij op dat moment opnieuw naar zullen moeten kijken.

De heer Laurier vraagt voorts om meer informatie over de woningcorporaties. Op dat punt ontbeer ik volledig het inzicht. Wellicht kan de minister voor WWI daarover iets zeggen. De gevraagde cijfers heb ik niet allemaal ter beschikking en die kunnen wij ook niet verkrijgen.

De heer Essers vraagt waarom er geen EU-probleem is bij de bestaande thin cap-regeling en waarom dit probleem er wel is bij de deelnemersrenteaftrek. Dat is een vrij complex verhaal. De beperking van de aftrek van de deelnemingsrente werkt bij 100% deelnemingen buiten Nederland. Als er sprake is van deelnemingen van minimaal 95% kan men een fiscale eenheid vormen. In dat geval werkt de deelnemingsrenteaftrek niet bij deelnemingen binnen Nederland, maar wel over de grens. Men kan geen grensoverschrijdende fiscale eenheid vormen op basis van de huidige wetgeving op het vlak van de vennootschapsbelasting. Daar is dus

sprake van een mismatch. Wij zien het risico dat het Europees Hof uiteindelijk zal zeggen dat dit niet kan. Wij weten het laatste niet zeker, want op sommige punten is een grensoverschrijdende fiscale eenheid wel gehonoreerd. Ik verwijs in dit verband naar de recente conclusie van de advocaat-generaal in de zaak X Holding. Wij moeten natuurlijk afwachten wat het Europees Hof oordeelt, maar de conclusie van de advocaat-generaal lijkt ertoe te strekken dat de drie punten waaraan het Europees Hof zal toetsen, worden gebillijkt. Tegelijkertijd lijken de overwegingen die daarbij worden aangedragen door de advocaat van het Europees Hof in de zaak X Holding ons te sterken in het feit dat wij risico's zien -- dat lijkt een contradictie -- op het vlak van de beperking van de deelnemersrentetrekbeperking. Bij de punten waarop wordt getoetst, zien wij juist problemen op het vlak van de Europeesrechtelijke houdbaarheid van de deelnemersrentebeperking.

Op basis van de thin cap-regeling is een en ander wel mogelijk. Deze regeling en de beperking die deze met zich brengt, ziet toe op alle groepsrente, ongeacht of die rente samenhangt met deelnemingen. Het feit dat binnen Nederland deelnemingen verdwijnen in de fiscale eenheid, maar over de grens niet, speelt dus geen rol bij de thin cap-regeling en dus geen rol bij de houdbaarheid van deze regeling op Europees niveau.

De heer Ten Hoeve heeft gevraagd naar de forfaitaire ruimte bij de werkkostenregeling. Hij vond deze toch te eenzijdig. In de eerste termijn ben ik hierop al ingegaan. Uiteraard zal de Belastingdienst looncontroles doen. Wij gaan er voorshands niet van uit, maar wij zullen bij die looncontroles de vinger aan de pols houden en nagaan of hierbij een onbedoeld effect optreedt.

Verder vraagt de heer Ten Hoeve naar de evaluatie van het op nul stellen van de loonbelasting als dit per 2011 wordt ingevoerd. Medio 2010 zal door de minister van Sociale Zaken een en ander worden geëvalueerd. Afhankelijk van de conclusies wordt gekeken naar de vereenvoudiging. Als voor 1 juni 2010 tot het op nul stellen van de loonbelasting wordt besloten, kan dit nog op 1 januari 2011 in werking treden.

De heer De Boer heeft gevraagd naar de verpakkingenbelasting en naar de vergroening. Vergroening is een van de belangrijke toetsstenen van de commissie die een voorstudie verricht naar de belastingherziening. Uiteraard zullen daar de verschillende vergroeningsbelastingen bij worden betrokken. Daar zal dus wel degelijk naar worden gekeken. In het algemeen ben ik ook een voorstander van deze grondslag. Anders dan vaak wordt beweerd, is dit namelijk een grondslag die vaak lage perceptiekosten met zich brengt. Bij groene belastingen, milieubelastingen en andere indirecte belastingen zijn de perceptiekosten vaak wat lager dan bij directe belastingen. De toetsbaarheid is ook redelijk, zeker omdat je vrij dicht bij de keten heft. Bovendien is het een vrij stabiele belasting. Ondanks het feit dat er gedragseffecten zijn, weten de indirecte belastingen zich juist op dit moment redelijk staande te

houden. Dat geldt zeker als je deze vergelijkt met bijvoorbeeld de vennootschapsbelasting. De opbrengst daarvan duikt echt dramatisch door het conjuncturele effect. Het is dus een redelijk stabiele grondslag. Voorts gaat hiervan wel degelijk een effect op het milieu uit. Dat is altijd mooi meegenomen. Dat hoeft nooit het leidende beginsel te zijn, want dat kun je dan beter als een apart milieubeleid vormgeven, maar als je dan toch belasting moet heffen, dan kun je ook bekijken of je die kunt heffen op een manier die deugdelijk en goed voor het milieu is.

De heer Leijnse heeft gevraagd naar de restbegünstiging bij banksparen. Als er een restantvermogen is op een bancaire stamrecht op het moment dat direct voorafgaat aan het overlijden, wordt het tegoed, na inhouding van loonbelasting, ineens aan de erfgenamen van de laatst wettelijk toegestane begunstigten uitgekeerd.

De heer **Leijnse** (PvdA): Het gaat mij even om de laatst toegestane begunstigten. Zijn dat in het kader van de fiscale faciliteit bij banksparen dezelfde begunstigten als bij verzekeringen? Of kun je bij banksparen andere of meer begunstigten hebben, ook buiten de familiekring, dan bij verzekeringen?

Staatssecretaris **De Jager**: Ik kijk even naar de ambtenaren op de tribune. Het blijkt mij dat het in fiscale zin in beide gevallen hetzelfde is. Van de hele tribune weet slechts één persoon het antwoord. Het is dan ook vrij complex. Ik heb wel gekeken van wie het antwoord kwam, en dat kwam niet van een milieubelastingexpert. Het kwam van onze pensioenexpert, die het uiteraard ook heel druk heeft met de AOW. Gelukkig heeft hij even tijd kunnen vinden om hier mee te luisteren. Als hij het zegt, dan klopt het. En als ik het zeg ook natuurlijk, maar soms is het gunstig als je op zo'n specifiek terrein een deskundige kunt raadplegen.

De heer Ten Hoeve sprak nog over de timing van de vliegbelasting. De timing had niet alleen met kiezers te maken, maar ook met de invoering van het ETS. Wij gaan ervan uit dat dit een onomkeerbaar feit is: dat gaat gebeuren. Dat is dus niet tijdelijk. De heer Leijnse stelt dat wij de vliegbelasting juist wel "in de lucht" moeten houden vanwege het level playing field. Het punt is dat Nederland alleen geen level playing field kan realiseren. De vliegbelasting in de huidige wetgeving is alleen bedoeld voor Nederland en dat moeten wij niet opnieuw gaan doen. Wij moeten misschien iets in Europees verband doen, mocht het met het ETS niet goed gaan of mocht het niet voldoende zijn. Dat heb ik de heer De Boer al toegezegd. Omdat wij wellicht iets in Europees verband moeten doen -- een accijns, een hogere ETS of een vorm van vliegbelasting -- moeten wij niet deze vliegbelasting in de wetgeving laten staan die wij in ieder geval niet willen hebben. Ik zal het geen ondeugdelijke wetgeving noemen, want dat vind ik iets te zwaar. Het is alleen niet netjes om iets, wat niet op die manier mogelijk is, in de wet te laten staan als een soort pressiemiddel. Het werkt

niet om alleen in een klein land als Nederland een vliegbelasting in te voeren. Daarmee realiseer je geen level playing field voor onze luchthavens ten opzichte van luchthavens in Duitsland en België. Dat is wel gebleken. Het level playing field wordt alleen maar slechter als wij als einzelgänger optreden. Ik ben het dus eens met de doelstellingen die de heer Leijnse, de heer Ten Hoeve en de heer De Boer memoreren. Wij moeten tot een soort beprijzing komen. Er moet een level playing field komen voor het vliegverkeer in relatie tot andere modaliteiten. Dat moet wel op een manier gebeuren dat het level playing field voor onze luchthavens is verzekerd.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Dit wisten wij twee jaar geleden ook wel. Dat was precies mijn reden om tegen de staatssecretaris te zeggen dat hij onmiddellijk moet streven naar een Europese regeling die wel dat level playing field kan realiseren. ETS alleen is daarvoor niet voldoende. De staatssecretaris heeft echter gezegd dat hij daar voorlopig nog niet aan wil beginnen.

Staatssecretaris **De Jager**: Dat is op zichzelf juist. Ik geef toe dat ik het zo heb gezegd. De heer Ten Hoeve vindt dat ik dat eigenlijk sneller en eerder zou moeten doen. Dat mag toch geen reden zijn voor de fracties van OSF en D66 om tegen het afschaffen van de vliegbelasting te zijn, terwijl wij eigenlijk vinden dat die niet in die vorm moet worden ingevoerd?

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Dit wisten wij twee jaar geleden ook wel, maar toch hebben wij besloten tot die vliegbelasting. Daar komt niets anders voor in de plaats, terwijl wij er wel van overtuigd zijn dat er iets moet gebeuren. Dan is het niet redelijk om hier definitief van af te zien. Laat het dan maar boven de markt hangen. Wij zijn het er toch over eens dat wij in ieder geval iets willen?

Staatssecretaris **De Jager**: Het laatste wel. Ik vind het alleen niet netjes om iets boven de markt te laten hangen. Het is een zwaard van Damocles dat boven ons hoofd hangt. Het is niet juist om dat te doen, terwijl je weet dat je dat deel van de wetgeving niet opnieuw zult invoeren. Al zou je iets gaan doen, dan zou je het niet op deze manier doen. Dat is niet netjes en niet juist. Ik doe ook een appel op u als medewetgever om de koninklijke route te bewandelen en dat uit de wetgeving te nemen. Wij moeten de vinger aan de pols houden. Kopenhagen is geweest. Wij zijn er misschien niet allemaal even gelukkig mee, omdat de afspraken niet ver genoeg gaan, maar het is weer een stap in de goede richting. Zo blijven wij verder gaan. Daar mag de Kamer de regering op aanspreken en dat zou ik ook zeker blijven doen. Ik vind alleen wel dat die aansporing ook op een andere wijze kan plaatsvinden. Het is op z'n minst opmerkelijk om dit deel van de wetgeving in stand te houden, terwijl het tarief al op nul is gesteld en terwijl wij weten dat wij het niet opnieuw gaan invoeren.

De heer **Leijnse** (PvdA): Het laatste is natuurlijk wel een curieus argument. Je wilt de wetgeving niet

handhaven omdat je al weet dat het tarief nooit meer boven de nul komt. Dat wisten wij twee jaar geleden evenzeer. De heer Laurier vroeg net ook al of de staatssecretaris bij dat debat aanwezig is geweest. Wij wisten toen ook dat wij die vliegtaks zouden invoeren en dat wij het tarief op €15 en €45 zouden stellen. Dit type zekerheden blijkt een betrekkelijk korte houdbaarheid te hebben, maar het gaat mij om het volgende. De discussie over het level playing field moet zuiver worden gevoerd. Wij praten over het level playing field tussen de trein en het vliegtuig op de middellange afstanden, met name de Europese afstanden. Dat is hierin het belangrijke element. De staatssecretaris zegt terecht dat wij moeten proberen daaraan in Europees verband iets te doen. Het ETS moet het begin zijn door daarmee de prijs van het vliegen zo te beïnvloeden dat het enorme concurrentievoordeel dat men nu heeft voor een deel teniet wordt gedaan. Anders kan de trein daar nooit tegenop. Daarover zijn wij het eens, al geeft de staatssecretaris bitter weinig indicatie dat dit via het ETS op redelijk korte termijn zal lukken.

Twee jaar geleden is daarbovenop gezegd dat wij het in Nederlands verband met een beetje minder zouden kunnen doen vanuit het nationale belang en gegeven de nogal stevige groei van onze luchthaven, met name in het niet-zakelijke verkeer. Dat was een reden om een specifiek nationale maatregel te nemen waarvan wij wisten dat die het level playing field van onze luchthaven met andere Europese luchthavens zou verstoren in het nadeel van Schiphol. Dat hebben wij willens en wetens willen doen en dat wil de staatssecretaris nu niet meer. Wij staan nog steeds op het standpunt dat je dit wel moet willen, gegeven de omvang van het vliegverkeer.

Staatssecretaris **De Jager**: Ik ben bang dat wij het vandaag op dit punt niet helemaal eens zullen worden. Dat hoort zo in de politiek en ook in een debat. Het zou gek zijn als het altijd het tegenovergestelde was. Ik begrijp de argumenten die de heer Leijnse, de heer Ten Hoeve, de heer Laurier en anderen hebben aangedragen. Tegelijkertijd vind ik het curieus, om de woorden van de heer Leijnse te gebruiken, dat het kabinet geen voortschrijdend inzicht zou mogen hebben. Ik vind het juist van volwassenheid getuigen dat het kabinet zegt dat het niet alleen vanwege de crisis anders moet, maar ook vanwege het besluit over het ETS en het feit dat Nederland alleen de vliegbelasting heeft ingevoerd. Ik vind dat wij iets anders zouden moeten doen als het ETS er niet zou komen. Wij moeten iets met het level playing field van het vliegverkeer.

De afgelopen twee jaar ben ik van één ding overtuigd geraakt. Ik heb hier twee jaar geleden de vliegbelasting verdedigd, die in het coalitieakkoord stond. Het is overigens altijd een klein handicap dat je niet, zoals bij andere maatregelen, de volle ruimte krijgt om alle voor- en nadelen in iets meer tijd te wegen. Desalniettemin heb ik de vliegbelasting, die in het coalitieakkoord stond, loyaal verdedigd. Als dan blijkt dat die op een aantal punten niet goed werkt en dat het anders en

beter kan, toont de regering volwassenheid als zij besluit dat het dan inderdaad anders moet. Wij hebben het ETS en ik heb de heer De Boer al toegezegd, en dit bevestig ik tevens aan de heer Ten Hoeve, dat als blijkt dat het ETS niet voldoende is, wij naar iets anders moeten zoeken, maar dan wel in Europees verband. Ik vind dit een van de lessen die wij kunnen trekken uit die vliegbelasting.

Die les wordt hier niet onderuit gehaald, ook niet door de fracties die hebben aangegeven wellicht tegen het wetsvoorstel over het afschaffen van de vliegbelasting te stemmen. Die les is dat je zoiets niet alleen in Nederland kunt invoeren. Door sommigen wordt gezegd dat dit misschien een les is. Ik vind het niet chic om de tekst van de huidige wet te handhaven, terwijl wij weten dat die mankementen vertoont. Overigens is er geen budgettair belang, want dat staat op nul. Het is ook niet zo dat wij de wet met een knip weer kunnen aanzetten, want dat moet met een wetswijziging. Wij hebben al aangegeven dat wij grote nadelen zien bij de huidige grondslag. Dan is het verstandig om de wet terug te nemen en te bezien wat er in de toekomst verder kan worden gedaan. Dan kunnen wij die afweging ten volle maken.

De heer **Leijnse** (PvdA): Hoe kan de staatssecretaris dit nu toch met droge ogen zeggen? Wij verheffen een wetsvoorstel tot wet, volgens de gebruikelijke zorgvuldige procedure. Daaruit komt een heffing voort die vervolgens een half jaar werkt. Hoe kun je dan vervolgens op grond van dat halve jaar, in een overigens zeer ongebruikelijke wereldwijde economische crisissituatie waarin onze economie 4% krimpt, zeggen: wij zijn tot de conclusie gekomen dat je dit eigenlijk op nationale schaal niet kunt regelen, dit moet je in Europees verband regelen? Eerlijk gezegd is er geen enkele evidentie die deze conclusie rechtvaardigt.

De **voorzitter**: Het woord is aan de staatssecretaris. Ik denk dat dan alle argumenten gewisseld zijn.

**

Staatssecretaris **De Jager**: Destijds heeft het tussen de Handelingen in de Tweede Kamer en de uiteindelijke beslissing om het op nul te zetten langer dan een half jaar geduurd. Wij hebben er dus wel degelijk goed over kunnen nadenken en spreken. Wij hebben ook gezien dat er forse gevolgen verbonden waren aan de vliegbelasting. 9% reductie hadden wij voorgesteld. Dat hadden wij berekend, dus wij wisten dat dit zou gebeuren. Dat is ongeveer ook gebeurd. Het enige wat ik niet zeg -- laat ik dat voorop stellen -- is dat het effect van de vliegbelasting op Schiphol groter is geweest dan wij hadden verwacht. Het cumuleerde echter met de crisis en met het feit dat het ETS er kwam. Het cumuleerde ook met het feit dat daar waar België duidelijk had aangegeven ook een vliegbelasting te zullen invoeren, deze schielijk heeft ingetrokken. Duitsland heeft een heel ander probleem. De toenmalige nationale regering had er mogelijk voorstander van kunnen zijn, maar de

länder hebben aangegeven dat het op basis van de Duitse grondwet een landsbelasting zou zijn in plaats van een federale belasting. Dit betekende dat zo'n land waar een luchthaven is, dit ook niet ging invoeren, omdat men dezelfde problemen zag als wij in Nederland hebben. Dat alles bij elkaar heeft ons tot deze stap doen besluiten. Wij hebben een heel samenstel van maatregelen, ook op ander gebied, om het vliegverkeer in meer milieuvriendelijke vorm te stimuleren, zoals met ETS. In elk geval betreft dat CO₂, maar wellicht ook NO_x. Dat laatste is nog beter, want de vliegbelasting was niet op NO_x gedifferentieerd, maar alleen op afstand. Het was dus een beetje een indirecte CO₂-stimulering zou je kunnen zeggen, maar wel heel grof. Ik denk dat het al met al een goede stap is. Ik ben er voorstander van om dit stukje overbodig geworden wetgeving uit de belastingwet te halen. De heer Leijnse zegt dat hij niet overtuigd is, maar ik ben er niet van overtuigd waarom het in de wet zou moeten blijven staan. Het is een stukje overbodige wetgeving, waar het op nul staat. Is het nu chic om dat dan maar gewoon in de wet te houden? Ik heb daar bezwaren tegen. De heer Leijnse heeft aangegeven hoe hij erover denkt en wij zullen straks hopelijk zien hoe de Kamer er in haar geheel over denkt.

De heer Leijnse vroeg ook naar het fiscaal stimuleren van een Leven Lang Leren. Ik zeg de heer Leijnse toe om de aspecten van het Leven Lang Leren, zowel fiscaal als niet-fiscaal, mee te geven aan de heroverwegingscommissie die daartoe geëigend is, en aan de studiecommissie Belastingherziening.

De heer Leijnse heeft ook een vraag gesteld over de integratieheffing. De minister voor VWI doet al heel veel op het terrein van woningcorporaties. De integratieheffing was een inbreukzaak. Die is er niet voor niets gekomen. Wij weten niet precies wie of wat. De Commissie doet dat over het algemeen niet uit zichzelf, maar naar alle waarschijnlijkheid hebben Nederlandse projectontwikkelaars, die btw moeten betalen terwijl de woningcorporaties dat niet hoeven, dit vanuit het level playing field aangekaart bij de Commissie. Ik heb de maximale ruimte benut om binnen het staatssteunkader te opereren. Dankzij mijn ambtenaren, die daarvoor als leeuwen hebben gevochten in Brussel, is er een overgangperiode gekomen. Op korte termijn vallen daardoor de nadelen voor de sector reuze mee. Het gaat om een relatief beperkt bedrag; uiteindelijk 37 mln. Wij hebben de alternatieven al bestudeerd. Zie ook hier bijvoorbeeld de memorie van antwoord, bladzijden 16 en 17. Ook in de wetsgeschiedenis daarvoor, in de Tweede Kamer, ben ik daarop duidelijk ingegaan. Ik zie daarvoor dus geen verdere mogelijkheden dan ik heb aangenomen. Daarmee ben ik aan het einde gekomen van mijn tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Wenst een van de leden stemming over een van de wetsvoorstellen? Ik constateer dat dit niet het geval is.

**

De wetsvoorstellen worden zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de SP, D66, de PvdA, de OSF en de PvdD wordt aantekening verleend dat zij geacht wensen te worden tegen wetsvoorstel 32132 te hebben gestemd.

De aanwezige leden van de fracties van de VVD en de SP wordt aantekening verleend dat zij geacht wensen te worden tegen wetsvoorstel 32130 te hebben gestemd.

De aanwezige leden van de fractie van de SP wordt voorts aantekening verleend dat zij geacht wensen te worden tegen de wetsvoorstellen 32128 en 32129 te hebben gestemd.

Ik deel nog mee dat wij vanaf heden de gelegenheid hebben om een borrel te drinken en dat wij stipt om 17.30 uur aan het kerstdiner beginnen, zodat iedereen weer tijdig naar huis kan gaan. Als degenen die vanmorgen vijf of zes uur in de trein hebben gezeten nu met de helft van de tijd toe kunnen, dan kunnen zij op een goede manier thuiskomen.

**

Sluiting 16.50 uur.

!Besluiten en ingekomen stukken!

*N

Lijst van besluiten:

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

a. de plenaire behandeling van de volgende hamerstukken te doen plaatsvinden op 22 december 2009:

Aanpassing van diverse wetten ter implementatie van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (PbEU L 376/6) (Aanpassingswet dienstenrichtlijn) (31859);

Wijziging van de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte (instelling van een landelijke huurcommissie) (31903);

b. de plenaire behandeling van de volgende hamerstukken te doen plaatsvinden op 22 december 2009 (onder voorbehoud):

Implementatie van de rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden (Wet

implementatie rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden) (32027);

Wijziging van het Reglement voor de dienst Verslag en Redactie (32200);

c. de plenaire behandeling van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden op:

22 december 2009

Wijziging van de Wet op de accijns in verband met Richtlijn nr. 2008/118/EG van de Raad van 16 december 2008 (PbEU L 9) (Implementatie horizontale richtlijn accijns) (32031);
2 februari 2010

Goedkeuring van het op 16 mei 2005 te Warschau totstandgekomen Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme (Trb. 2006, 34) (31422, R1853);

d. de stemmingen van het volgende wetsvoorstel en motie te doen plaatsvinden op 22 december 2009:

Wijziging van de titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen) (28867);

Motie van het lid Haubrich-Gooskens c.s. over onderzoek naar wetsartikelen die moeten worden aangepast in verband met de algehele gemeenschap van goederen als wettelijk basisstelsel (28867, G);

e. het voorbereidend onderzoek van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden door de vaste commissies voor

Justitie

op 22 december 2009:

Goedkeuring en uitvoering van het op 31 oktober 2009 te Tilburg totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België over de terbeschikkingstelling van een penitentiaire inrichting in Nederland ten behoeve van de tenuitvoerlegging van bij Belgische veroordelingen opgelegde vrijheidsstraffen (Trb. 2009, 202) (32215);

Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin op 19 januari 2010:

Wijziging van de Provinciewet en de Gemeentewet in verband met de openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties (30425);

Harmonisatie van uitkeringsrechten van leden van de Tweede Kamer, wijzigingen in verband met de openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties van leden van de Eerste en Tweede Kamer en leden van het Europees Parlement en enkele technische wijzigingen (30693);

Economische Zaken

op 19 januari 2010:

Wijziging van de Wet informatie ondergrondse netten in verband met uitsluiting van huisaansluitingen (31540);
Justitie

op 26 januari 2010:

Wijziging van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet op het financieel toezicht ter uitvoering van richtlijn nr. 2007/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 11 juli 2007 betreffende de uitoefening van bepaalde rechten van aandeelhouders in beursgenoteerde vennootschappen (PbEU L 184) (31746);

Wijziging van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de aanpassing van regels over bestuur en toezicht in naamloze en besloten vennootschappen (31763).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:

Wijziging van de Wet informatie ondergrondse netten in verband met uitsluiting van huisaansluitingen (31540);

Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met regels over elektronisch verkeer met de bestuursrechter (Wet elektronisch verkeer met de bestuursrechter) (31867);

Wijziging van onder meer Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet documentatie vennootschappen in verband met het vervallen van de verklaring van geen bezwaar en het verbeteren en uitbreiden van de controle op rechtspersonen met het oog op de voorkoming en bestrijding van misbruik van rechtspersonen (31948);

Wijziging van de Wet milieubeheer, de Wet luchtvaart en de Wet op de economische delicten ten behoeve van de implementatie van richtlijn nr. 2008/101/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 19 november 2008 (PbEU 2009, L 8) tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG teneinde ook luchtvaartactiviteiten op te nemen in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap (handel in emissierechten luchtvaart) (31963);

Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 in verband met het aanpassen van de asielprocedure (31994);

Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie in verband met de opheffing van de nevenvestigingsplaats Schiedam (32039);

Goedkeuring van de op 28 april 2008 en 5 mei 2008 te Washington totstandgekomen wijzigingen van de Overeenkomst betreffende het Internationale Monetair Fonds (Trb. 2009, 17) (32049);

Vaststelling van de begrotingsstaat behorende bij de begroting van de Koning (I) voor het jaar 2010 (32123-I);

Vaststelling van de begrotingsstaat van de Staten-Generaal (IIA) voor het jaar 2010 (32123-IIA);

Vaststelling van de begrotingsstaat van de Raad van State, de Algemene Rekenkamer, de Nationale ombudsman, de Kanselarij der Nederlandse Orden, het Kabinet van de Gouverneur

van de Nederlandse Antillen en het kabinet van de Gouverneur van Aruba (IIB) voor het jaar 2010 (32123-IIB);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Algemene Zaken, van het Kabinet der Koningin en van de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (III) voor het jaar 2010 (32123-III);

Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2010 (32123-IV);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2010 (32123-VI);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2010 (32123-VII);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2010 (32123-VIII);

Vaststelling van de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2010 (32123-IXA);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2010 (32123-IXB);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) en van de begrotingsstaat van het Waddenfonds voor het jaar 2010 (32123-XI);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 2010 (32123-XII);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2010 (32123-XIII);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2010 (32123-XIV);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2010 (32123-XV);

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2010 (32123-XVI);

Vaststelling van de begrotingsstaat van de begroting van Jeugd en Gezin (XVII) voor het jaar 2010 (32123-XVII);

Vaststelling van de begrotingsstaten van de begroting Wonen, Wijken en Integratie (XVIII) voor het jaar 2010 (32123-XVIII);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Infrastructuurfonds voor het jaar 2010 (32123-A);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2010 (32123-B);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2010 (32123-C);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2010 (32123-D);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Spaarfonds AOW voor het jaar 2010 (32123-E);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Diergezondheidsfonds voor het jaar 2010 (32123-F);

Vaststelling van de begrotingsstaat van het BTW-compensatiefonds voor het jaar 2010 (32123-G);

Goedkeuring en uitvoering van het op 31 oktober 2009 te Tilburg totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België over de terbeschikkingstelling van een penitentiare inrichting in Nederland ten behoeve van de tenuitvoerlegging van bij Belgische veroordelingen opgelegde vrijheidsstraffen (Trb. 2009, 202) (32215);

Wijziging van de begrotingsstaat van de Staten-Generaal (IIA) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-IIA);

Wijziging van de begrotingsstaat van de Raad van State, de Algemene Rekenkamer, de Nationale ombudsman, de Kanselarij der Nederlandse Orden, het kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en het kabinet van de Gouverneur van Aruba (IIB) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-IIB);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (III) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-III);

Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-IV);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-V);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-VI);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-VII);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-VIII);

Wijziging van de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-IXA);

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-IXB);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-X);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2009 en van de begrotingsstaat van het Waddenfonds voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XI);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XII);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XIII);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XIV);

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XV);

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XVI);

Wijziging van de begrotingsstaat van de begroting voor Jeugd en Gezin (XVII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XVII);

Wijziging van de begrotingsstaten van de begroting Wonen, Wijken en Integratie (XVIII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-XVIII);

Wijziging van de begrotingsstaat van het Infrastructuurfonds voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-A);

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-B);

Wijziging van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-C);

Wijziging van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-D);

Wijziging van de begrotingsstaat van het Spaarfonds AOW voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-E);

Wijziging van de begrotingsstaat van het Diergezondheidsfonds voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-F);

Wijziging van de begrotingsstaat van het BTW-compensatiefonds voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (32222-G);

Wijziging van artikel 5.10, eerste lid, van de Crisis- en herstelwet (32254).

Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;

2. de volgende regeringsmissives:

een, van de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris voor Europese Zaken,

ten geleide van het verslag van de Raad Algemene Zaken en de Raad Buitenlandse Zaken van 7 en 8 december 2009 (griffienr. 145485.01);

een, van alsvooren, ten geleide van de geannoteerde agenda van de Europese Raad van 10 en 11 december 2009 (griffienr. 145562);

een, van de staatssecretaris voor Europese Zaken, ten geleide van 11 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen inzake o.a. Mededeling en aanbeveling Digitaal Dividend (griffienr. 145551);

een, van de minister van Financiën, ten geleide van het verslag van de Ecofin Raad van 1 en 2 december 2009 (griffienr. 145411.01);

een, van de minister van Justitie, ten geleide van het ontwerpbesluit tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het jaarverslag van banken (griffienr. 145568);

een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van de ontwerpregeling groenprojecten 2010 (griffienr. 145556);

een, van alsvooren, ten geleide van het ontwerp van het Drinkwaterbesluit (griffienr. 145549);

een, van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, inzake voortgang aanpak antibioticaproblematiek via het convenant antibioticaresistentie dierhouderij (griffienr. 145550).

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

3. de volgende missive:

een, van de Algemene Rekenkamer, ten geleide van het rapport Verantwoordingsinformatie operationele gereedheid Defensie: Vervolgonderzoek (griffienr. 145553).

De Voorzitter stelt voor, deze missive voor kennisgeving aan te nemen. De bijlage is neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

4. de volgende geschriften:

een, van B.M. te R., inzake ervaringen met de OV-chipkaart (griffienr. 145552).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor Verkeer en Waterstaat;

een, van H.v.O. te S., inzake het plan om de AOW partnertoeslag van 2015 te vervroegen naar 2011 (griffienr. 145492.01);

een, van L.v.S. te H.v.H., inzake partnertoeslag (griffienr. 145492.02).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid;

een, van W.K. te E., inzake kleinebanenregeling (griffienr. 145384.05);

een, van W.K. te E., inzake kleinebaantjesregeling (griffienr. 145384.04).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden van de commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en voor Financiën;

een, van H.K.v.T. te A., inzake het elektronisch patiëntendossier (griffienr. 1417.09.41).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin;

een, van S.S. te U., inzake de overdracht van verdachten in het kader van de antipiraterijmissie voor de kust van Somalië (griffienr. 145492.02).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissies voor de JBZ-Raad, voor Justitie en voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking;

een, van G.M.R. te B., inzake een klacht over de handelwijze van de Belastingdienst (griffienr. 145592).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor de Verzoekschriften.

De Voorzitter stelt voor, deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.